

Λ Vuaana ooja istumaasi ivuaadana ΔSuusi Cristo aidΔsi quiaa aimΔraitadai tami oidi daama

1-2 Diuusi maradΛ Δgai dai tomastuigaco tΛvaagiΔrΛ daacana Diuusi Δmadu. AidΔsi maiquiaa cΔquiva oidigi vΔΔscΔrΛ oidaga Diuusi maradΛ Diuusi Δmadu. Diuusi maradΛ Δgai daidΔ gΔrmaatΔtuli istuiga Diuusi. Diuusi maradΛ ΔrDiuusi ΔpΔ cascΔΔ. ³ Diuusi maradΛ Δmadu Diuusi idui vΔΔsiaΔcatai. ⁴ Diuusi maradΛ gΔrmaacai ibΔdagai utuducami dai soicΔi oodami ismaatΔ caΔcagi Diuusi ñiooquidΔ. ⁵ Diuusi maradΛ divia oidigi daama dai oidacatadai oodami saagida. Δoodami maimaatΔ caΔcatadai Diuusi ñiooquidΔ baiyoma apiasoimaasi ivuaadana. Diuusi maradΛ soi mui oodami sai maatΔ caΔcana Diuusi ñiooquidΔ tomasi vaamioma muidu ismaacΔΔ gajiaadΔrΛ vipieeyi Diuusi ñiooquidΔ. Siaaco oidaga cuudagi maitutucagΔi. Poduucai ΔpΔ siorΔ vaavoitudai dai ΔΔgidi Diuusi maradΛ Δgai gia gajiaadΔrΛ vipieeyi gosoimaascami.

⁶⁻⁷ Diuusi ootoi ΔVuaana sai vapaconana oodami sai gaagidana isDiuusi maradΛ ΔrΔgai ismaacΔΔ maatΔtulia agai oodami Diuusi ñiooquidΔ, sai oodami vaavoitudana ΔCristo. ⁸ ΔVuaana maitΔrΔCristocatadai baiyoma Diuusi ootoi ΔVuaana sai gaaagidiana siorΔ ΔrΔCristo.

⁹ ΔCristo divia agaitadai gooquiΛrioma dai soĩña agai oodami sai maatΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ.

¹⁰ ΔCristo oidacatadai oidi daama dΛmos Λoodami maimaatΛcatadai sioora Λgai. Λgai Λgai daidΛ idui oidigi. ¹¹ DaidΛ ΔCristo Δrjudiucatadai dΛmos chiΛΛqui judidiu vaavoitudaítadai Λgai.

¹² DΛmos vΛascara ΛΛmoco cΛΛga gantΛgito caΛ dai vaavoitu ΔSuusi Cristo tai Diuusi maa Λgai sΛΛlicami saidΛ ΔrDiuusi maamaradΛcana.

¹³ Mospoduucai ΔrDiuusi maamaradΛcana oodami maisiu mosvuvaaacΛcai oodamiaiñdΛrΛ. Λvaavoitudadami ΔrDiuusi maamaradΛ maisiu mosipΛlidityai dΛΛdΛdΛ tomali maisiu mosipΛlidityai Δmo oodami baiyoma ΔrDiuusi maamaradΛ ipΛlidityai Diuusi.

¹⁴ DaidΛ ΔCristo Diuusi maradΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ dai ΛgaicΛdΛ gΛmaí istuiga Diuusi. Diuusi maradΛ vuusai oodami duucai dai oodami saagida oidacana. Dai Λgai sΛΛlicΛdΛ cΛΛgacara nΛidiña oodami dai vΛasi istumaasi aagaiña Λgai Δrvaavoi. Dai aatΛmΛ maí siΛgai viaa Δmo sΛΛlicami dai aliΛ viaa guvucadagai. Diuusi Λgai dai maa gΛmara sΛΛlicami dai guvucadagai. Diuusi mosaliΛΛmaduga maradΛ. ¹⁵ Dai poduu aagai ΔVuaana aagaitai Λgai:

—Idiava ΔrΛgai ismaacΛdΛ gΛnaagidi aanΛ sai divia agaitadai, dai vaamioma namΛga iñsaanΛ dai aanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi idi. Maiquiaa vuusaicai aanΛ abiaadΛrΛ caoidacatadai idi —ascaiti ΔVuaana.

¹⁶ DaidΛ Λgai sΛΛlicΛdΛ gΛroigΛdai dai cΛΛgacara gΛrnΛidi dai vΛascara gΛrsoicai naana maasi istumaasicΛdΛ aatΛmΛ ismaacΛdΛ vaavoitudai Λgai. ¹⁷ Moseesacaru Λgai daidΛ gΛrmaa Diuusi

sΛΛlicamigadΛ dai sioorΛ maiΛΛgidiña ΛSΛΛlicami
 Λdudunucami gΛvaiña Λgai iscoodaiña ΛΛpΛ.
 DΛmos ΛSuusi Cristo Λgai dai oigΛdai oodami
 dai oigΛldi dai cΛΛgacΛrΛ nΛidi dai vΛΛsi istumaasi
 aagai Λgai Λrvaavoi. ¹⁸Tomali Λmaadutai mainΛidi
 Diuusi tomali Λmo imidagai. DΛmos Diuusi
 maradΛ ismaacΛdΛ tomastuigaco tΛvaagiΛrΛ daja
 Diuusi gΛrooga ΛΛmadu dai cascΛdΛ cΛΛ maata
 istuiga Diuusi. Λgai Λgai dai gΛrmaatΛtuldi istuiga
 Diuusi. Diuusi mosaliΛΛmaduga maradΛ.

¹⁹ Afariseo JerusaleenΛrΛ oidacami ootoi papaali
 ΛΛmadu pipiooñigadΛ sai tΛcacana ΛVuaana soor
 Λgai. ²⁰TaidΛ ΛVuaana sΛΛli aagidi dai potΛΛdai:

—AanΛ anmaitΛrΛCristo —astΛΛdai ΛVuaana.

²¹ Amaasi potΛΛdai Λpapaali ΛΛmadu
 pipiooñigadΛ Λgai:

—¿Poor aapi? ¿AapipΛsi ΛrEliiasi Diuusi
 ñiooquituldiadamigadΛ? —astΛΛdai.

TaidΛ ΛVuaana potΛΛdai:

—Chuu —astΛΛdai.

Tai Λгаа potΛΛdai:

—¿AapipΛsi ΛrΛDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ
 ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquidarΛ sai divia
 agaitadai? —astΛΛdai.

TaidΛ ΛVuaana potΛΛdai:

—Chuu —astΛΛdai.

²² Amaasi Λгаа potΛΛdai:

—¿Poor aapi? GΛraagidañi aapi tΛtai agida
 aatΛmΛ Λmo istumaasi Λgai ismaacΛdΛ gΛrootoi.
 ¿Tumaasi gΛraagidamu aapi? ¿Poor aapi?
 —astΛΛdai.

²³ TaidΛ ΛVuaana potΛΛdai:

—AanΛanΛ Λgai ismaacΛdΛ aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Isaíacaru sai oidigana gamamaatΛtuldia agai Diuusi ñiooquidΛ dai aduucai ooja Λgai: “Aagidamu Λgai oodami sai otoma divia agai gabaitΛcΛaacamiga, cascΛdΛ aliΛsi gΛaagai isΛma duucai gΛntΛtΛgito dai camaisoimaasi ivuaada Λgai”, asduucai ooja Isaíacaru —astΛtΛdai ΛVuaana.

²⁴ Amaasi Λfariseo ojootosadΛ ismaacΛdΛ dada JerusaleenaiñdΛrΛ ²⁵ potΛtΛdai:

—Isaapi maitΛrΛCristo, tomali maitΛrEliiasi, tomali maitΛrDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacΛdΛ divia agaitadai, aidΛ gia ¿tuirpasi vapaconai aapi oodami? —astΛtΛdai Λgai.

²⁶ TaidΛ ΛVuaana potΛtΛdai:

—AanΛ gia suudagicΛdΛ vapaconai oodami dΛmos aapimΛ gΛnsaagida aimΛrai Λmai dai maimaatΛ aapimΛ sioorΛ Λgai. ²⁷ AanΛ ΛpΛga divia isΛgai dΛmos Λgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΛ. AanΛ maitistutuidi siΛΛsi istutuidi Λgai. Λgai sΛΛlicΛdΛ vaamioma namΛga iñsaanΛ —astΛtΛdai ΛVuaana.

²⁸ VΛΛsi gomaasi ΛpΛdui BetaabarΛrΛ vaasmocoradΛrΛ ΛgΛΛ aqui Jordán. Λaqui JordánΛrΛ Λgai siaaco vapaconai ΛVuaana Λoodami.

²⁹ Siaadico ΛVuaana nΛidi isvuidΛrΛ imΛi ΛSuusi. DaidΛ ΛVuaana itΛtΛdai Λoodami:

—Dañi gooviava Λgai ismaacΛdΛ ootoi Diuusi sai gΛmuaatudana curusiaba vai poduucai Diuusi istuidΛna isoigΛldiagi oodami soimaascamigadΛ.

Poduucai goSuusi ΔΓΑpan ducami Δali cañiiru ismaacΔΔ ΔΔquioma gΔraaduñicarū coodaiña sai Diuusi oigΔldiña soimaascamigadΔ. ³⁰ Goovai aagai aanΔ aidΔñsi pocaiti: “AanΔ ΔpΔga divia isΔgai dΔmos Δgai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanΔ. AanΔ maitistutuidi siΔΔsi istutuidi Δgai. Maiquiaa vuusaicai aanΔ abiaadΔΓΔ caoidacatadai Δgai”, tΔtΔdai aanΔ. ³¹ AanΔ ΔΔpΔ maimaatΔcatadai sioorΔ Δgai. DΔmos aanΔ vapaconai Δjudidíu suudagicΔΔ vai poduucai Δgai maatΔna sioorΔ Δgai —astΔtΔdai ΔVuaana.

³² DaidΔ ΔVuaana pocaiti ΔΔpΔ:

—AanΔ tΔΔ aidΔsi Diuusi IbΔadΔ tΔvai tΔvaagiaiñdΔΓΔ ΔSuusi daama Δmo tugu maasi. ³³ AanΔ maiquiaa maatΔcatadai sioorΔ Δgai dΔmos Diuusi Δgai dai giñootoi sai vapaconana aanΔ oodami suudagicΔΔ dai Δgai povaiñtΔtΔdai: “SiΔΔscadΔ nΔijadagi giñibΔdaga istΔvañiagi dai dan daiva Δmo cΔΔli Δgai vaa ΔΓΔgai dai maaqui Δgai oodami guvucadadΔ giñibΔdaga”, iñtΔtΔdai Diuusi. ³⁴ Dai nΔidi aanΔ istumaasi ΔpΔdui ΔcΔΔlicΔΔ dai aanΔ ΔrnΔijadami isΔgai ΔrDiuusi maradΔ ismaacΔΔ tΔvai tΔvaagiaiñdΔΓΔ —astΔtΔdai ΔVuaana.

³⁵ Siaadico ΔVuaana movaasi daacatadai ΔΔmadu gooca gΔmamaatΔrdamiga. ³⁶ Dai nΔiditai isdaivusai ΔSuusi, ΔVuaana itΔtΔdai gΔmamaatΔrdamiga:

—Dañi bodΔΓΔ imΔi goovai ismaacΔΔ Diuusi ootoi sai gΔmuaatudana curusiaba vai poduucai Diuusi istuidana isoigΔldiagi oodami soimaascamigadΔ. Poduucai Suusi ΔΓΑpan

duucami ʌali cañiiru ismaacʌdʌ ʌʌquioma
gʌraaduñicarʌ coodaiña vai Diuusi oigʌldiña
soimaascamigadʌ —astʌtʌdai ʌVuaana.

³⁷ Vʌgoocatai mamaatʌrdamigadʌ ʌVuaana cai
iscaiti ʌVuaana dai oí ʌgai ʌSuusi. ³⁸ Amaasi
ʌSuusi aa nʌnʌava dai tʌʌ isoidi ʌgai daidʌ itʌtʌdai:

—¿Tuma gaagai aapimʌ? —astʌtʌdai ʌSuusi.

Tai ʌgai itʌtʌdai:

—Mamaatʌtuldiadami, ¿paaco oidaga aapi?
—astʌtʌdai.

³⁹ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Giñoidávurai dai nʌida —astʌtʌdai.

Amaasi oí ʌgai dai tʌʌ siaaco gʌuliñacata dai ʌgai.
Dai casi ʌrurunucocatadai dai movaasi daraaja
ʌgai ʌSuusi ʌʌmadu asta duupicoi tasai.

⁴⁰ ʌmaadutai ʌgai Aandʌrʌsi tʌʌgidu. ʌgai
ʌrsuculidʌ Simuñi Piiduru. ⁴¹ Otoma ii ʌgai dai tʌʌ
gʌsiʌʌgi daidʌ itʌtʌdai:

—Aatʌmʌ tʌʌ ʌCristo ismaacʌdʌ Diuusi ootoi
tʌvaagiaiñdʌrʌ —astʌtʌdai.

⁴² Dai Aandʌrʌsi vaidacai Simuñi mʌʌca siaaco
daacatadai ʌSuusi. Dai mostʌʌgacai ʌSuusi
ʌSimuñi potʌtʌdai:

—Aapiapʌ ʌrSimuñi Joonási maradʌ dʌmos
sivi Sefasi gʌaagadamu aanʌ. Sefasi ʌrPiiduru
—astʌtʌdai ʌSuusi.

⁴³ Dai siaadico ʌSuusi imia agaitadai Galilea
dʌvʌʌriamu. Dʌmos ʌpʌga tʌʌ ʌgai ʌPiili daidʌ
itʌtʌdai:

—Giñoidáñi —astʌtʌdai.

⁴⁴ ʌPiili ʌrBetasaidʌrʌ oidacami. Dai ami
oidacatadai ʌʌpʌ Aandʌrʌsi ʌʌmadu Piiduru.

45 Amaasi ii ΔPiili dai gaagamu Natanieli daidΔ itΔtΔdai:

—AatΔmΔ tΔΔ ΔcΔΔli ismaacΔdΔ
aagai Moseesacaru daidΔ ΔDiuusi
ñiñiooquituldiadamigadΔ aidΔsi ooja Δgai Diuusi
ñiooquidΔ. Δgai ΔrSuusi, Osee maradΔ NasareetΔrΔ
oidacami —astΔtΔdai ΔPiili.

46 TaidΔ ΔNatanieli itΔtΔdai:

—SiaadΔrΔ diviana Δmo oodami cΔΔ tuigajami
NasareetaiñdΔrΔ —astΔtΔdai.

TaidΔ ΔPiili itΔtΔdai:

—Timuda pai nΔida —astΔtΔdai.

47 AidΔsi ΔSuusi tΔΔ isvuidΔrΔ imΔi ΔNatanieli,
potΔtΔdai Δgai Δoodami:

—BodΔr imΔi Natanieli. Goovai ΔrΔmo judíu
ismaacΔdΔ sΔΔlicΔdΔ siaa duutudai Diuusi
dai cΔΔga ΔΔgidi Diuusi sΔΔlicamigadΔ dai
maitΔryaatavogami —astΔtΔdai ΔSuusi.

48 Amaasi Natanieli itΔtΔdai:

—¿Ducatai giñmaatΔ aapi? —astΔtΔdai.

TaidΔ ΔSuusi itΔtΔdai:

—AanΔ gΔnΔidi aidΔsi abiaadΔrΔ maiquiaa
gΔvai goPiili pai Δmo iigosi uta daacatadai aapi
—astΔtΔdai ΔSuusi.

49 Amaasi Natanieli itΔtΔdai:

—MamaatΔtuldiamami, aapi apΔrDiuusi
maradΔ ismaacΔdΔ tΔvai tΔvaagiaiñdΔrΔ. Aapi
apΔrraigadΔ Δjudidíu —astΔtΔdai Natanieli.

50 TaidΔ ΔSuusi itΔtΔdai:

—¿MosgΔaagidacai aanΔ sai gΔnΔidi Δiigosi uta
giñvaavoitu aapi? NΔidamu aapi naana maasi
istumaasi vaamioma gΔgΔrducami sigomaasi
—astΔtΔdai ΔSuusi.

51 DaidΔ ΔSuusi itΔtΔdai ΔpΔ:

—Sallıclıdla tılgımu aapımı iscupioquiñi
 ıtaavaagi dai Diuusi tıtaaañıcarudla tıtasadıdamu
 dai tıapanıdamu siaaco aimırda aanla. Aanalana
 ıgai dai viaa ımo sallıcamı —astıtdai ıSuusi.

2

¹ Bovaıca tasaıclıdla Suusi ii ımo cunataragırla
 Canaalrla Galılea dıvııarırla. Vai ami daacatadai
 ıSuusi dııdla ıırla. ² Daidla ıSuusi ıımadu aatımla
 mamaatırdamıgadla vapaidarsıcatadai ıırla
 cascıdla iji aatımla. ³ Tai ugıdagai uuvası varagıdla.
 Taidla ıSuusi dııdla itıtdai ıSuusi:

—Camaitııpu uuvası varagıdla —tıtdai.

⁴ Dımos ıSuusi itıtdai:

—Giñdaada, ıtıııpsı giñaagıdı gomaası?
 Maiquiaa aayı sıuu duucu iduñıa iñagai aanla
 ımo istumaası gıducamı —tıtdai.

⁵ Dımos ıSuusi dııdla potıtdai ıvasıbadamı:

—Iduıñııvurıı tomastumaası istumaası
 gınaagıdagı goSuusi —tıtdai ıSuusi dııdla.

⁶ Vai ami daraajatadai naadamı ojoodai ajaayı,
 ismaacıdarla toadana ıjudıdıu suudagi sıı ıclıdla
 gıniıcomana vııası ıvapaidarsıcamı poduucaı is-
 duucaı viıtulı ıjudıdıu ııqui aadıñıcardu. ıımo
 ajaayı aajdı parla maaco coobai litro suudagi.

⁷ Taidla ıSuusi potıtdai ıvasıbadamı:

—Suusudadıvurıı idi ajaayı suudagıclıdla
 —tıtdai ıSuusi.

Tai ıgai cııı suusudagi ıajaayı suudagıclıdla. ⁸ Tai
 amaası ıSuusi itıtdai:

—Sıııavırla gııı vaasıba lııchi dai bııdacıı
 ıtaaanıdamı idi cunataragırla —tıtdai ıSuusi.

Tai podui agai. ⁹ TaidΛ atlaaanΛdami dΛΛ gosuudagi ismaacΛdΛ uuvusi varagadΛ gΛnaato. DΛmos agai maimai siaadΛrΛ vuua avasibadami gouuvasi varagadΛ. MosΛΛgi avasibadami maatΛcatadai. Λgi agai vaigi asuudagi cascΛdΛ. TaidΛ atlaaanΛdami vai anovio ¹⁰ daidΛ itΛtdai:

—SΛΛlicΛdΛ vΛΛñiga idi uuvasi varagadΛ. VΛΛsi oodami ΛpΛga gavasidiña auuvasi varagadΛ vΛΛñiacΛdioma dai gooquiΛrΛ maisi vΛΛñiacΛdΛ. DΛmos aapi ΛpΛga gatΛjai vasibaragai gouuvasi varagadΛ maisi vΛΛñiacΛdΛ dai gooquiΛrΛ avΛΛñiacΛdioma —tΛtdai.

¹¹ Gomaasi ismaacΛdΛ idui asuusi CanaaΛrΛ rΛpΛgadadΛ istumaaasi gΛducΛdΛ ismaacΛdΛ idui agai aoodami vuitapi dai agaicΛdΛ mai aoodami isviaa agai guvucadagai. Dai aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ asuusi vaavoitu isagai rΛCristo.

¹² Dai mosgΛcuugaidacai avagimi ii asuusi Capernauumamu. Dai Suusi dΛΛdΛ Λmadu Susu susuculidΛ Λmadu Suusi mamaatΛrdamigadΛ oidi agai dai anaasi daraaja chiΛΛqui tasai.

¹³ Dai aidΛ camiaadimitadai asiaa duudagarΛ ajudidiu istuigaco agai tΛgitoiña aidasi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu cajiudadΛ EjiipituaiñdΛrΛ. DaidΛ asuusi ii Jerusaleenamu. ¹⁴ Dai anaasi agΛΛ quiuupiΛrΛ tuisicΛrΛ asuusi tΛΛ isami Λmadutai gagaagaraitadai vopoisi dai cañiru dai tutugu dai aa mo daraaja gagaagaraitadai atumiñsi ismaacΛdΛcΛdΛ saapΛdaiña aoodami istumaaasi gΛgagaaraiña quiuupiΛrΛ. ¹⁵ MostΛΛgacai asuusi gomaasi idui amo iquisanai aali tΛtΛroviñdicΛdΛ

dai vuvaitu quiidigamu vΛΛsi Λoodami ΛΛmadu Λvopoisi dai Λcañiiru. Dai dΛvΛΛrapi suuli Λtumiñsi ismaacΛdΛ gagaagaraitadai ΛcΛcΛΛli dai aipaco suuli meesagadΛ Λgai ismaacΛdΛ gagaagaraitadai tutugu. ¹⁶ DaidΛ potΛtΛdai ΛSuusi Λgaagardami tutugu:

—Vuvaidavurai vΛΛsi gomaasi. MaitavΛr Λmo gagaaracarui duuca i nΛijada giñoooga quiidΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁷ Amaasi aatΛmΛ ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ gΛntΛgito ispodu oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ: “Giñoooga, sΛΛlicΛdΛ ipΛlidi aanΛ isvΛΛsi oodami siaa duutuadagi gΛquii poduca i isduuca aapi ipΛlidi”, asduuca i oojisi Diuusi ñiooquidΛrΛ.

¹⁸ Amaasi Λjudidíu tΛcacai ΛSuusi dai potΛtΛdai:

—¿Tumaa istumaasi gΛducami iduñia agai aapi vai ΛgaicΛdΛ maatiagi aatΛmΛ isaapi viaa sΛΛlicami isivuaadagi gomaasi? —tΛtΛdai Λjudidíu.

¹⁹ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Daitudavurai aapimΛ idi gΛΛ quiuupai dai vaic tasaicΛdΛ Λpamu iduuñimu aanΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁰ Amaasi Λjudidíu itΛtΛdai:

—Goo coobai dan naadami uumigicΛdΛ ΛpΛdui idi gΛΛ quiuupai. ¿SiaadΛrΛ iduuna aapi vaic tasaicΛdΛ? —tΛtΛdai Λjudidíu.

²¹ DΛmos ΛSuusi maiaagai ΛgΛΛ quiuupai ismaacΛdΛ idui oodami. ΛSuusi aagai Λgi gΛtuucuga. ²² CascΛdΛ aidΛsi ΛSuusi Λpamu duaaca ΛcoidadΛ saagidiaiñdΛrΛ gΛrtΛgito aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ Λgai iscaiti ΛSuusi dai vaavoitu Diuusi ñiooquidΛ dai vΛΛsi istumaasi ΛSuusi aagaiña.

²³ Aidasi ΔSuusi modaacatadai JerusaleenΔra Δsiaa duudagarΔra Δjudidíu istuigaco Δgai tΔtΔgitoiña aidasi Diuusi cΔΔgacΔra vuvaitu cajiudadΔ Eji- ipituaiñΔra muidutai vaavoitu isΔgai ΔraCristo, nΔiditai naana maasi istumaasi gΔgΔrducami is- maacΔΔ ivuaadana ΔSuusi. ²⁴ DΔmos ΔSuusi ΔΔbiadan tada Δgai maatΔcatΔi isΔgai maiΔΔgiada agaitadai. ΔSuusi cΔΔga maatΔ iducatai tΔtΔgitoi vΔΔsi oodami cascΔΔ. ²⁵ ΔSuusi maitΔgito isaagidi- agi Δmai isducatai tΔtΔgitoi oodami mosΔΔgi Δgai maatΔ cascΔΔ.

3

¹⁻² Δmo imidagai tucarΔ ii Nicodemo dai mΔΔ diviji ΔSuusi. Nicodemo Δrfariseo daidΔ ΔraΔmo dunucamigadΔ Δjudidíu. DaidΔ itΔtΔdai Nicodemo ΔSuusi:

—MamaatΔtuldiadami, cΔΔ maatΔ aatΔma is- Diuusi gΔootoi aapi pΔsai gΔrmamaatΔtuldana ñiooquidΔ. Mosmaitiipu aa siora istutiadagi isivuaadagi naana maasi gΔgΔrducami isducatai ivueeyi aapi isDiuusi maiΔΔmadu daacagi. Podu- ucai gΔmaatΔ issΔΔlicΔΔ viaa guvucadagai aapi —astΔtΔdai ΔNicodemo.

³ Amaasi ΔSuusi itΔtΔdai:

—AanΔ angΔaagidi sai sΔΔlicΔΔ ismaiΔpamu vu- usiagi Δmo oodami maitistutiada agai ismatiagi isducatai tΔaanΔi Diuusi —astΔtΔdai ΔSuusi.

⁴ TaidΔ ΔNicodemo tΔcacai daidΔ itΔtΔdai:

—¿Ducatai istutuidi Δmo cΔΔli isΔpamu vusiagi cacΔΔlitucaí? SiaadΔra Δpamu vaacana Δmo

oodami g^{ad}ΛΛ Λraana dai Λpamu vuusaiña
—astat^{ad}dai Nicodemo.

⁵Taid^Λ ΛSuusi aa noragi daid^Λ itat^{ad}dai:

—Aan^Λ ang^Λaagidi sai sioor^Λ maivuusiagi su-
udagic^{ad}Λ dai Diuusi Ib^{ad}ΛC^{ad}Λ Λp^Λ Λgai gia mai-
imia agai t^ΛVaagiamu dai Diuusi ΛΛmadu oidacagi.

⁶Istumaasi vuusai oodamiaiñ^{dar}Λ Λgai Λroodami.
Istumaasi vuusai Diuusi Ib^{ad}Λaiñ^{dar}Λ Λgai viaa
Λmo ib^{ad}dagai utudui: ⁷¿Tuir^Λasi mait^ΛΛ aapi istu-
maa t^Λgituagi g^Λaagiditai aan^Λ sai v^ΛΛscatai viaa
is^Λpamu vuvaquiagi? ⁸ΛΛV^ΛΛli tomasiaaco vustai
dai ca^Λcana aapi scaiti d^Λmos maimaat^Λ siaad^ΛΛ
daivusc^Λi tomali siaaco imia agai. Poduuc^Λi Λp^Λ
Λgaic^{ad}Λ ismaac^{ad}Λ vusac^Λi Diuusi Ib^{ad}ΛΛ g^Λvu-
cadad^{ad}Λ, tomali Λmaadutai main^Λidi Diuusi
Ib^{ad}ΛΛ mos^Λcaasi n^Λidi isducatai Λma maasi t^Λgito
oodami aid^Λsi Diuusi Ib^{ad}ΛΛ ΛΛmadu daacagi
—astat^{ad}dai ΛSuusi.

⁹Taid^Λ ΛNicodemo itat^{ad}dai:

—¿Ducata^Λ Λp^Λvueeyi imaasi? —astat^{ad}dai.

¹⁰Taid^Λ ΛSuusi itat^{ad}dai:

—Aapi ap^Λr^ΛΛmo g^ΛΛ mamaat^Λtuldiadamigad^Λ
Λjudid^Λu. ¿Ducatai maimaat^Λ ca^ΛΛ aapi istumaasi
g^Λaagidi aan^Λ? ¹¹Aan^Λ gaaagidi istumaasi
s^ΛΛlic^{ad}ΛΛ maat^Λ dai aan^Λ Λrn^Λijadami istumaasi
s^ΛΛlic^{ad}ΛΛ n^Λidi. D^Λmos aapim^Λ maivaavoitudai
istumaasi g^Λnaagidi aan^Λ. ¹²Isaapim^Λ
maitiñ^{va}avoitudagi aagaitai aan^Λ istumaasi
Λp^Λvueeyi tami oidigi daama ¿ducatai iñ^{va}avoituda
agai isg^Λnaagidiagi istumaasi Λp^Λvueeyi
t^ΛVaagi^Λr^Λ?

¹³Tomali Λmo oodami maiii t^ΛVaagiamu dai
Λpamu divia tami oidi daami daid^Λ istutuidi

isaagidiagi aa ismaasi mΛΛca. MosΛcaasi aanΛ ismaacΛΔΛ viaa Λmo sΛΛlicami tΛvai tΛvaagiaiñΔΓΛ dai Λpamu imimu aanΛ tΛvaagiamu. ¹⁴ Dai poduucai isduucai Moseesacaru Λmo uusiΛΓΛ sagia Λmo cooyi vaiñomicΛΔΛ duñisicami dai oodami vuitapi cai Λuusi oidigana, poduucai mΛgiñsiisa agai curusiaba dai Λoodami vuitapi cΛΛsa agai Λcurusi. AanΛ ΛΓΛgai dai divia tΛvaagiaiñΔΓΛ dai aanΛ viaa Λmo sΛΛlicami. ¹⁵ Giñmuaamu Λoodami curusiaba vai tomasioorΛ sioorΛ vaavoitudagi iñsaanΛ ΛΓΛcΛΛgacΛΓΛ vuviadami Λgai gia camaiimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu baiyoma imia agai tΛvaagiamu dai Diuusi ΛΛmadu oidaca agai tomastuigaco.

¹⁶ Diuusi sΛΛlicΛΔΛ oigΔdai Λoodami oidigi daama oidacami cascΛΔΛ ootoi Λgai gΛmara, mosaliΛΛmaduga Λgai maradΛ, dai gΛmuaatu sai tomasioorΛ sioorΛ vaavoitudagi isΛgai ΛΓΛcΛΛgacΛΓΛ vuviadami camaiimi agai ΛDiaavora ΛΛmadu baiyoma imia agai tΛvaagiamu dai Diuusi ΛΛmadu oidaca agai tomastuigaco. ¹⁷ Diuusi ootoi gΛmara tami oidi daama sai cΛΛgacΛΓΛ vuvaidana oodami sioorΛ vaavoitudagi maisiu isootosa Λgai ΛDiaavora ΛΛmadu.

¹⁸ SioorΛ vaavoitudai Diuusi maradΛ Λgai gia maiimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu dΛmos sioorΛ maivaavoitudagi Λgai gia imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu maivaavoitudacai Λgai Diuusi maradΛ. MosaliΛΛmaduga Diuusi maradΛ. ¹⁹ SioorΛ maivaavoitudagi sΛΛlicΛΔΛ imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu. ΛCristo divia tami oidigi daama dai soicΛda agai oodami sai maata caΛcana Diuusi ñiooquidΛ dΛmos Λoodami vaamioma oojoidi

issoimaasi ivuaadagi dai maisiu vaavoitudagi
 ΔCristo. Δoodami Δrsoimaasi ivuaadamicatadai
 cascΔΔ. ²⁰ SioorΔ soimaasi ivueeyi Δgai gia cΔΔdai
 ΔCristo dai maivaavoitudai ΔCristo maitipΔliditai
 isaa maatiagi issoimaasi ivueeyi. ²¹ DΔmos sioorΔ
 ΔΔgidi Diuusi Δgai gia dai vaavoitudai ΔCristo vai
 poduucai gΔmaatΔcana isivueeyi Δgai istumaasi
 Diuusi ipΔlidi —astΔΔdai ΔSuusi ΔΔgi gΔaagaitadai.

²² Dai casi ΔpΔduucai gomaasi ii ΔSuusi
 ΔΔmadu aatΔmΔ mamaatΔrdamigadΔ Judeea
 dΔVΔΔriamu. Dai movaasi daraaja aatΔmΔ
 chiΔΔqui tasai vapaconaitadai oodami.
²³ DaidΔ ΔVuaana vapaconaitadai oodami ΔpΔ
 EnoonΔrΔ dai abiaadΔrΔ SalimΔrΔ miaaga.
 Ami gΔpiacatadai suudagi cascΔΔ. Tai daada
 oodami sai vapaconana ΔVuaana. ²⁴ AidΔ
 maiquiaa maisapicatadai ΔVuaana ismaacΔΔ
 vapaconaitadai oodami.

²⁵ Δjudidíu muiyoco imidaga dai naana
 duucai gΔniicomaiña siuu duucu gaugia
 agadagi. Δgai polididíu sai poduucai Diuusi
 cΔΔgacΔrΔ nΔididíu. DΔmos ΔmamaatΔrdamigadΔ
 ΔVuaana maipoduucai ivuaadana cascΔΔ Δmo
 imidagai aliasi gΔnvupui ñiño Δgai Δmadu aa
 judidíu aagaitai gomaasi. ²⁶ Dai gooquiΔrΔ iji
 ΔmamaatΔrdamigadΔ ΔVuaana daidΔ itΔΔdai Δgai
 ΔVuaana:

—MamaatΔtuldiadami ΔcΔΔli ismaacΔΔ
 gΔΔΔmadu daacatadai ΔgΔΔ aqui Jordán vaasadΔrΔ
 ismaacΔΔ gΔraagidi aapi saidΔ ΔrΔCristo sivi Δgai
 vapaconai oodami dai muidutai oidatucui Δgai
 —astΔΔdai ΔmamaatΔrdamigadΔ ΔVuaana.

27 Amaasi Λ Vuaana it Λ t Λ dai:

—Tomasioor Λ sioor Λ viaacagi s Λ licami Diuusi Λ gai dai maacai gomaasi. 28 Aapim Λ caca Λ iscaiti aan Λ ansai mait Λ r Λ Cristo. Aan Λ Λ p Λ ga divia is Λ gai. 29 Si Λ sc Λ d Λ cunaata agadagi Λ mo ali t Λ ji v Λ sc Λ r Λ ip Λ lidiña is Λ madu daacagi Λ novio. Daid Λ Λ novio vapaidad Λ ali Λ si baig Λ n Λ lidiña is Λ mapai daraaja Λ gai. Dai sivi aan Λ Λ p Λ baigiñ Λ lidi n Λ iditai ism Λ ui oodami oidatucui Λ Cristo. 30 Ali Λ si g Λ aagai is Λ Cristo vaamioma Λ rbait Λ c Λ aacamicagi iñsaan Λ vai poduuc Λ i otoma camaiñ Λ m Λ acagi giñs Λ licamiga.

31 Λ Cristo t Λ vai t Λ vaagiaiñd Λ r Λ dai vaamioma nam Λ ga s Λ licamigad Λ Λ gai sitomasioor Λ s Λ licamigad Λ . D Λ mos aan Λ Λ roidigi daama oidacami dai gaaagidi aan Λ istumaasi Λ p Λ v Λ ueeyi tami oidigi daama. 32 Λ Cristo gaaagidi istumaasi n Λ idi dai istumaasi ca Λ t Λ vaagi Λ r Λ vai chi Λ quidu ismaac Λ d Λ vaavoitudai. 33 D Λ mos sioor Λ vaavoitudai poduuc Λ i c Λ ga maat Λ isDiuusi maiyaatag Λ i tomali Λ mo imidagai. 34 Suusi Cristo Λ r Λ gai ismaac Λ d Λ Diuusi ootoi sai gaaagidana Diuusi ñiooquid Λ . S Λ lic Λ d Λ Diuusi Ib Λ ad Λ Λ madu daja Λ gai casc Λ d Λ s Λ lic Λ d Λ viaa guvucadagai dai maitistutuidi ismaatiagi si Λ si guvucadagai viaa Λ gai. 35 Diuusi g Λ rooga s Λ lic Λ d Λ oig Λ dai Λ gai. Λ gai Λ rmarad Λ casc Λ d Λ . Dai Diuusi maa Λ gai Λ mo s Λ licami sai vaamioma t Λ aan Λ iña sitomasioor Λ . 36 Sioor Λ vaavoitudai Diuusi marad Λ Λ gai gia tomastuigaco oidaca agai t Λ vaagi Λ r Λ Diuusi Λ madu. D Λ mos sioor Λ maivaavoitudagi Λ gai maiimi agai t Λ vaagiamu baiyoma Diuusi s Λ lic Λ d Λ

soimaasi taatatuldia agai agai —astatadai
 ʌVuaana.

4

¹ ʌfariseo cajioma sai Suusi vaamioma mui
 vapaconaitadai oodami siʌVuaana dai vaamioma
 mui oodami oidatucui ʌSuusi siʌVuaana.
² Dʌmos maitʌrvaavoi isʌSuusi vapaconaitadai
 oodami. Aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ agai dai
 vapacoinaitadai oodami. ³ Dai aidʌsi maí ʌSuusi
 ismaí ʌfariseo gomaasi ii agai Judeeaiñdʌrʌ dai
 nora Galileeamu.

⁴ Agai viaacatadai isdaivuñiagi Samaaria
 dʌvʌʌriʌrʌ. ⁵ Dai aayi Sicaarʌrʌ Samaaria
 dʌvʌʌriʌrʌ ismaacʌdʌ miaan daja Jacocarʌ
 dʌvʌʌragadʌ. Agai vaa ʌrʌdʌvʌʌrai ismaacʌdʌ
 Jacocarʌ maa gʌmara Osee. ⁶ Ami agai siaaco
 daja Jacocarʌ poosogadʌ. ʌSuusi caibimucata
 dai aimʌraitai dai modaiva pooso soonoana. Aidʌ
 cayoga dan duitadai. ⁷ Tai ami divia ʌmo ooqui
 Samaariʌrʌ oidacami dai vaigi agai suudagi. Taidʌ
 ʌSuusi itʌtadai:

—Giñvasidañi suudagi —astʌtadai ʌSuusi.

⁸ Aatʌmʌ caijitadai caayamu dai gasavʌda ragai
 cuaadagai. ⁹ Amaasi ʌooqui itʌtadai ʌSuusi:

—¿Tuipʌsi giñtaanʌi suudagi? Aapi ʌrjudíu nai
 aanʌ ʌrSamaariʌrʌ oidacami —astʌtadai ʌooqui.

ʌjudidíu ʌʌmadu ʌSamaariʌrʌ oidacami
 maicʌʌga gʌnñiñiooquidi aipacoga cascʌdʌ
 potʌtadai ʌooqui. ¹⁰ Amaasi ʌSuusi aa noragi
 daidʌ itʌtadai:

—IsmaatΛcamudai aapi istumaasi maacai Diuusi Λoodami dai sioorΛ aanΛ aidΛ gia aapi giñtaañimudai suudagi, dai aanΛ gΛoidamudai suudagi ismaacΛdΛcΛdΛ oodami tomastuigaco oidacana Diuusi ΛΛmadu —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹¹ TaidΛ Λooqui itΛtΛdai:

—Aapi maiviaa istucudΛ vusaidagi suudagi dai aliΛ tuucavuga gopooso. ¿VaadΛrΛ vusaida agai aapi suudagi ismaacΛdΛcΛdΛ oodami tomastuigaco oidacana Diuusi ΛΛmadu daidΛ giñoidagi? ¹² GΛrΛΛqui aduñicarΛ Jaco idui idi pooso. Λgai ΛΛmadu maamaradΛ ΛΛmadu sosoigadΛ gayΛdΛdana suudagi idi poosoaiñdΛrΛ. SiaadΛrΛ vaamioma gataaanΛiña aapi siΛgai —astΛtΛdai Λooqui.

¹³ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—SioorΛ yΛdagi idi suudagi vΛascΛrΛ Λpamu tonocorΛiña. ¹⁴ DΛmos sioorΛ iiyagi Λsuudagi ismaacΛdΛ aanΛ gaoidi, camaitonocorΛi Λgai tomali Λmo imidagai. Λsuudagi ismaacΛdΛ aanΛ gaoidi gaibΛdagΛrΛ daacana dai vΛascΛrΛ vusanΛiña gosuudagi poduucai isduucai vusanΛi suudagi Λmo vagΛacañiaiñdΛrΛ dai gosuudagicΛdΛ tomastuigaco oidacana oodami tΛvaagiΛrΛ Diuusi ΛΛmadu —astΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁵ Amaasi Λooqui itΛtΛdai:

—Giñoida aapi Λsuudagi nai poduucai camaitonoomucurΛda aanΛ tomali maiviaacagi isdidivaitai gavaigΛdagi suudagi idi poosoaiñdΛrΛ —astΛtΛdai Λooqui.

¹⁶ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—ImΛdañi dai vuaapa gΛcuna —astΛtΛdai ΛSuusi.

17 Amaasi aa noragi ʌooqui daidʌ itʌtʌdai:

—Maicuna aanʌ —astʌtʌdai.

Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Vaavuava ismaicuna aapi cascʌdʌ pocaiti.

18 Cataama ñiooquiditadai aapi cʌcʌʌli dai sivi ʌmoco ʌʌmadu oidaga aapi vai ʌgai maitʌrgʌcuna cascʌdʌ istumaasi aagai aapi ʌrvaavoi —astʌtʌdai ʌSuusi.

19 Moscaʌ gomaasi ʌooqui daidʌ tʌtʌdai:

—Aapi sʌʌlicʌdʌ ʌrʌmo Diuusi ñiooquituldiadamigadʌ. 20 Gaʌʌʌqui aaduñicarutami Samaariʌrʌ oidacatadai dai siaa duutudaiña Diuusi tami idi giidiana dʌmos aapimʌ judidíu pocaiti sai Jerusaleenʌrʌ ʌgai siaaco gʌaagai issiaa duutuadagi Diuusi —astʌtʌdai ʌooqui.

21 Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Giñvaavoitudañi aapi, aimu istuigaco aapimʌ siaa duutuadamu Diuusi maisiu tami idi giidiana tomali Jerusaleenana. 22 Aapimʌ Samaariʌrʌ oidacami maicʌʌ maata Diuusi tomasi siaa duutuadai. Aatʌmʌ judidíu cʌʌga maata Diuusi. ʌgai ismaacʌdʌ cʌʌgacʌrʌ vuvaida agai oodami ʌrjudíu. 23 Dʌmos aimu istuigaco sioora sʌʌlicʌdʌ siaa duutuadagi Diuusi siaa duutuada agai maisiu mosʌcaasi ñiooquicʌdʌ baiyoma siaa duutuada agai Diuusi gʌniibʌdagacʌdʌ dai gʌntʌtʌgitoidagacʌdʌ poduucai isduucai Diuusi ipʌlidi. 24 Diuusi ʌribʌdagai cascʌdʌ sioora siaa duutuada ʌliadagi Diuusi gʌniibʌdagacʌdʌ viaa isiaa duutuadagi poduucai isduucai Diuusi ipʌlidi dai maisiu mosʌcaasi ñiooquicʌdʌ —astʌtʌdai ʌSuusi.

25 Taidʌ ʌooqui itʌtʌdai:

—Aan Δ gia maat Δ isdivia agai Δ Cristo dai si $\Delta\Delta$ scad Δ diviagi Δ gai c $\Delta\Delta$ ga g Δ raagida agai v $\Delta\Delta$ si istumaasi —ast $\Delta\Delta$ dai Δ ooqui.

²⁶ Taid Δ Δ Suusi it $\Delta\Delta$ dai:

—Aan Δ an Δ r Δ Cristo —ast $\Delta\Delta$ dai.

²⁷ Dai quiaa aatagiditadai Δ gai t Δ tai dada aat $\Delta\Delta$ mamaat Δ rdamigad Δ Δ Suusi. Dai mait $\Delta\Delta$ istumaasi g Δ rt $\Delta\Delta$ gituagi t Δ gacai Δ Suusi isaatagidi Δ mo ooqui. D Δ mos v $\Delta\Delta$ scatai aat $\Delta\Delta$ $\Delta\Delta$ b Δ iditadai Δ Suusi casc $\Delta\Delta$ tomali $\Delta\Delta$ madutai mait Δ cacai istumaa agai tomali istumaasi aatagidi Δ ooqui.

²⁸ Amaasi Δ ooqui anaasi viaa g Δ v Δ igacaru dai ii caayamu dai pot $\Delta\Delta$ dai Δ oodami:

²⁹ —M $\Delta\Delta$ cav Δ r n Δ ida Δ mo c $\Delta\Delta$ li ismaac $\Delta\Delta$ giñaagidi v $\Delta\Delta$ si istumaasi ivuaadana aan Δ . Δ Cristo lien Δ Δ gai —ast $\Delta\Delta$ dai Δ ooqui.

³⁰ Amaasi iji Δ oodami caayaiñ Δ r Δ dai aayi m $\Delta\Delta$ ca siaaco daacatadai Δ Suusi.

³¹ Mosim Δ cai Δ ooqui poosoaiñ Δ r Δ t Δ tai aat $\Delta\Delta$ mamaat Δ rdamigad Δ Δ Suusi daañimi sai gaugana.

³² D Δ mos Δ Suusi pov Δ rt $\Delta\Delta$ dai:

—V Δ aa aanan Δ Δ mo istumaasi istumaasi cueeyi istumaasi maimaat Δ aapim Δ —g Δ rt $\Delta\Delta$ dai Δ Suusi.

³³ Amaasi aat $\Delta\Delta$ mamaat Δ rdamigad Δ Δ Suusi aipaco g Δ rt Δ cacaimi dai pocaiti:

—¿Si Δ or Δ v Δ uapi cuaadagai? —caiti aat $\Delta\Delta$.

³⁴ D Δ mos Δ Suusi it $\Delta\Delta$ dai:

—Siuu duucu ivuaada aan Δ istumaasi ip Δ lidi Diuusi giñ Δ oga ismaac $\Delta\Delta$ giñ Δ otoi ivuaadatai aa duiñdad Δ Δ gai, gomaasi Δ r Δ pan duucami cuaadagai aan imv $\Delta\Delta$ tar Δ . ³⁵ Aapim Δ pocaiti sai quiaa vi $\Delta\Delta$ ga maaco masaadai isyoovagi oodami t Δ ligi. D Δ mos aan Δ ang Δ naagidi sai caoidaga

mui oodami ismaacada caaca alidi isgaaagiadagi aapimada Diuusi ñiooquida. ³⁶ Sioora gasai taligi gamaitacai tumiñsi dai sioora gayoovai taligi gamaitacai tumiñsi aapa. Poduucai aapa Diuusi aa duiñdadara. Amadutai aagidiña Diuusi ñiooquida oodami vai aa daivuiña gooquiara dai apamu aagidiña Diuusi ñiooquida oodami vai agai vaavoitudaiña Diuusi ñiooquida dai calgacara vuvacai dai tomastuigaco oidacana tavaagiara Diuusi amadu. Daida ismaacada aapaga gaaagiadagi Diuusi ñiooquida daida ismaacada gooquiara gaaagiadagi Diuusi ñiooquida alia baiganliadamu. ³⁷ Sallicada arvaavoi istumaasi glaagai sai amoco gasai daida aa gayoovai. ³⁸ Aana ganotoi masai aagidana Diuusi ñiooquida oodami vai agai giñvaavoitudana. Damos aa Diuusi ñiñoquituldiadamigada caagidi Diuusi ñiooquida oodami dai aapimada aagidi oodami sai aliisi glaagai isvaavoitudagi. Poduucai agaa arapan ducami asadami taligi dai aapimada arapan ducami yoovadami taligi —gartatadai asuusi.

³⁹ Dai muidutai Samaariara oidacada vaavoitu isaasuusi aracristo caacatai isoosqui potatadai saida asuusi maata vansi istumaasi ivuaadana agai. ⁴⁰ Cascada aidasi aayi asamaariara oidacada daañimi agai asuusi sai anaasi vana. Taida asuusi anaasi daja goo tasai. ⁴¹ Tai vaamioma muidutai vaavoitu caacatai istumaasi aagidi asuusi. ⁴² Amaasi potatadai oodami oosqui:

—Sivi vaavoitu aatama maisiu mosacaasi istumaasicada garaagidi aapi anga aatama cacaa aapa istumaasi garaagidi goovai dai calga maata aatama issallicada aracristo dai calgacara vuvaidi

goovai oodami —tʌtʌdai oodami.

⁴³ Dai bogooça tasaicʌdʌ ʌSuusi ii Samaari-aiñdarʌ Galilea dʌvʌʌriamu. ⁴⁴ ʌSuusi pocaititadai sai isʌmo Diuusi ñiooquituldiadamigadʌ gaaagiadagi Diuusi ñiooquidʌ ʌʌgi gʌdʌvʌʌragarʌ ami dʌvʌʌriarʌ oīdacami maiʌʌgīdītai caʌcana istumaasi aagiadagi ʌgai. ⁴⁵ Dai aidʌsi aayi ʌSuusi Galilea dʌvʌʌriarʌ baigʌʌliaracʌdʌ viaatuli dai miaadʌgʌ ʌGalileeʌrʌ oīdacami. ʌgai nʌīditadai vʌʌsi istumaasi idui ʌSuusi Jerusaleenʌrʌ ʌgʌʌ siaa duudagarʌ cascʌdʌ.

⁴⁶ Amaasi aa gʌi ʌSuusi Canaamu siaaco idui ʌgai uuvasi varagadʌ suudagicʌdʌ. Dai Capernaumʌrʌ oīdacatai ʌmo gʌʌ dunucami. Dai maracatadai ʌgai ʌmo caʌli vai aliʌ coco. ⁴⁷ Aidʌsi maī ʌdunucami isʌSuusi caaayi Galileeʌrʌ ii ʌgai dai nʌīda agai ʌSuusi. Dai daañimi ʌgai ʌSuusi sai imʌna quīdamu dai duaaidana maradʌ ismaacʌdʌ camuquimi. ⁴⁸ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai ʌoodami:

—Aapimʌ maivaavoitudai ismainʌijadagi ʌmo istumaasi gʌducami ismaacʌdʌ ivuaadagi aanʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

⁴⁹ Dʌmos dunucami itʌtʌdai:

—Mamaatʌtuldiadami, timʌda otoma vai maimuucuna giñmara —tʌtʌdai.

⁵⁰ Amaasi ʌSuusi itʌtʌdai:

—Noragiñi aapi gʌquīiamu gʌmara cadueeyi —tʌtʌdai ʌSuusi.

Taidʌ ʌcaʌli vaavoitu ʌSuusi dai ii. ⁵¹ Dai voiyrʌrʌ aayi pipiooñigadʌ tai ʌgai potʌtʌdai:

—Cadueeyi gʌmara —tʌtʌdai.

⁵² Amaasi Λ taan Λ dami t Λ cacai suu duucu dueeyi. Taid Λ Λ pipiooñigad Λ it Λ t Λ dai:

—Tacavo moscoi g Λ s Λ co tasai dagito toiñdagai —t Λ t Λ dai Λ pipiooñigad Λ .

⁵³ Amaasi Λ ali g Λ ali oogad Λ t Λ gitu is Λ ca duucu Λ Suusi aagidi sai cadueeyi marad Λ . Daid Λ Λ dunucami Λ madu v Λ scatai ismaac Λ d Λ quid Λ r Λ oidaga vaavoitu isSuusi Λ r Λ Cristo. ⁵⁴ Λ gaic Λ d Λ casi Λ rgooa istumaasi g Λ arducami ismaac Λ d Λ idui Λ Suusi Galilee Λ r Λ aid Λ si abiaad Λ r Λ vuusai Judeeaiñd Λ r Λ .

5

¹ Dai gooqui Λ r Λ Λ pamu ii Λ Suusi Jerusaleenamu dai ami daivuñda agai Λ judidíu siaa duudagad Λ .

² Jerusaleen Λ r Λ oidaga Λ mo g Λ piila. Ami cañiiru cuuparagad Λ r Λ t Λ gidu. Λ g Λ piila Betesada t Λ gidu Λ judidíu ñiooquid Λ c Λ d Λ . Dai sicoli taamadu portatali.

³ Vai ami portataliana v Λ t Λ catadai mui coococoidad Λ Λ madu mui maiñ Λ adami,

Λ madu mui chuchuecugami Λ madu muidutai ismaac Λ d Λ maitistutuidi isoiñ Λ dagi.

V Λ scatai mosn Λ n Λ racatadai isoiñiagi Λ suudagi. ⁴ Λ mo iimidagai t Λ apanaiña Λ mo Diuusi t Λ añicarud Λ dai oiñidiña Λ suudagi.

Vai tomasmaac Λ d Λ cocoad Λ ismaac Λ d Λ Λ r Λ ga vaaquiagi Λ suudar Λ caoiñicami Λ gai gia duduaadai.

⁵ Λ mo c Λ ali ismaac Λ d Λ ami caat Λ catadai viaacatadai Λ mo coobai dan bai Λ staama dan mamaco uumigi iscoococatadai.

⁶ Daid Λ Λ Suusi t Λ gacai dai maat Λ cai is Λ gai cat Λ v Λ pi mocaat Λ catadai pot Λ t Λ dai:

—¿ Λ r Λ lidip Λ si isduaadiagi? —t Λ t Λ dai.

7 TaidΛ ACOCODΛ ITΛDai:

—MamaatΛTuldiadami, siuu duucu ΛDiuusi tΛaañicarudΛ tΛapanΛdagi dai oiñiadagi Λsuudagi maitiipucana sioorΛ giñvaasagi suudarΛ. VΛASCARΛ aanaΛ vaaquia iñlidiña suudarΛ vai aa giñmamaitΛCΛi dai ΛPΛga vaapacΛiña Λgai suudarΛ —tΛDai ACOCODΛ.

8 TaidΛ ΛSuusi ITΛDai:

—Vañiñi dai bΛi gΛvaacosi dai imΛda —tΛDai ΛSuusi.

9 Tai otoma dueeyi ACΛli dai bΛi gΛvaacosi dai gΛagacai aimΛrai. DΛmos aidΛ tasΛRΛ ARIBASTARAGACATADAI. 10 TaidΛ AJUDIDIU potΛDai ACΛli ismaacΛDΛ dueeyi:

—Sivi ARIBASTARAGAI tasΛRΛ dai Moseesacaru sΛALICAMIGADΛ aagai sai maitiipu oigaragai isaata vuaadagi cascΛDΛ maitΛaagai pΛsbΛΛquiagi gΛvaacosi —astΛDai.

11 TaidΛ ACΛli aa noragi daidΛ ITΛDai:

—Λgai ismaacΛDΛ giñduaadi giñaagidi ansai bΛΛcaiña giñvaacosi dai imΛdana —astΛDai ACΛli.

12 Amaasi AJUDIDIU ITΛDai:

—¿Voor gΛagidi pΛsai bΛΛcaiña gΛvaacosi dai imΛdana? —astΛDai.

13 DΛmos ACΛli maimai sioorΛ duaadi, aliΛ muiducatadai oodami cascΛDΛ. AidΛ ΛSuusi cai-itadai. 14 Dai gooquiΛRΛ ΛSuusi tΛΛ ACΛli ΛgΛΛ quiuupaigadΛRΛ AJUDIDIU daidΛ ITΛDai:

—Dañi aapi cadueeyi dai casi maisoimaasi ivuaada tadu vaamioma soimaasi taata aapi —tΛDai ΛSuusi.

15 TaidΛ ACΛli ii abiaadΛRΛ dai aagidi AJUDIDIU saidΛ ΛSuusi Λgai dai duaadi. 16 CascΛDΛ AJUDIDIU gaagaitadai ΛSuusi dai muaa Λlidadai. ΛSuusi

ivuaadana naana maasi istumaasi ib^Λstaragai tas^ΛΓ^Λ casc^ΛΔ^Λ. ¹⁷ D^Λmos ^ΛSuusi it^ΛΔ^Λdai ^Λjudidíu:

—Diuusi giñooga apiaivueeyi naana maasi g^Λg^Λarducami v^ΛΛ^Λ tasai dai aan^Λ ^ΛΛ^Λp^Λ ivueeyi naana maasi g^Λg^Λarducami —t^ΛΔ^Λdai ^ΛSuusi.

¹⁸ Mosaagidi ^ΛSuusi gomaasi vaid^Λ ^Λjudidíu vaamioma c^ΛΛ^Λga ip^Λlilitadai ismuaagi. ^ΛSuusi mai^ΛΛ^Λgidi ^Λjudidíu s^ΛΛ^Λlicamigad^Λ aata vuaadatai ib^Λstaragai tas^ΛΓ^Λ dai aagidacai ^ΛSuusi sai Diuusi ^Λroogad^Λ. Aagaitai ^ΛSuusi gomaasi pot^Λiya ^Λlidi sai ^Λpan tuiga Diuusi.

¹⁹ Amaasi ^ΛSuusi it^ΛΔ^Λdai:

—Aan^Λ ang^Λnaagidi sai aan^Λ Diuusi marad^Λ ismaac^ΛΔ^Λ t^Λvai t^Λv^Λagiaiñd^ΛΓ^Λ maitistutuidi is^ΛΛ^Λgi ivuaadagi ^Λmo istumaasi. Aan^Λ ivueeyi mos^Λcaasi istumaasi ivueeyi Diuusi giñooga. Poduucai aan^Λ ^ΛΛ^Λmadu giñooga mos^Λmadugan duucai ivueeyi istumaasi. ²⁰ Giñooga ali^Λsi giñoig^Λdai dai giñt^ΛΔ^Λgidi v^ΛΛ^Λsi istumaasi ivueeyi ^Λgai dai aan^Λ iduuñimu naana maasi istumaasi vaamioma g^Λg^Λarducami si^Λgai ismaac^ΛΔ^Λ casi idui aan^Λ. Dai aapim^Λ s^ΛΛ^Λlic^ΛΔ^Λ mait^ΛΛ^Λgi agai istumaasi g^Λnt^ΛΔ^Λgitodagi. ²¹ Dai asta duduaacaldiamu aan^Λ ^ΛΛ^Λmo oodami coidad^Λ saagidiaiñd^ΛΓ^Λ poduucai isduucai ivueeyi Diuusi giñooga. ²² Dai Diuusi giñooga giñmaa s^ΛΛ^Λlicami ansai aan^Λ n^Λidana v^ΛΛ^Λsi oodami ismaac^ΛΔ^Λ c^ΛΛ^Λga ivuaadana dai ismaac^ΛΔ^Λ maic^ΛΛ^Λga ivuaadana. ²³ Vai poduucai v^ΛΛ^Λscatai siaa giñduutuadagi poduucai isduucai siaa duutudai Diuusi giñooga. Aan^Λ an^ΛΓ^ΛDiuusi marad^Λ dai t^Λvai aan^Λ t^Λv^Λagiaiñd^ΛΓ^Λ dai sioor^Λ maisiaa

istumaasi ipalidi Diuusi giñooga. CascadΛ siΛscadΛ nλidi aanΛ sabai cΛga ivuaadana siΛpΛ maicΛga ivuaadana Λmo oodami aanΛ ivueeyi istumaasi ΛrsΛlicami ΛgaicadΛ. ³¹ Iñsaana Λgi gΛnaagidagi iñsaana ΛrΛCristo siaadΛrΛ giñvaavoitudana aapimΛ. ³² DΛmos isDiuusi gΛnaagidagi iñsaana viaa Λmo sΛlicami aidΛ gia vaavoitudan tada aapimΛ. ³³ AapimΛ ootoi ΛΛmoco sai tΛcacana ΛVuaana soor Λgai daidΛ ΛVuaana aa istumaasi Λrvaavoi. ³⁴ DΛmos aanΛ maitΛgito Λmo nΛijadami oodami saagidaiñdΛrΛ isaagagi iñsioorΛ aanΛ. AanΛ gΛnaagidi gomaasi mΛsai poduucai vaavoitudana aapimΛ iñsaana ΛrΛCristo dai cΛgacΛrΛ vuvaacΛna. ³⁵ Siaaco daacagi Λmo cuudagi cΛΛ maascana vΛΛsiaΛcatai. Poduucai ΛpΛ sioorΛ caΛ istumaasi aagai ΛVuaana cΛΛ maatΛ caΛcana Diuusi ñiooquidΛ. Dai aapimΛ baigΛnΛliaracadΛ caΛna Λgai chiΛΛqui tasai. ³⁶ Dai aanΛ ivueeyi naana maasi istumaasi gΛgΛrducami istumaasi giñtΛjai Diuusi giñooga ansaidΛ ivuaadana dai ΛgaicadΛ cΛga gΛmaatΛ isDiuusi giñootoi ansai gΛnaagidana ñiooquidΛ Λgai dai cΛga gΛmaatΛ iñsaana viaa Λmo sΛlicami. Dai gomaasicadΛ vaamioma cΛga gΛmaatΛ iñsioorΛ aanΛ siΛ ΛVuaana ñiooquidΛcadΛ. ³⁷ Dai aanΛ ΛrootosadΛ Diuusi giñooga. Dai Λgai ΛrcaΛcami sai istumaasi aagai aanΛ Λrvaavoi, tomasi aapimΛ tomali Λmo imidagai maicΛΛ isñioocai Λgai tomali mainλidi aapimΛ. ³⁸ DΛmos aapimΛ maisΛlicadΛ vaavoitudai Diuusi ñiooquidΛ, aapimΛ maitiñvaavoitudai aanΛ Diuusi ootosadΛ cascadΛ. ³⁹ AapimΛ cΛga nΛnλidi oojai Diuusi ñiooquidΛrΛ polλiditai ispoduucai tomastuigaco

oidaca agai aapim^Λ Diuusi ^{ΛΛ}madu. D^Λmos Diuusi ñiñiooquituldiadamigad^Λ giñaagai Diuusi ñiooquid^{ΛΓ} dai pocaitiña ansai aan^Λ ^{ΛΓ}ΛCristo. ⁴⁰ D^Λmos aapim^Λ maitiñvaavoitudai poduucai siaad^{ΛΓ}Λ tomastuigaco oidacana Diuusi ^{ΛΛ}madu.

⁴¹ Aan^Λ maigaagai sioor^Λ c^{ΛΛ}ga ñioocadagi aan^Λ gimv^{ΛΛ}tar^Λ. ⁴² Aan^Λ c^{ΛΛ}ga g^Λnmaat^Λ aapim^Λ. Maat^Λ aan^Λ ismaioig^Λdai aapim^Λ Diuusi. ⁴³ Aan^Λ ^Λrootosad^Λ Diuusi giñooga dai aapim^Λ maitiñvaavoitudai. D^Λmos dai^vΛitai aa ismaac^Λd^Λ mait^Λrojootosad^Λ Diuusi giñooga ^Λgai gia vaavoitudadaiña aapim^Λ. ⁴⁴ Aapim^Λ mai^{ΛΛ}gidi Diuusi vai ^Λgai c^{ΛΛ}gac^{ΛΓ}Λ g^Λnn^Λijadagi baiyoma aapim^Λ ip^Λlidi isoodami c^{ΛΛ}ga ñioocadagi aapim^Λ g^Λm^vΛ^Λtar^Λ casc^Λd^Λ maitistutuidi aapim^Λ isgiñvaavoitudagi. ⁴⁵ Aan^Λ maig^Λpi^{ΛΓ}Λ g^Λnsuuliga iñagai Diuusi vuitapi, Moseesacaru ^Λgai dai g^Λpi^{ΛΓ}Λ g^Λnvuupai tomasi aapim^Λ pocaiti m^Λsai vaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru. ⁴⁶ Iss^{ΛΛ}lic^Λd^Λ vaavoitudadamudai aapim^Λ istumaasi gaaagidi Moseesacaru aid^Λ gia aapim^Λ giñvaavoitudadamudai aan^Λ ^{ΛΛ}p^Λ. Moseesacaru ojad^{ΛΓ}Λ giñaagai casc^Λd^Λ. ⁴⁷ Aapim^Λ maivaavoitudai istumaasi ooja Moseesacaru casc^Λd^Λ maivaavoitudai aapim^Λ istumaasi g^Λnaagidi aan^Λ —t^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

6

¹ Dai gooqui^{ΛΓ}Λ ii ^ΛSuusi vaasad^{ΛΓ}Λ ^Λg^{ΛΛ} suudagi ismaac^Λd^Λ Galilea t^{ΛΛ}gidu dai Tibeeriasi t^{ΛΛ}gidu ^{ΛΛ}p^Λ. ² Tai mui oodami oí ^ΛSuusi. ^Λoodami can^Λidi is^ΛSuusi duduaadi mui coococidad^Λ casc^Λd^Λ.

³ AidΛ ΛSuusi tΛsai Λmo giidiΛrΛ dai modaiva aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛΛmadu. ⁴ AidΛ cami-aadimitadai ΛgΛΛ siaa duudagai istuigaco Λjudidīu tΛtΛgitoīña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu cajiudadΛ EjiipituaiñdΛrΛ. Λsiaa duudagai pascua tΛΛgidu. ⁵ Dai aidΛsi tΛΛ ΛSuusi ismuidutugai oodami, Λgai gooquiΛrΛ potΛtΛdai ΛPiili:

—¿Siaaco savΛdamu aatΛmΛ cuaadagai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁶ Suusi aagidi gomaasi ΛPiili maatia Λlidityai istΛiya Λgai. ΛSuusi camaatΛcatadai istumaasi iduñia Λgai. ⁷ Amaasi ΛPiili itΛtΛdai:

—IssavΛda aatΛmΛ goo sientu piisu aΛcami paana vΛΛscΛrΛ moslaalachi ajian tada goovai —tΛtΛdai ΛPiili.

⁸⁻⁹ Amaasi AandΛrΛsi potΛtΛdai ΛSuusi:

—Tami cΛΛca Λmo ali gΛΛli dai viaa taama paana dai gooca vatopa. ¿DΛmos siaadΛrΛ aΛna goovai mosΛΛqui oodami vΛΛtarΛ? —tΛtΛdai AandΛrΛsi.

AandΛrΛsi ΛrΛmoco ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ daidΛ ΛrsuculidΛ ΛSimuñi Piiduru.

¹⁰ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Aagidavurai goodami vai daraivana —tΛtΛdai ΛSuusi.

AliΛ vaasoacatadai ami oidigi tai ami daraiva Λoodami. Λgai ajΛacatadai parΛ taam mil cΛcΛΛli.

¹¹ Amaasi ΛSuusi vui Λpaana dai aagidi Diuusi sai aliΛsi baigΛΛlidi oidacatai cuaadagai. Dai amaasi ΛSuusi gΛrmaa Λpaana tΛsai aatΛmΛ taacogidana Λoodami daidΛ taacogi Λvatopa ΛpΛ tai Λgai uu vΛΛsi siΛΛjΛsi ipali. ¹² Dai catatascovai vΛΛscatai taidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—Ampaidavurai aapim Δ gosaasaquigad Δ ismaac Δ d Δ baivito vai maisuuligagi toma l Δ Δ chi —g Δ rt Δ t Δ dai Δ Suusi.

¹³ T Δ tai aat Δ m Δ Δ mpagi saasaquigad Δ ismaac Δ d Δ vii tai suusuda baivustan dan goo aasarai Δ paana saasaquigad Δ c Δ d Δ . ¹⁴ Amaasi Δ oodami t Δ Δ gacai isSuusi idui gomaasi g Δ ducami pocaiti:

—S Δ Δ lic Δ d Δ Δ rvaavoi isidi c Δ Δ li Δ r Δ Diuusi ñiooquituldiadamigad Δ ismaac Δ d Δ divia agaitadai tami oidigi daama —caiti Δ oodami.

¹⁵ D Δ mos Δ Suusi maat Δ catadai is Δ oodami poip Δ lidityadai is Δ gai Δ rraigad Δ casc Δ d Δ goguama vaidaquia agaitadai said Δ Δ rraigad Δ cana d Δ mos Δ Suusi maitip Δ lidityadai, casc Δ d Δ Δ agi ii abiaad Δ r Δ sib Δ acoga ami giid Δ r Δ .

¹⁶ Dai aid Δ si cadidiaimi aat Δ m Δ ma-maat Δ rdamigad Δ Δ Suusi t Δ aapai Δ g Δ Δ suudagi ugidiana. Amaasi catuca taid Δ Δ Suusi maiquiaa divia, ¹⁷ taid Δ aat Δ m Δ Δ mamaat Δ rdamigad Δ t Δ Δ t Δ sai vaarcu Δ r Δ dai d Δ gavusquimi Δ g Δ Δ suudagi Capernaumamu. ¹⁸ Daid Δ Δ vaarcu vuid Δ r Δ cavami vustai Δ Δ v Δ li dai tai vapañig Δ i suudagi dai m Δ Δ vaarcuaba aast Δ c Δ i. ¹⁹ Dai aid Δ si caiji aat Δ m Δ par Δ taam mil metro Δ g Δ Δ suudagi daama todian duuca t Δ Δ aat Δ m Δ Δ Suusi issuudagi daama im Δ itadai dai ali Δ duduaadimu aat Δ m Δ . ²⁰ D Δ mos Δ Suusi pov Δ rt Δ t Δ dai:

—Aan Δ ana. Maitav Δ rduduaadicuda
—g Δ rt Δ t Δ dai Δ Suusi.

²¹ Amaasi baig Δ r Δ liarac Δ d Δ miaad Δ gi aat Δ m Δ taid Δ Δ Suusi t Δ sai Δ vaarcu Δ r Δ dai otoma aayi aat Δ m Δ m Δ Δ ca siaaco iimia ragaitadai.

22 Dai siaadico ʌoodami ismaacʌdʌ vaasadʌrʌ ʌgʌʌ suudagi viitadai maata tʌʌ iscaiji aatʌmʌ abiaadʌrʌ ʌvaarcuʌrʌ dai ami maitiipucata dai ʌmai vaarcu. Dai maí ʌgai isʌSuusi maitʌroí. 23 Vʌʌscʌrʌ aa cʌcʌʌli aayi aa vaarcuʌrʌ Tibeeri-asiainʌrʌ dai ami tuutui ʌgai ʌvaarcu miaanai siaaco ʌSuusi baigʌʌliaracʌdʌ bibi ʌoodami gamamadacai. 24 Aidʌsi ʌoodami maí ismaitiipu ʌSuusi tomali aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ aidʌ gia tʌtʌsai ʌgai ʌvaarcuʌrʌ dai iji Capernaumamu dai gaaga ʌgai ʌSuusi.

25 Mosaayi ʌoodami vaasadʌrʌ ʌgʌʌ suudagi dai tʌʌ ʌSuusi daidʌ itʌtʌdai:
—Mamaatʌtuldiadami, ¿pʌtʌquidʌ aayi aapi tami? —tʌtʌdai ʌoodami.

26 Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:
—Sʌʌlicʌdʌ giñgaagaitadai aapimʌ tatasconʌcai ʌcuaadagaicʌdʌ ismaacʌdʌ gʌmbii aanʌ dai maisiu maata nʌiditai istumaasi gʌgʌrducami ismaacʌdʌ ivueeyi aanʌ. 27 Maitʌaagai isvuaamʌ ʌnʌliada aapimʌ cuaadagaicʌdʌ otoma uugiatai cuaadagai cascʌdʌ. Baiyoma aliʌsi gʌaagai mʌscʌʌga gʌntʌgito caʌcagi istumaasi gʌnaagidi aanʌ dai poduucai cʌʌgacʌrʌ vuvaquiagi dai tomastuigaco oidacagi tʌvaagiʌrʌ. Giññiooqui ʌrʌpan ducami cuaadagai ismaacʌdʌ tomali ʌmo imidagai maiuugiatai. Aanʌ ʌgai dai viaa ʌmo sʌʌlicami ismaacʌdʌ giñmaa Diuusi giñooqa. Cascʌdʌ aanʌ gʌnmaaquimu ibʌdagai utudui dai ʌgaicʌdʌ tomastuigaco oidacamu aapimʌ tʌvaagiʌrʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

28 Amaasi ʌoodami itʌʌdai:

—¿Tumaasi gʌaagai isivuaada aatʌmʌ dai poduucai ivuaadagi istumaasi Diuusi ipʌlidi? —tʌʌdai ʌoodami.

29 Taidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌʌdai:

—Diuusi ipʌlidi isaapimʌ giñvaavoitudagi. Aanʌ giñootoi Diuusi ansaidʌ cʌʌgacʌrʌ vuvaidana oodami —tʌʌdai ʌSuusi.

30 Amaasi ʌoodami itʌʌdai:

—¿Tumaasi istumaasi gʌducami iduñia agai aapi tʌtai nʌijada aatʌmʌ dai gʌvaavoitudagi?

31 Gʌrʌʌqui aaduñicarʌ gau ʌmaná oidigana dai podu oojisi Diuusi ñiooquidʌrʌ: “Diuusi bibi ʌgai ʌpaana tʌvaagiaiñdʌrʌ” —tʌʌdai ʌoodami.

32 Taidʌ ʌSuusi itʌʌdai:

—Vaavuava, isgiñooaga ʌgai dai maa ʌoodami ʌpaana tʌvaagiaiñdʌrʌ maisiuu Moseesacarʌ. Dai sivi Diuusi giñooaga gʌnmaacai aapimʌ ʌpaana tʌvaagiaiñdʌrʌ. 33 Daidʌ ʌpaana ismaacʌdʌ Diuusi gamaacai sivi tʌvai tʌvaagiaiñdʌrʌ dai ʌgaicʌdʌ ʌoodami tomastuigaco oidacagi —tʌʌdai ʌSuusi.

34 Amaasi ʌoodami itʌʌdai:

—Gʌroidañi gopaana tʌvaagiaiñdʌrʌ —tʌʌdai ʌoodami.

35 Taidʌ ʌSuusi itʌʌdai:

—Aanʌ anʌrʌpan ducami paana ʌgai vʌʌtarʌ ismaacʌdʌ maacai aanʌ ibʌdagai utudui giñvaavoitudacai ʌgai. Dai poduucai ʌgai camaibiuugicoñicamu tomali maitonocoñicamu.

36 Dʌmos casi gʌnaagidi aanʌ sai aapimʌ maitiñvaavoitudai tomasi casi giñnʌidi.

37 Tomasioorʌ sioorʌ Diuusi giñooaga ipʌlidi sai giñʌagidiña ʌgai gia giñvaavoitudai dai aanʌ maigajiaadʌrʌ vipieeyi tomali ʌmaadutai. 38 Dai

aanΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ dai maisiu ivuaada iñagai istumaasi ΛΛgi ipΛliadagi aanΛ baiyoma aanΛ ipΛlidi isivuaadagi istumaasi ipΛlidi Diuusi giñooğa. Λgai Λgai daidi giñootoi. ³⁹ DaidΛ giñooğa ipΛlidi ansai aanΛ cΛΛgacΛrΛ vuvaidiña vΛΛscatai ismaacΛdΛ Λgai Λco vuvaitu dai ansai aanΛ duduaacaldana vΛΛsi Λvaavoitudadami coidadΛ saagidiaiñdΛrΛ siΛΛscadΛ caugitiagi oidigi. ⁴⁰ Diuusi giñooğa ipΛlidi isvΛΛscatai ismaacΛdΛ giñnΛidi dai giñvaavoitudai tomasguigaco oidacana tΛvaagiΛrΛ dai aanΛ duduaacalda iñagai Λgai siΛΛscadΛ caugitiagi oidigi —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁴¹ VaidΛ Λjudidíu vui ñiooquimi ΛSuusi. ΛSuusi pocaititadai saidΛ ΛrΛpan ducami Λpaana dai sai Λgai tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ cascΛdΛ. ⁴² DaidΛ Λjudidíu pocaiti:

—¿Maitasi ΛrOsee maradΛ idi cΛΛli? CΛΛga maataΛ aatΛmΛ dΛdΛdΛ. ¿Tuisi pocaiti goovai saidΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ? —caiti Λjudidíu.

⁴³ Amasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—CasiavΛr maitiññiooquiada aapimΛ. ⁴⁴ MosΛcaasi Λgai ismaacΛdΛ Diuusi ipΛlidi sai giñΛΛgidiña Λgai gia giñvaavoitudai. Diuusi giñooğa giñootoi tami oidigi daama ansaidΛ cΛΛgacΛrΛ vuvaidana sioorΛ giñvaavoitudagi dai aanΛ duduaacaldamu vΛΛsi vaavoitudadami siΛΛscadΛ ugitiagi oidigi. ⁴⁵ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ooja Diuusi ñiooquidΛrΛ dai poduu ooja: “Diuusi maatΛtuldiamu oodami sioorΛ ΛrΛCristo”, ascaiti Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ. Poduucai tomasi oorΛ sioorΛ ΛΛgiditai caΛ Diuusi giñooğa giñvaavoitudai ΛpΛ.

46 Tomali amo oodami oidigi daama oidacami mainidi Diuusi. Moscaasi aan naidi Diuusi. Aan divia tavaagiaiñdar siaaco daja Diuusi. Aan arDiuusi marad cascada. 47 Vaavuava sai siora giñvaavoitudai tomastuigaco oidaca agai tavaagiara. 48 Aan anarapan ducami apaana oodami vatar. Aan cagacara vuvaidi oodami vaiagai tomastuigaco oidacagi tavaagiara cascada. 49 Ganalqui aadunicarui oidigana gau apaana ismaacada amaná tlagiducata dai damos vascara coi agai. 50 Damos tomasioora siora cueeyi apaana ismaacada tvaai tavaagiaiñdar agai gia maiimia agai adiaavora amadu. 51 Aan antvai tavaagiaiñdar dai aan arapan ducami apaana dai tomasioora siora giñugiagi tomastuigaco oidacamu tavaagiara. Aan muuquimu curusiaba vai poduucai mui oodami tomastuigaco oidacana tavaagiara —tatadai asuusi.

52 Amaasi ajudidú gnaatagidimi aipacoga daidi pocaiti:

—¿Ducata istutuidi goovai isgarbiidagi gatuucuga tsaai uugana? —caiti ajudidú.

53-54 Taid asuusi itatadai:

—Aan anaviaa amo samicami namacami. Daid aoodami giñmuaamu amo curusiaba siastimu giñara vai tomasioora siora vaavoitudagi iñsaanar cagacara vuviadami agai gia tomastuigaco oidaca agai tavaagiara Diuusi amadu dai aan duduaacadamu agai silascada caugitiagi oidigi. Damos siora maitiñvaavoitudagi agai gia maiimia agai tavaagiamu tomali maioidaca agai Diuusi amadu. 55 Cascada aliasi gaagai iñsaan muuquiagi curusiaba vai

astiagi giñΛΛra mosΛcaasi poduucai istutuidi
 Λoodami iscΛΛgacΛra vuvauquiagi. ⁵⁶ Sioora
 giñvaavoitudagi giñΛma daacamu Λgai dai soiñamu
 aanΛ Λgai sai cΛΛgacΛra oidacana. ⁵⁷ Diuusi
 giñooga giñootoi dai Λgai tomastuigaco oidaga
 dai cascΛΔ aanΛ ΛpΛ tomastuigaco oidaga
 poduucai ΛpΛ sioora giñvaavoitudagi tomastuigaco
 oidaca agai. ⁵⁸ AanΛ anΛrΛpan ducami Λpaana dai
 tΛvai aanΛ tΛvaagiaiñdΛrΛ. Λpaana ismaacΛΔ
 maná tΛΛgidu tai uu ganΛΛqui aaduñicaru
 maitarsoiñicatadai istomastuigaco oidacagi.
 Damos sioora giñvaavoitudagi dai giñΛΛgiadagi Λgai
 gia tomastuigaco oidaca agai tΛvaagiΛrΛ Diuusi
 ΛΛmadu —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁵⁹ Gomaasi gamamaatΛtuli ΛSuusi Λjudidíu quiu-
 upaigadΛrΛ CapernaumΛrΛ.

⁶⁰ Dai muidutai ismaacΛΔ oiditadai ΛSuusi
 moscaΛ gomaasi daidΛ icaiti:

—SΛΛlicΛΔ sijaiga ismaata caΛcagi aatΛmΛ idi
 ñiooqui. ¿SiaadΛrΛ istuidana oodami isΛΛgiadagi
 gomaasi? —caiti Λoodami.

⁶¹ Amaasi ΛSuusi maí isΛoodami maibaiganΛΛli
 gomaasicΛΔ ismaacΛΔ aagiditadai Λgai cascΛΔ
 itΛtΛdai:

—¿GΛnsobicΛisi aanΛ idi ñiooquicΛΔ
 isvaavoituda aapimΛ? ⁶² ¿Isducatai ganΛtΛgitona
 aapimΛ masgiñtΛΛgiagi aanΛ ismaacΛΔ viaa
 Λmo sΛΛlicami isnoragiagi aanΛ tΛvaagiamu?

⁶³ Diuusi IbΛadΛ Λgai dai maacai oodami ibΛdagai
 utudui. Giñtuucuga maisoicΛi oodami sai cΛΛgacΛra
 vuvacΛna mosΛcaasi giñibΛdaga. Istumaasi aagai
 aanΛ ΛrgaibΛdaga vΛΛtarΛ maisiu gatuucuga.

TomasiooraΛ siooraΛ vaavoitudagi goñiooqui ismaacΛdaΛ gΛnaagidi aanΛ Λgai gia viaaca agai ibΛdagai utudui dai tomastuigaco oidaca agai tΛvaagiΛraΛ Diuusi ΛΛmadu. ⁶⁴ DΛmos quiaa oidaga ΛΛmoco aapimΛ gΛnsaagida ismaacΛdaΛ maivaavoitudai —tΛtΛdai ΛSuusi.

ΛSuusi maí tucamidΛraΛ abiaadΛraΛ ismaacΛdaΛ mamaatΛrdamigadΛ maivaavoitudaitadai dai ismaacΛdaΛ mamaatΛrdamigadΛaiñdΛraΛ gatΛΛgida agaitadai mΛsai muaana. ⁶⁵ DaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai Λoodami:

—CascΛdaΛ casi gΛnaagidi aanΛ sai mosΛcaasi Λgai ismaacΛdaΛ Diuusi giñoooga ipΛlidi isgiñΛΛgidiña Λgai gia giñvaavoitudai —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁶⁶ AidΛ abiaadΛraΛ muidutai ismaacΛdaΛ oidatucitadai ΛSuusi Λcovai iji dai camaioidatucui Λgai ΛSuusi. ⁶⁷ Amaasi ΛSuusi povartΛtΛdai aatΛmΛ Λbaivustan dan gooca mamaatΛrdamigadΛ:

—¿GiñdagitoamΛsi Λlidi aapimΛ ΛpΛ?
—gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

⁶⁸ Tai Simuñi Piiduru itΛtΛdai:

—¿SiaadΛraΛ gΛdagitona aatΛmΛ?
Aapi ΛrgΛrbaitΛcΛaacami. Dai gΛmamaatΛtuldīaragacΛdaΛ camaataΛ aatΛmΛ isducatai cΛΛgacΛraΛ vuvacΛi oodami dai tomastuigaco oidaca agai tΛvaagiΛraΛ Diuusi ΛΛmadu. ⁶⁹ Dai aatΛmΛ cavaavoitu. Dai cΛΛ maataΛ aatΛmΛ isaapi ΛraCristo Diuusi maradΛ dai tΛvai tΛvaagiΛiñdΛraΛ. Dai Diuusi tomastuigaco oidaga —tΛtΛdai Simuñi Piiduru.

⁷⁰ TaidΛ ΛSuusi povartΛtΛdai:

—Λcovai gΛnvuvaitu aanΛ baivustan dan gooca aapimΛ dai Λmoco ΛrΛDiaavora piooñigadΛ —gΛrtatΛdai ΛSuusi.

⁷¹ ΛSuusi aagidi gomaasi aagaitai ΛUudasi Iscaliote ΛSimuñi maradΛ. Dai tomaasi Λgai ΛrΛmoco Λbaivustan dan gooca mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi, vΛΛscΛrΛ Uudasi gatΛΛgida agaitadai mΛsai muaana ΛSuusi cascΛdΛ pocaiti ΛSuusi.

7

¹ Dai gooquiΛrΛ ΛSuusi aimΛraitadai ΛGalilea dΛvΛΛriΛrΛ. Λgai maitipΛli isaimΛrdagi Judeea dΛvΛΛriΛrΛ, Λjudidíu ipΛlidadai ismuaagi Λgai cascΛdΛ. ² Dai camiaadimi Λsiaa duudagadΛ Λjudidíu istuigaco ivuaadana uucusai cascΛdΛ potΛΛgidi Λsiaa duudagai uucusai. ³ TaidΛ ΛSuusi susuculidΛ itΛtΛdai:

—Maiviimu aapi tanai. ImΛdañi aapi Judeea dΛvΛΛriamu vai poduucai gΛoidatucΛdami ismaacΛdΛ mΛΛca daraaja nΛijadagi istumaasi ivueeyi aapi. ⁴ TomasioorΛ sioorΛ ipΛliadagi ismaatΛcagi oodami istumaasi ivueeyi Λgai gia maiastocai ivueeyi istumaasi. IssΛlicΛdΛ ivueeyi aapi naana maasi istumaasi aidΛ gia ivuaadañi gomaasi Λoodami vuitapi vai nΛijada Λgai vΛΛscatai —tΛtΛdai ΛSuusi susuculidΛ.

⁵ DΛmos tomali Λgai maivaavoitudaitadai ΛSuusi cascΛdΛ pocaiti. ⁶ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Maiquiaa aayi istuigaco imia aanΛ gaamucu. DΛmos aapimΛ cΛΛga istutuidi isgaamucu iimiagi tomasiΛΛscΛdΛ. ⁷ Λoodami ismaacΛdΛ maivaavoitudai Diuusi maitΛncΛdai aapimΛ mosΛca aanΛ.

AanΛ aagidi saidΛ arsoimaasi ivuaadami agai cascΛdΛ. ⁸ Iimivurai aapimΛ gaamucu idi siaa duudagarΛ. AanΛ gia maiimimu. Maiquiaa aayi istuigaco imiagi aanΛ cascΛdΛ —tatΛdai ΛSuusi.

⁹ Dai mospotΛdai ΛSuusi dai anaasi Galilea dΛvΛariarΛ vii.

¹⁰ Amaasi caiji ΛSuusi susuculidΛ tai gooquiΛrΛ ii ΛSuusi ΛpΛ asiaa duudagamu. Agai gΛsto ii sai mainΛidiña oodami. ¹¹ Ajudidíu gaagai ΛSuusi asiaa duudagarΛ daidΛ icaiti:

—¿Siaaco daja acΛli? —caiti agai.

¹² Dai aliΛsi gΛnaatagidimi aoodami aipacoga aagaitai ΛSuusi. Dai Λmoco pocaiti sai cΛ tuiga agai. Dai aa pocaiti sai maicΛ tuiga sai mosyaatagidi agai oodami.

¹³ DΛmos aoodami ismaacΛdΛ cΛga ñioocai ΛSuusi vΛatarΛ maitipΛli ismaatΛcagi ajudidíu tatΛaanΛdami iscΛga ñioocai agai ΛSuusi vΛatarΛ bΛidi agai cascΛdΛ.

¹⁴ AidΛsi catajucami viitugai isugitiagi avagimi ii ΛSuusi ajudidíu gΛ quiuupaigadΛamu dai ami gamamaatΛtuldi. ¹⁵ DaidΛ atΛtaanΛdamigadΛ ajudidíu maitΛ istumaasi gantΛgitoagi caΛcatai ΛSuusi daidΛ icaiti:

—¿Ducatai maatΛ idi cΛli mosΛ naana maasi istumaasi maitΛvΛpi daivacai oojrΛ? —caiti ajudidíu.

¹⁶ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛdai:

—Istumaasi gamamaatΛtuldi aanΛ arDiuusi ñiooquidΛ maisiu aanΛ agi. Agai giñootoi. ¹⁷ Dai sioorΛ ipΛiadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipΛlidi agai gia maatΛmu isgiñmamaatΛtuldaraga

arDiuusi ñiooquidλ siλpλ sabai aanλ gama-
maatλtuldi istumaasi λλgi aanλ ipλlidi. ¹⁸ Sioorλ
gaaagiadagi mosλcaasi istumaasi λλgi λgai
tλtλgitodagi λgai povuaadana sai oodami cλλga
ñioocaiña λgai vλλtarλ. Dλmos sioorλ ipλliadagi
isλoodami cλλga ñioocadagi λgai vλλtarλ ismaacλdλ
ootoi λgai gia gaaagidi istumaasi arvavoi
dai tomali λmo imidagai maiyaatagidiña λgai
λoodami.

¹⁹ Vaavuava isMoseesacaru gλrmaa λsλλlicami
dλmos tomali λmaadutai aapimλ maiλλgidi
vλλsi λsλλlicami. ¿Tuimasi giñmuaa λlidi aapimλ?
—tλtλdai λSuusi.

²⁰ Taidλ λoodami itλtλdai:

—Aapi viaa λmo Diaavora tλañicarudλ. ¿Voorλ
gλmuaa λlidi? —tλtλdai λoodami.

²¹ Taidλ λSuusi itλtλdai:

—Aanλ idui λmo istumaasi λmo ibλstaragai
tasλrλ dai aapimλ maitλλ istumaasi gantλtλgitoagi.

²² Dλmos aapimλ iiquitλcλi aali tuutucugadλ
tomasi λribλstaragai tasλrλ. Moseesacaru gantλjai
masai poduucai ivuaadana cascλdλ poduucai
ivueeyi aapimλ. Vλλscλrλ λλqui abiaadλrλ
capovuaadana gλrλλqui aaduñicarλ. ²³ Isaapimλ
ivueeyi gomaasi tomasi λrλmo ibλstaragai tasλrλ
λλgida λlidityai Moseesacaru sλλlicamigadλ,
¿tuimasi bacocoi aapimλ aanλ giñvui duaaidacai
aanλ λmo cλλli λmo ibλstaragai tasλrλ? ²⁴ Cλλgavar
gantλtλgito aapimλ. Maisiu gapiar giñvuupada
maicλλga gantλtλgitoitai, baiyomavar cλλga
gantλtλgitoda aapimλ istumaasi λrsλλlicami
—tλtλdai λSuusi.

25 Amaasi Δ amoco Δ Jerusaleen Δ Δ oidacami aipacoga g Δ n Δ cacaimi dai pocaitimi:

—¿Maitasi Δ ridi c Δ li Δ gai m Δ smaac Δ Δ gaagai dai muua Δ gai? 26 Mosmoc Δ Δ ca goovai dai mamaat Δ tuldi gooodami vai tomali Δ maadutai maivui ñioocai. ¿Maisiu cavaavoitu Δ judidíu t Δ aan Δ damigad Δ isgoovai Δ Δ Cristo? 27 Siaad Δ Δ Δ Cristocana goovai. Aat Δ m Δ c Δ maat Δ siaaco oidaga idi c Δ li. Si Δ scad Δ diviagi Δ Cristo tomali Δ maadutai maimaat Δ ca Δ gai siaad Δ Δ divia Δ gai Δ gai —caiti Δ oodami.

28 Daid Δ Δ Suusi quiaa mamaat Δ tulditadai Δ oodami Δ g Δ quiuupi Δ Δ dai ca Δ cai istumaasi aagai Δ oodami cavami ñioo Δ gai dai pot Δ Δ dai:

—Vaavuava ismaat Δ aapim Δ siaaco oidaga aan Δ . Damos maimaat Δ aapim Δ sioor Δ giñootoi. Aan Δ divia maisiu mos Δ gi ip Δ liditai aan Δ baiyoma Δ gai ismaac Δ Δ tomali Δ mo imidagai maiyaatag Δ i at-giñootoi. V Δ si istumaasi aagai Δ gai Δ rvaavoi. Dai aapim Δ maimaat Δ Δ gai. 29 Aan Δ gia maat Δ Δ gai. Aan Δ Δ gai Δ madu daacatadai tai Δ gai giñootoi tami oidigi daama —t Δ Δ dai Δ Suusi.

30 Amaasi Δ oodami b Δ iya Δ liditadai Δ Suusi dai maisagi d Δ mos tomali Δ maadutai maib Δ i, maiquiaa aayi istuigaco casc Δ Δ . 31 Dai v Δ scar Δ muidutai vaavoitu Δ Suusi daid Δ icaiti:

—Si Δ scad Δ diviagi Δ Cristo siaad Δ Δ iduuna Δ gai vaamioma g Δ g Δ rducami istumaasi isidi c Δ li —caiti Δ oodami.

32 Amaasi Δ fariseo ca Δ cai ispocaiti Δ oodami aagaitai Δ Suusi Δ gai Δ madu Δ bait Δ gucacamigad Δ

Λpapaali judidíu ootoi sandaaru ismaacΛdΛ nuucada Λquiuupai sai bΛΛna ΛSuusi dai maisana.

³³ TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—ChiΛΛqui tasai daacamu aanΛ aapimΛ gΛnsaagida dai gooquiΛΓΛ noragimu aanΛ dai ΛΛmadu daacamu Λgai ismaacΛdΛ giñootoi.

³⁴ AapimΛ giñgaagamu dai maitiñtΛΛgimu. AapimΛ maitistutuidi isiimiagi mΛΛca siaaco daaca aanΛ cascΛdΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁵ Amaasi Λjudidíu aipaco gΛtΛcacaimi daidΛ icaiti:

—¿Siaaco imia agai idi cΛΛli tΛsai maitΛΛgana aatΛmΛ? ¿Imia Λlidi lienΛ goovai Λjudidíu ΛΛmadu ismaacΛdΛ Λgiliēgo saagida oidaga mamaatΛtulda Λlidi lienΛ goovai Λgiliēgo? ³⁶ ¿Istaiya Λlidi goovai dai pocaiti tΛsai gaaga ragai dai maitΛΛgia ragai, dai sai aatΛmΛ maitistutuidi isiimiagi mΛΛca siaaco daaca agai Λgai? —caiti Λjudidíu.

³⁷ ΛcuugatarΛ tasarΛ Λsiaa duudagarΛ vaamioma namΛga isΛгаа tasai. Amaasi ΛSuusi cΛquiva dai cavami ñioo dai potΛtΛdai Λoodami:

—SioorΛ ipΛliadagi iscΛΛgacarΛ vuvaquiagi vai dadana dai giñcaΛcana. ³⁸ Poduucai oojisi Diuusi ñiooquidarΛ sai tomasioorΛ giñvaavoitudagi Λgai gia viaacamu guvucadagai isaagidagi muidutai isducatai Diuusi cΛΛgacarΛ vuuvaidi oodami —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁹ Pocaiti ΛSuusi vai maatΛca Λoodami isDiuusi IbΛadΛ ΛΛmadu daacana sioorΛ vaavoitudagi Λgai. AidΛ maiquiaa tΛvai Diuusi IbΛadΛ tΛvaagiaiñdarΛ. ΛSuusi maiquiaa ii tΛvaagamu cascΛdΛ.

40 Λμο oodami moscaΛ gomaasi daidΛ icaiti:

—SΛlicadΛ αρvaavoi isidi cΛli αρDiuusi ñiooquituldiadamigadΛ ismaacadΛ Moseesacaru aagai sai divia agai —caiti.

41 Dai aa icaiti:

—Idiava αρCristo —caiti.

Damos aa icaiti:

—ΛCristo maidivia agai GalileeaiñdΛΛ.

42 Pocaiti Diuusi ñiooquidΛΓΛ saidΛ ΛCristo αρDavicarυ cajiudadΛca agai, dai BeleenΛΓΛ vuusia agai Δgai vaa ali quiiyΛΓΛ siaaco vuusai Davicarυ —caiti Δgai.

43 Poduucai Λoodami maiΛmadugan caiti aagaitai ΔSuusi. 44 Λmoco baiya lidι dai maisagi dΛmos tomali Λmaadutai maibΛι.

45 AsandaarugadΛ ΔgΛΛ quiuupai Δpamu dada siaaco daraacatadai Δfariseo Λmadu ΔbaitΔgucacamigadΛ Δpapaali judidíu tai Δgai itΛtdai:

—¿TuimΔsi maivuaa aapimΛ ΔSuusi? —astΛtdai.

46 TaidΛ asandaaru aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Tomali Λmo imidagai tomali Λmaadutai maiapan duucai ñioocaiña idi cΛli —astΛtdai Δsandaaru.

47 Amaasi Δfariseo itΛtdai:

—¿AapimΛ mΔscasi Δndagitu ΔpΛ isgΛnyaataida Δgai? 48 Tomali Λmaadutai aatΛmΛ dudunucami-gadΛ Δjudidíu daidΛ Δfariseo maivaavoitudai.

49 Damos idi oodami maicΛΛ maatΛ Moseesacaru sΛlicamigadΛ. Dai sΛlicadΛ Diuusi soimaasi taatatuldiamu Δgai vaavoitudaitai Δgai ΔcΛli —astΛtdai Δfariseo.

⁵⁰ TaidΛ ΛNicodemo, Λgai vaa ismaacΛdΛ diviji ΛSuusi tucarΛ, ΛrΛmo fariseo daidΛ itΛtΛdai:

⁵¹ —ΓarsΛΛlicamiΛrΛ pocaiti sai maitΛaagai is-pocaitiadagi sai Λmo cΛΛli argΛpiΛr caatΛcami asta siΛΛscadΛ vuaa ΛcΛΛli dai tΛcacagi dai maatΛcagi istumaasi idui Λgai sabai gΛpiΛr caatΛcami ischo ΛΛpΛ —astΛtΛdai ΛNicodemo.

⁵² Amaasi Λгаа aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—¿Aapiϱasi ΛrGalileeΛrΛ oidacami ΛΛpΛ? Gaa-gañi aapi Diuusi ñiooquidΛrΛ dai nΛidamu aapi sai tomali Λmo Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ maivuu-sai GalileeaiñdΛrΛ —astΛtΛdai Λfariseo.

⁵³ Amaasi vΛΛscatai noonora.

8

¹ DaidΛ ΛSuusi ii ΛOliivosi giidiumu. ² Dai siaadico mosmaasico ΛΛpamu ii Λgai quiuupiamu. Tai vΛΛscatai dada siaaco daacatadai ΛSuusi vai Λgai mamaatΛtuldimi Λoodami. ³ Dai quiaa ñioocaitadai ΛSuusi tai dada Λfariseo ΛΛmadu ΛdudunucamigadΛ Λjudidíu dai vuaa Λmo ooqui ismaacΛdΛ gogoosi gΛducami dai aa tΛΛ isΛma voopoi Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ maitΛrcunadΛ. DaidΛ Λfariseo Λoodami vuitapi van cΛi Λooqui, ⁴ daidi itΛtΛdai Λfariseo ΛSuusi:

—MamaatΛtuldiamu, ΛΛmoco tΛΛ idi ooqui isΛΛmadu voopoi Λmo cΛΛli ismaacΛdΛ maitΛrcunadΛ. ⁵ Moseesacaru sΛΛlicamigadΛrΛ pocaiti sai gΛaagai iscodadagi ismaacΛdΛ googosi gΛnducami ojoodaicΛdΛ. ¿Aapio pΛcaiti? —tΛtΛdai Λfariseo ΛΛmadu Λгаа.

⁶ Pocaiti Λgai mosnΛijada Λliditai astΛΛna ΛSuusi gaagaitadai Λgai isducatai gΛpiΛr vuaajagi

ΛSuusi. DΛmos ΛSuusi cuicΛΛsa dai ooja dΛvΛΛrapi gΛmasavicΛdΛ. ⁷ Dai Λгаа apiatΛcacaimi, taidΛ ΛSuusi cΛquiva daidΛ itΛdai:

—TomasmaacΛdΛ aapimΛ mΛsmaacΛdΛ vuua gooqui dai ismaacΛdΛ tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivuaadana vai ΛpΛga maiñana gooqui —tΛdai ΛSuusi.

⁸ Dai Λpamu cuicΛΛsa dai gaooja dΛvΛΛrapi.

⁹ DΛmos Λgai ismaacΛdΛ vuua Λooqui moscaΛ istumaasi aagai ΛSuusi dai mosΛΛmadutai iimimi. ΛΛpΛga ΛcΛcΛΛliocoidadioma dai gooquiΛrΛ ΛuutuducΛdioma maatΛcatai vΛscatai isarsoimaasi ivuaadami. Dai maivii tomali Λmoco mosΛΛgi vii ΛSuusi ΛΛmadu Λooqui. ¹⁰ Amaasi ΛSuusi cΛquiva dai camaitΛΛ tomali Λmaadutai Λгаа, potΛdai Λgai Λooqui:

—¿Siaaco duudui Λoodami ismaacΛdΛ gΛpiΛrΛ gΛvuupai? ¿Camaitiipu siorΛ gΛmaicarsagi? —tΛdai ΛSuusi.

¹¹ Tai Λooqui potΛdai:

—Chu. Camaitiipu, tomali Λmaadutai —tΛdai.

Amaasi ΛSuusi itΛdai:

—Tomali aanΛ maitΛmaicarsamu. Sivi gia imΛdañi dai camaisoimaasi ivuaada —tΛdai.

¹² DaidΛ ΛSuusi apiaaatagidimi Λoodami ismaacΛdΛ ΛΛmadu aatagaitadai:

—AanΛ anΛsoicΛi Λoodami iscΛΛga maatΛ caΛcagi istumaasi Diuusi ipΛlidi isivuaadagi. Dai siorΛ giñvaavoitudai Λgai gia viaacamu ibΛdagai utudui dai camaioojiadamu issoimaasi ivuaadagi —tΛdai ΛSuusi.

¹³ Amaasi Λfariseo itΛdai ΛSuusi:

—Aapi cΛga ñioocai Λgi gΛvΛatarΛ dΛmos gΛñiooqui maiñamΛga —tatΛdai Λfariseo.

14 DaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Tomasi Λgi aanΛ cΛga ñioocai giñvΛatarΛ vΛΛscarΛ sΛΛlicΛdΛ rvaavoi istumaasi aagai aanΛ. CΛΛ maatΛ aanΛ iñsiaadΛrΛ divia dai iñsiaaco imia iñagai dΛmos aapimΛ gia maimaatΛ iñsiaadΛr divia tomali iñsiaaco imia iñagai. 15 AapimΛ caΛ istumaasi aagai aanΛ dai pocaiti sai maiñamΛga giñiooqui maimaatΛcatai sioor aanΛ dΛmos aanΛ maigΛpiΛr vuupai tomali Λmaadutai. 16 DΛmos isgΛpiΛr gΛnvuupadamudai aanΛ istumaasi aagadamudai ΛrsΛΛlicamicamudai. AanΛ maiΛgi gΛpiΛr gΛnvuupadamudai. Diuusi giñoogai ismaacΛdΛ giñootoi Λgai gΛpiΛr gΛnvuupai aanΛ iñΛΛmadu. 17 Dai Moseesacaru sΛΛlicamigadΛrΛ pocaiti sai siΛΛscadΛ gooca cΛcΛΛli nΛijadami Λmadugan caitiadagi aliΛsi gΛaagai isvaavoitudagi. 18 AanΛ anΛrΛmo nΛijadami daidΛ giñooga ismaacΛdΛ giñootoi Λgai ΛrΛmai nΛijadami —tatΛdai ΛSuusi.

19 Amaasi Λгаа itΛtdai:

—¿Vaa daja gΛooga? —tatΛdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—AapimΛ maimaatΛ iñsioorΛ aanΛ, tomali maimaatΛ giñooga. IsmaatΛmudai aapimΛ iñsioorΛ aanΛ aidΛ gia maatΛmudai ΛpΛ giñooga —tatΛdai ΛSuusi.

20 ΛSuusi gaaagidi vΛasi gomaasi gama-maatΛtulditai daacatai ΛgΛΛ quiuupiΛrΛ anaasi siaaco daraaja Λcajoñi siaaco gΛdaraasai Λtumiñsi Diuusi aa duiñdadΛ vΛatarΛ. DΛmos tomali

Λmaadutai maibai ΛSuusi. Maiquiaa aayi
istuigaco cascΛΔ.

²¹ DaidΛ ΛSuusi Λpamu ñiooqui Λoodami daidΛ
itΛΔdai:

—AanΛ anΛimia iñagai dai aapimΛ giñgaagamu
dΛmos aapimΛ iimia agai ΛDiaavorΛ ΛΛmadu
aapimΛ Λrsoimaasi ivuaadami cascΛΔ. Dai
maitistutuidi isimiagi aapimΛ mΛΛca iñsiaaco imia
iñagai aanΛ —tΛΔdai ΛSuusi.

²² Amaasi Λjudidíu pocaiti:

—¿Λagi gΛmuaa agai lienΛ goovai dai cascΛΔ
povΛrtΛΔdai tΛsai maitistutuidi isiimiagi mΛΛca
siaaco imia agai goovai? —caiti.

²³ Amaasi ΛSuusi itΛΔdai:

—AapimΛ Λroidigi daama oidacami dΛmos
aanΛ gia chu. AanΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ.

²⁴ CascΛΔ povΛntΛΔdai aanΛ mΛsai aapimΛ
imia agai ΛDiaavora ΛΛmadu quiaa soimaasi
ivuaadamicatai. Ismaitiñvaavoitudai aapimΛ
gΛnaagiditai iñsioorΛ aanΛ aidΛ gia aapimΛ
iimia agai ΛDiaavora ΛΛmadu quiaa soimaasi
ivuaadamicatai —tΛΔdai ΛSuusi.

²⁵ Amaasi Λjudidíu itΛΔdai:

—¿PoorΛ aapio? —tΛΔdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛΔdai:

—Casi gΛnaagidi aanΛ tucamidΛrΛ abiaadΛrΛ.

²⁶ Dai aanΛ quiaa gaaagidamu naana maasi is-
tumaasi gΛnaagaitai aapimΛ dai aanΛ gΛpiΛrΛ
gΛnvuaajamu ΛΛmo istumaasicΛΔ. DΛmos aanΛ
gaaagidi mosΛcaasi istumaasi giñagidi Λgai is-
maacΛΔ giñootoi dai Λgai gia sΛlicΛΔ aagai
mosΛcaasi istumaasi Λrvaavoi —tΛΔdai ΛSuusi.

²⁷ Damos ajudidú maimaat ca isSuusi aagai Diuusi garooga. ²⁸ Cascada Suusi potatadai:

—Siascada aapim giñmuaagi aid gia maatmu aapim iñsaan arCristo agai vaa ismaacada viaa amo samicami. Dai aan gñaagidi mosacaasi istumaasi giñmamaatatuli giñooga maisiu istumaasi angai aan ipalidi. ²⁹ Dai giñooga agai daid giñootoi dai vascara giñlamadu daja. Agai maiagi giñdadagitu. Aan vascara ivueeyi istumaasi agai ipalidi —tatadai Suusi.

³⁰ Aidasi Suusi aagidi gomaasi muidutai vaavoitu.

³¹ Amaasi Suusi itadai ajudidú ismaacada vaavoitu:

—Isaapim apiavaavoitudadagi istumaasi gnaagidi aan, samicada aapim argiñmamaatarademicamu. ³² Dai maatmu istumaasi arvaavoi. Dai siascada camatia aapim istumaasi arvaavoi aid gia camaitarpipiooñicamu aapim —tatadai Suusi.

³³ Tai agai itadai:

—Aatma arAvraañicaru cajiudad. Dai tomali amo imidagai maitarpipiooñigadacatadai tomali amaadutai. ¿Ducata caiti aapi iscamaitarpipiooñicamu aatma? —tatadai agai.

³⁴ Taid Suusi itadai:

—Samicada arvaavoi sai siora soimaasi ivuaadagi agai gia rpiooñigada Diaavora. ³⁵ Amo cali maiamadugan duucai nidi gapipiooñiga dai gamaamara. ³⁶ Dai siascada aan Diuusi marad ismaacada tavai tavaagiaiñdara calgacara vusaidiagi amo cali agai

camait_Λrpiooñigad_Λcamu _ΛDiaavor_Λ. ³⁷ Camaat_Λ aan_Λ isaapim_Λ arcajiudad_Λ Avraañicar_Λ d_Λmos aapim_Λ maitiñvaavoitudai casc_Λd_Λ giñmuaa _Λlidi. ³⁸ Aan_Λ an_Λg_Λnaagidi istumaasi giñooga giñmaat_Λtuli dai aapim_Λ ivueeyi istumaasi g_Λnaagidi g_Λnooga —t_Λt_Λdai _ΛSuusi.

³⁹ Taid_Λ _Λgai aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Avraañicar_Λ _Λrg_Λraduñicar_Λ —t_Λt_Λdai _Λgai.

D_Λmos _ΛSuusi it_Λt_Λdai:

—Iss_Λlic_Λd_Λ _Λrvaavoi isaapim_Λ _ΛrAvraañicar_Λ cajiudad_Λcamudai aid_Λ gia giñvaavoitudamudai aapim_Λ _Λpan duucai Avraañicar_Λ. ⁴⁰ D_Λmos aapim_Λ giñmuaa _Λlidi tomasi aan_Λ g_Λnaagidi mos_Λcaasi itumaasi _Λrvaavoi istumaasi Diuusi giñmaat_Λtuli. Avraañicar_Λ maipoduucai iduñimudai. ⁴¹ Aapim_Λ ivueeyi poduucai isduucai ivueeyi g_Λnooga —t_Λt_Λdai _ΛSuusi.

Amaasi _Λgai it_Λt_Λdai:

—Aat_Λm_Λ mait_Λrmaamarad_Λ ooqui taatacaligami. Mos_Λmaduga g_Λrooga _Λgai vaa _ΛrDiuusi —t_Λt_Λdai _Λjudidíu.

⁴² Amaasi _ΛSuusi it_Λt_Λdai:

—Iss_Λlic_Λd_Λ _Λrvaavoicamudai isDiuusi _Λrg_Λnoogacamudai aid_Λ gia aapim_Λ giñoig_Λadamudai. Diuusi giñootoi maisiu mos_Λgi divia aan_Λ. ⁴³ Aapim_Λ maitip_Λlidi is_Λgiadagi istumaasi g_Λnaagidi aan_Λ casc_Λd_Λ maimaat_Λ ca_Λ giñmamaat_Λtuldiaraga. ⁴⁴ Aapim_Λ g_Λnooga _Λr_ΛDiaavora casc_Λd_Λ aapim_Λ _Λrmaamarad_Λ _ΛDiaavora daid_Λ ivuaada _Λlidi istumaasi _Λgai ip_Λlidi. Tucamid_Λr_Λ abiaad_Λr_Λ _ΛDiaavora _Λrgamuaacami daid_Λ _Λryaatavogami. _Λgai tomali _Λmo imidagai maiaagai istumaasi

ʌrvaavoi baiyoma vʌʌscʌrʌ mosyaatagʌi ʌgai.
 Vʌʌsi istumaasi tʌʌgitoi ʌgai maitʌrvaavoi
 potuiga ʌgai cascʌʌ. ʌgai ʌroogadʌ ducami
 vʌʌsi ʌyaatavogami. ⁴⁵ Cascʌʌ siʌʌscadʌ
 aanʌ gʌnaagidi istumaasi ʌrvaavoi aapimʌ
 maitiñvaavoitudai. ⁴⁶ Tomali ʌmaadutai aapimʌ
 gʌnsaagida maitistutuidi isaagagi iñsaanʌ
 idui ʌmo istumaasi soimaasicami. Siʌʌscadʌ
 gʌnaagiada aanʌ istumaasi ʌrvaavoi, ʒtuimʌsi
 maitiñvaavoitudai aapimʌ? ⁴⁷ Diuusi maamaradʌ
 sʌʌlicʌʌ oojoidi iscaʌcagi Diuusi ñiooquidʌ dʌmos
 aapimʌ maicaʌca ʌlidi Diuusi ñiooquidʌ, aapimʌ
 maitʌrDiuusi maamaradʌ cascʌʌ —tʌʌdai
 ʌSuusi.

⁴⁸ Amaasi ʌjudidíu itʌʌdai:

—Sʌʌlicʌʌ ʌrvaavoi istumaasi aagai aatʌmʌ sai
 aapi ʌrsamaritano dai isviaa aapi ʌmo Diaavora
 tʌaañicarudʌ —tʌʌdai ʌjudidíu.

⁴⁹ Daidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌʌdai:

—Aanʌ gia maiviaa Diaavora tʌaañicarudʌ.
 Aanʌ mossiaa duutudai giñooga dai aapimʌ
 maisiaa giñduutudai mossoiduucai giñnʌidi.
⁵⁰ Aanʌ maigagaagai sioorʌ siaa giñduutuadagi
 dʌmos vʌʌscʌrʌ oidaga ʌmoco ismaacʌʌ gagaagai
 sioorʌ siaa giñduutuadagi, dai ʌgai soimaasi
 taatatuldiami sioorʌ maisiaa giñduutuadagi.
⁵¹ Vaavuava sai sioorʌ ʌʌgidityai caʌ istumaasi
 gaaagidi aanʌ ʌgai gia tomastuigaco oidaca agai
 —tʌʌdai ʌSuusi.

⁵² Amaasi ʌjudidíu aa noragi daidʌ itʌʌdai:

—Sivi gia caʌ maatʌ aatʌmʌ issʌʌlicʌʌ viaa aapi
 ʌmo Diaavora tʌaañicarudʌ. Avraañicaru dai vʌʌsi

Diuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ coi dai vΛΛscΛrΛ aapi gΛraagidi sai sioorΛ Λgigitai caΛ istumaasi gaaagidi aapi Λgai gia tomastuigaco oidaca agai. ⁵³ ¿Povaiϱasi Λlidi aapi ϱasai vaamioma viaa guvucadagai isΛAvraañicarυ gΛrΛΛqui aduñicarυ ismaacΛdΛ camuu? ¿Dai povaiϱasi Λlidi aapi ϱasai vaamioma viaa guvucadagai siΛDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛcarυ ismaacΛdΛ cacoi? ¿Aapia poorΛ gΛΛlidi? —tΛtΛdai Λjudidíu.

⁵⁴ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—IñsaanΛ Λagi cΛΛga ñioocadagi Λagi gimvΛΛtarΛ aidΛ gia maiñamΛga giññiooqui. DΛmos Diuusi giñooaga Λgai vaa ismaacΛdΛ aagai aapimΛ saidΛ argΛnDiuusiga Λgai gia cΛΛga ñioocai aanΛ gimvΛΛtarΛ. ⁵⁵ DΛmos aapimΛ maimaatΛ Λgai. AanΛ gia maatΛ Λgai. DaidΛ isgΛnaagiadagi aanΛ ansai maimaatΛ aanΛ Λgai aidΛ gia aanΛ aryaatavogamicagi gΛnΛpan duucai. DΛmos sΛΛlicΛdΛ arvavoi iñsaanΛ maatΛ Λgai dai Λgigitai caΛ aanΛ vΛΛsi istumaasi giñaagidi Λgai. ⁵⁶ GΛnΛΛqui aduñicarυ Avraañi aliasi baigΛΛli maatΛcai iñsaanΛ divia iñagaitadai oidigi daama dai vaamioma baigΛΛli Λgai aidΛsi divia aanΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁵⁷ Amaasi Λjudidíu potΛtΛdai ΛSuusi:

—Maiquiaa viaa aapi goo coobai dan baivΛstaama uumigi, ¿ducatai caiti aapi isnΛidi Avraañicarυ? —tΛtΛdai Λgai.

⁵⁸ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Vaavuava ismaiquiaa vuusaicai Avraañicarυ abiaadΛrΛ cataΛvaagiΛrΛ daacatadai aanΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁵⁹ Amaasi vui ʌjudidíu ojoodai dai maicarsa ʌliatugai ʌgai ʌSuusi. Dʌmos ʌSuusi gʌʌʌsto ii dai vuusai ʌgʌʌ quiuupiaiñdʌrʌ. Dai ʌoodami saagida daivusai dai ii.

9

¹ Vaidʌ ʌSuusi daivusquimi ʌmapʌcʌrʌ dai tʌʌ ʌmo maiñʌadami. Podu vuusai ʌgai. ² Tʌtai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ ʌSuusi tʌcacai daidʌ itʌtʌdai:

—Gʌrmamaatʌtuldiadamiga, ¿tuisi podu vuusai idi cʌʌli? ¿Voorʌ soimaasi idui gocʌʌli isʌdʌʌdʌdʌ? —povʌrtʌtʌdai aatʌmʌ.

³ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Idi cʌʌli maisoimaasi idui tomali ʌdʌʌdʌdʌ. Baiyoma goovai maiñʌai sai poduucai aa oodami maatʌna issʌʌlicʌdʌ viaa guvucadagai Diuusi isduaidagi. ⁴ Iñsiʌʌsi uucami oidacagi tami oidigi daama aliʌsi gʌʌagai iñsivuaadagi aa duiñdadʌ ʌgai ismaacʌdʌ giñootoi. Aimu istuigaco iscamaitis-tutuidi isaata vuaadagi tomali ʌmaadutai tomali aanʌ. ⁵ Quiaa oidacatai aanʌ tami oidigi daama aanʌ soicʌi oodami iscʌʌga maatʌ caʌcagi istumaasi Diuusi ipʌlidi isivuaadagi —tʌtʌdai ʌSuusi.

⁶ Caaagacai gomaasi ʌSuusi dʌvʌʌrapi sisiva dai vadʌitu laachi dʌvʌʌrai dai ʌmaiñʌadami vuupuidʌ daama dai ʌdʌvʌʌrai vaagiadʌ. ⁷ Amaasi itʌtʌdai:

—Imadañi dai vacuana gʌvuupuji ʌpiilʌrʌ ismaacʌdʌ Siloé tʌʌgidu —tʌtʌdai ʌSuusi.

Siloé tʌiya ʌlidi ootosicami oodamicʌdʌ. Taidʌ ʌmaiñʌadami ii dai vacoi gʌvuupuji dai ʌpamu divia dai canʌeeyi. ⁸ Amaasi ʌaaduñdʌ ʌmadu

aa ismaacada aiquioma naiditadai mainaadami icaiti:

—¿Maitasi ridi calli agai vaa ismaacada daacatai gataanña tumiñsi? —ascaiti agai.

⁹ Vai aa icaiti:

—Aja agai vaa goovai —ascaiti.

Vai aa icaiti:

—Chu, maitaragai damos para maasi goovai —ascaiti.

Damos calli lagi pocaiti:

¹⁰ —Aanava —ascaiti.

Amaasi agaa tacaai daida itadai:

—¿Ducatai neeyi aapi sivi? —astadai.

¹¹ Tai agai aa noragi daida itadai:

—Calli ismaacada Suusi tagidu vaditu davarrai dai ginvuupujiana dagivi daida povaiñtadai ansai imana dai vacuanana ginvuupuji piilara ismaacada Siloé tagidu. Antai aan ii dai vacuanacai casistui aan isnavagi —astadai agai.

¹² Amaasi tacaai agaa daidi itadai:

—¿Vaa daja cali? —astadai.

Tai agai itadai:

—Mimaat aan —astadai.

¹³ Amaasi oodami vaidacai agai ismaacada mainaadatadai fariseo vuitapi. ¹⁴ Aidasi Suusi vaditu davarrai gasisivaragacada dai dagivi vuupuidara agai ismaacada mainaadatadai aidaribastaragai tasarcataidai. ¹⁵ Casada fariseo ara tacaai cali dai potadai:

—¿Ducatai nava aapi? —astadai fariseo.

Tai agai itadai:

—Giñdagiviamata dΛvΛΛrai vagiadΛ giñvuupuji daama antai vacoi aanΛ dai sivi canΛeeyi —astΛtΛdai.

¹⁶ Amaasi ΛΛmoco Λfariseo icaiti:

—ΛcΛΛli ismaacΛdΛ idui goomasi maitΛrootosadΛ Diiusi, Λgai maisiaa duutudai ibΛstaragai tasai cascΛdΛ —ascaiti Λgai.

DΛmos aa icaiti:

—¿Ducata ivueeyi Λgai naana maasi gΛgΛrducami isiΛrsoimaasi ivuaadami? —ascaiti Λgai.

Poduucai ΛΛmoco aagai Λmo istumaasi dai aa aagai Λmai istumaasi. ¹⁷ Dai Λpamu tΛcacai Λgai ismaacΛdΛ maiñΛaadatadai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Dai aapi pΛtΛiya agai aagaitai ΛcΛΛli ismaacΛdΛ gΛduaadi? —astΛtΛdai.

Tai Λgai itΛtΛdai:

—AanΛ gΛnaagidi saidΛ ΛrΛmo Diiusi ñiooquituldiadamigadΛ —astΛtΛdai.

¹⁸ DΛmos Λjudidíu maitipΛlidadai isvaavoitudagi isΛΛquioma maiñΛaadatadai Λgai dai sivi canΛeeyi cascΛdΛ vaí Λgai dΛΛdΛdΛ ΛcΛΛli ismaacΛdΛ maiñΛaadatadai. ¹⁹ Dai tΛcacai daidΛ itΛtΛdai:

—¿Idisi ΛrgΛnmara aapimΛ ismaacΛdΛ pocaiti aapimΛ sai maiñΛaadami vuusai? ¿Ducatai canΛeeyi goovai sivi? —astΛtΛdai Λjudidíu.

²⁰ TaidΛ ΛcΛΛli dΛΛdΛdΛ itΛtΛdai:

—Maata aatΛmΛ isidi ΛrgΛrmara dai ismaiñΛaadami vuusai. ²¹ DΛmos maimaata aatΛmΛ isducatai sivi canΛeeyi goovai tomali maimaata aatΛmΛ sioorΛ nΛnΛaavatu. Λagiavar tΛcaca aapimΛ. Goovai casi ΛrgΛducami. Λgi goovai gΛnaagidiamu —astΛtΛdai ΛdΛΛdΛdΛ.

²² Pot^Λt^Λdai ^Λgai ^Λb^Λi^Λd^Λitai ^Λjudid^Λu. ^Λjudid^Λu casi g^Λnaagi aipacoga sai is^Λmoco vaavoitudagi said^Λ ^ΛSuusi ^Λr^ΛCristo ^Λgai ismaac^Λd^Λ vaavoitudagi ca-
maiviaaca ^Λgai oigaragai isvapaac^Λdagi ^Λjudid^Λu
quiuupaigad^Λr^Λ. ²³ Cas^Λd^Λ ^Λc^Λli d^Λd^Λd^Λ it^Λt^Λdai
sai t^Λcacana marad^Λ dai sai ^Λgai casi ^Λrg^Λd^Λucami.

²⁴ Amaasi ^Λjudid^Λu ^Λpamu va^Λ ^Λc^Λli ismaac^Λd^Λ ma^Λi^Λnaadatadai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—^Λg^Λi Diuusi v^Λat^Λr^Λ ^Λc^Λga ^Λñioocada aapi dai maisiu ^ΛSuusi. C^Λga maat^Λ aat^Λm^Λ said^Λ ^ΛSuusi ^Λrsoimaasi ivuaadami —ast^Λt^Λdai ^Λjudid^Λu.

²⁵ Amaasi ^Λgai aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Aan^Λ maimaat^Λ isi^Λrsoimaasi ivuaadami ischo ^Λp^Λ. Mos^Λcaasi maat^Λ aan^Λ i^Λsaan^Λ ^Λrma^Λi^Λnaadamicatadai dai sivi gia can^Λn^Λaava aan^Λ —ast^Λt^Λdai.

²⁶ Tai ^Λpamu t^Λcaca ^Λgai daid^Λ it^Λt^Λdai:

—¿Tumaasi idui ^Λgai? ¿Ducatai idui p^Λsican^Λn^Λaava? —ast^Λt^Λdai ^Λgai.

²⁷ Tai aa noragi ^Λc^Λli daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Casian g^Λnaagidi, ¿maitam^Λsca^Λ aapim^Λ? ¿Tu-
im^Λsi ip^Λlidi is^Λpamu g^Λnaagida aan^Λ? ¿Aapim^Λ m^Λsi^Λp^Λ vaavoituda ^Λlidi? —ast^Λt^Λdai ^Λc^Λli.

²⁸ Amaasi ^Λjudid^Λu vui ^Λñiooquimi ^Λc^Λli daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Aapiapa vaavoitudai ^Λgai d^Λmos aat^Λm^Λ ^Λg^Λidi Moseesacaru s^Λlicamigad^Λ. ²⁹ Aat^Λm^Λ maat^Λ isDiuusi ^Λñiooqui Moseesacaru d^Λmos maimaat^Λ aat^Λm^Λ tomali siaad^Λr^Λ divia ^ΛSuusi —ast^Λt^Λdai.

³⁰ Amaasi ^Λc^Λli aa noragi daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Calio maimaat^Λ aan^Λ istumaasi t^Λt^Λg^Λit^Λo^Λ p^Λcaititai aapim^Λ. ^ΛSuusi gi^Λn^Λaavatu dai v^Λasca^Λr^Λ aapim^Λ maimaat^Λ siaad^Λr^Λ divia.

³¹ CΛΛga gΛmaatΛ isDiuusi maicaΛ Λsoimaasi ivuaadami baiyoma Diuusi caΛ mosΛcaasi Λgai ismaacΛdΛ siaa duutudai Diuusi daidΛ ivuaadagi istumaasi Diuusi ipΛlidi. ³² Tomali Λmo imidagai maicajiomacatadai aatΛmΛ isΛmaadutai duaadi Λmoco ismaacΛdΛ maiñΛaadami vuusai dai nΛnΛaavatu. ³³ IsΛgai maitΛrDiuusi ootosadΛcamudai maitistutiadamudai ispoduucai ivuaadagi —astΛtΛdai Λgai ismaacΛdΛ maiñΛaadatadai.

³⁴ Amaasi Λгаа itΛtΛdai:

—GΛdΛdΛ ΛΛmadu aapi Λrsoimaasi ivuaadami dai vΛΛscΛrΛ aapi gΛrmaatΛtulda Λlidi —astΛtΛdai Λjudidíu.

DaidΛ quiidamacoga vuusaitu.

³⁵ Amaasi maí ΛSuusi mΛsiΛgΛΛ quiuupai quiidigamu vuusaitu ΛcΛΛli ismaacΛdΛ maiñΛaadatadai. Dai aidΛsi ΛSuusi tΛΛ Λgai potΛtΛdai:

—¿VaavoitudaipΛsi aapi ΛCristo Diuusi maradΛ ismaacΛdΛ tΛvai tΛvaagiaiñdΛrΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁶ TaidΛ ΛcΛΛli itΛtΛdai:

—Iñagidañi aapi soor Λgai nai vaavoitudagi aanΛ —tΛtΛdai.

³⁷ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—NΛidapa. Aatagidapa. AanΛana —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁸ Amaasi ΛcΛΛli gΛtootonacΛdΛ cΛquiva ΛSuusi vuidΛrΛ daidΛ itΛtΛdai:

—GiñtΛaanΛdamiga aanΛ gia gΛvaavoitudai —tΛtΛdai.

³⁹ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—AanΛ divia tami oidigi daama dai nΛnΛaavatuda iñagai Λgai ismaacΛdΛ maiñΛnΛai, dai Λgai ismaacΛdΛ pocaiti sai cΛΛga maata caΛ Diuusi ñiooquidΛ maata na ismaitarvaavoi baiyoma arΛpan ducami maiñΛaadami maimaatΛcatai —astΛtΛdai ΛSuusi.

⁴⁰ Amaasi ΛΛmoco Λfariseo ismaacΛdΛ ami daraajatadai itΛtΛdai:

—¿PovairpΛs caiti aapi tΛsai aatΛmΛ maiñΛnΛai ΛΛpΛ? —tΛtΛdai.

⁴¹ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—IssΛΛlicΛdΛ maiñΛnΛaadamudai aapimΛ dai maimaata caΛcamudai Diuusi ñiooquidΛ aidΛ gia maitarγanduñicamudai aapimΛ dΛmos aapimΛ pocaiti mΛsai cΛΛga maata caΛ Diuusi ñiooquidΛ cascΛdΛ arsoimaasi ivuaadami aapimΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

10

¹ Vaavuava sai sioorΛ vapacΛdagi Λmo curarΛrΛ daama sΛΛli maisiu quitaagiña sΛΛli Λgai gia arΛΛsivogami. ² Apastuuru Λgai dai nuucada Λcañiiru dai Λgai gia quitaagiña sΛΛli vapacΛi. ³ ΛcΛΛli ismaacΛdΛ quitaagiña cΛaacana dai nuucadacana Λcañiiru tucarΛ siuu duucu ami diviagi apastuuru Λgai otoma cupioscΛiña. Λcañiiru cΛΛ maata caΛcana apastuuru ñiooquidΛ. Apastuuru vapaidiña Λcañiiru poduucai istΛΛtΛgida Λgai dai vuvaidi Λgai curaraiñdΛrΛ. ⁴ Dai cavuvaidacai vΛΛsi Λcañiiru apastuuru baitΛqui imΛiña vaidΛ Λcañiiru oidíña. Λcañiiru cΛΛ maata ñiooquidΛ apastuuru cascΛdΛ. ⁵ DΛmos Λcañiiru

maioidátucui amoco ismaacada maimaat agai baiyoma vopooyiña agai maimaatcatai ñiooquida —tatadai asuusi.

⁶ asuusi aagidi gomaasi ipaliditai ismaamatatuldagi aoodami naana maasi istumaasi damos agai maimaat caa.

⁷ Amaasi asuusi apaamu aagidi aoodami daida itatadai:

—Vaavuava iñsaan arapan ducami acurarai quitaagiñagada siaa salli vapacai cañiiru.

⁸ Vasi amamaatatuldiadami yaatavogami ismaacada dada maiquiaa diviacai aan agai arasivogami ducami damos Diuusi maamarada maioidátucui agai. ⁹ Vaavuava iñsaan arapan ducami amo quitaagiña. Sioora ipaliadagi isivuaadagi istumaasi Diuusi ipalidi giñvaavoitudaitai agai gia poduucai cagacara vuvacai. Daida vaavoitudadami arapan ducami cañiiru ismaacada apastuuru vas tucagi vaapasai acurarara dai vas tasai nunucadai.

¹⁰ Asivogami dada dai mosacaasi mosgasidiniña dai coodaiña dai siaa vuaadana naana maasi istumaasi damos aan divia vaid aoodami tomastuigaco oidaca agai cagacara vuvaacitai dai vai salicada baiganliaracada oidacana. ¹¹ Amo pastuuru caa tuigacami caga nunucada gasosoiga cañiiru tomasi gamuaatu sai maicuucuna asayi. Dai aan arapan ducami amo pastuuru caa tuigacami. ¹² Damos amo pastuuru ismaacada maitarsosiacami agai gia mosmaraiña siuu duucu tagiagi amo sayi dai dadagitoi cañiiru. Vaida asayi babayiniña amo

Λcañiiru vaidΛ Λgaa aipaco vopooyiña. ¹³ Λpastuuru maitarsosiacamicana cascΛΔΛ mΛmΛraiña dai maivuaamΛ alidiña ΛcañiirucΛΔΛ.

¹⁴ AanΛ anΛΓΛpan ducami Λmo pastuuru cΛΛ tuigacami ismaacΛΔΛ cΛΛ maatΛ gΛsosoiga cañiiru dai Λcañiiru cΛΛ maatΛ gΛpastuuruga. ¹⁵ Poduucai isduucai Diuusi giñooğa cΛΛga giñmaatΛ dai aanΛ cΛΛga maatΛ giñooça. Dai aanΛ sΛΛlicΛΔΛ soiñamu sioorΛ giñvaavoitudagi dai aanΛ muuquimu vai Λgai cΛΛgacΛΓΛ vuvaquiagi. ¹⁶ Dai oidaga aa oodami ismaacΛΔΛ maitarjudidíu ismaacΛΔΛ giñvaavoituda agai ΛpΛ. Dai aanΛ cΛΛgacΛΓΛ vuvaidamu. Quiaa ΛrsibΛa oidacami Λgai dΛmos aimu istuigaco isΛgai ΛΛmadu aa giñvaavoitudadami ΛΓΛmo aadunumΛca agai dai viaaca agai Λmo baitΛcΛaacami.

¹⁷ AanΛ muuquimu dai Λpamu duaacamu vai poduucai cΛΛgacΛΓΛ vuvaquiagi oodami. CascΛΔΛ giñoiğΔdai giñooça. ¹⁸ Tomali Λmaadutai maitistutuidi isgiñmuaagi ismaitiñdagitu aanΛ. VΛΛscΛΓΛ iñdagitamu aanΛ mΛsgañmuaagi mosaanΛ ipΛlidi cascΛΔΛ. AanΛ viaa sΛΛlicami isdagituagi isgiñmuaagi dai aanΛ viaa guvucadagai isΛpamu duaacagi. Diuusi giñooça giñmaa sΛΛlicami dai guvucadagai cascΛΔΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹⁹ Aidasi Λjudidíu tΛtΛaañΛdamigadΛ caΛ go-maasi ΛΛmoco aagai Λmo istumaasi dai aa aagai Λmai istumaasi. ²⁰ Dai muidutai pocaiti:

—¡Goovai viaa Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ di! SΛΛlicΛΔΛ Λrvuiirugami goovai. MaitΛaagai tΛscaΛcagi istumaasi aagai goovai —caiti Λjudidíu.

²¹ DΛmos aa icaiti:

—Isviaacamudai goovai Λmo Diaavora tΛaañicarudΛ maitistutiadamudai iscΛΛga

ñiooquiagi poduucai isduucai ñioocai goovai. Tomali maitistutiadamudai isduaaidagi amo maiñaaadami —caiti amoco.

²² Aidasi Suusi Jerusaleen daacatadai, aid artoomococatadai. Dai aid casi arvagimicatadai ismaac ivuaadana judidíu tlagitoitai istuigaco idui agaa quiuupai. ²³ Daid Suusi moimaitadai agaa quiuupiar siaaco Solomoñi portaaligad tlagidu. ²⁴ Daid ataanadamigad judidíu sicoli guuquiva Suusi abaana daidi itadai:

—¿Pascad garaagida agai isbai aapi samicad arCristo ischo ap? —tadai agai.

²⁵ Taid Suusi aa noragi daid itadai:

—Casiant ganaagidi aan dmos aapim maitiivaavoitu. Diuusi giñooga giñmaa samicami ansaid ivuaadana aan naana maasi istumaasi garducami ismaacdad caga gmaat iñsioora aan. ²⁶ Dmos aapim maitiivaavoitudai. Aapim maitargiñaaduñi vaavoitudadami cascad, poduucai isduucai casiganaagidi aan. ²⁷ Giñaaduñi vaavoitudadami caa maata giñmamaatatuldaraga daid giñmadu ajioopai. Dai aan caga maata giñaaduñi vaavoitudadami. ²⁸ Aan cagacar vuvaidi agai vai tomastuigaco oidacana tvaagiara. Maitipu siora istutuidi isgiñvoopoidagi giñaaduñi vaavoitudadami. ²⁹ Diuusi giñooga agai daid acovai vuvaitu agai said giñvaavoitudana. Diuusi giñooga samicamigad vaamioma namaga istomasioorai dai cascad maitipu siora istutuidi isvoopoidagi giñooga giñaaduñi vaavoitudadami. ³⁰ Aan

ΛΛmadu giñooğa viaa Λgai vaa sΛΛlicami daidΛ
Λgai vaa Λgitoidagai dai Λgai vaa guvucadagai
—tΛtΛdai ΛSuusi.

³¹ Amaasi Λjudidíu Λpamu vui ojoodai dai
maicarsa agaitadai ΛSuusi. ³² TaidΛ ΛSuusi
itΛtΛdai:

—Casivuaadana aanΛ mui naana maasi
gΛgΛrducami guvucadadΛcΛdΛ giñooğa aapimΛ
gΛnsaagida. ¿MaascΛdΛ ΛgaicΛdΛ giñmaicarsa agai
aapimΛ? —tΛtΛdai ΛSuusi.

³³ TaidΛ Λjudidíu aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Maisiu ivuaadatai aapi Λmo istumaasi
gΛducami aatΛmΛ gΛmaicarsa agai vui ñioocaitai
aapi Diuusi aagaitai sai aapi ΛrDiuusi dΛmos aapi
ΛrcΛΛli —tΛtΛdai Λjudidíu.

³⁴ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Diuusi ñiooquidarΛ pocaiti saidΛ Λdudunucami
Λjudidíu Λrdidiuusi ducami. Diuusi maacai
sΛΛlicami cascΛdΛ. ³⁵ CΛΛ maata aatΛmΛ sai
istumaasi oojisi Diuusi ñiooquidarΛ sΛΛlicΛdΛ
Λrvaavoi. Dai Diuusi pocaiti sai Λgai ismaacΛdΛ
Diuusi maa Λmo sΛΛlicami Λrdiuusi ducami.

³⁶ Dai Diuusi Λcovai giñvusaitu daidΛ giñootoi tami
oidagi daama. ¿Ducatai povaiñtΛtΛdai aapimΛ
sai aanΛ vui ñioocai Diuusi aagaitai ansaidΛ
ΛraanΛ Diuusi maradΛ? ³⁷ AanΛ ivueeyi naana
maasi gΛgΛrducami. Diuusi giñooğa giñmaa
Λmo sΛΛlicami cascΛdΛ. Dai cascΛdΛ aliΛsi
gΛaagai isaapimΛ giñvaavoitudagi. ³⁸ Tomasi
maivaavoitudai aapimΛ istumaasi gΛnaagidi
aanΛ vΛΛscΛrΛ cΛΛga maata aapimΛ isivuaadana
aanΛ naana maasi istumaasi gΛgΛrducami dai
gomaasicΛdΛ aliΛsi gΛaagai isvaavoitudagi iñsaanΛ
ΛrDiuusi maradΛ dai istΛvai aanΛ tΛvaagiaiñdΛrΛ

dai poduucai vaavoitudagi sai Diuusi giñooga aanΛ giñΛΛmadu daja dai sai aanΛ Diuusi giñooga ΛΛmadu daja —tΛtΛdai ΛSuusi.

³⁹ TaidΛ Λpamu Λjudidíu ipΛlitadai isbΛiyagi ΛSuusi dai maisagi dΛmos ΛSuusi mosdaivunu ii.

⁴⁰ Amaasi ΛSuusi Λpamu ii ΛgΛΛ aqui Jordán mΛΛmojoradΛrΛ siaaco ΛΛquioma gavapaconaitadai ΛVuaana dai ami daaca agai.

⁴¹ TaidΛ mui oodami iji dai mΛΛ nΛidamu ΛSuusi daidΛ icaiti:

—Tomasi ΛVuaana maitidui tomali Λmo istumaasi gΛducami vΛΛscΛrΛ vΛΛsi istumaasi aagai Λgai aagaitai idi cΛΛli sΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi —caiti Λoodami.

⁴² Tai ami mui oodami vaavoitu ΛSuusi.

11

¹ Λmo cΛΛli BetaaniΛrΛ oidacami aliΛ coococatadai. Lázaru tΛΛgidu Λgai. DaidΛ ΛLázaru susuculidΛ ΛrMaría dai Maaruta. ² María Λgai dai ΛΛquioma tΛi asaiti sigian uuvaicΛdΛ ΛSuusi ΛΛcasodΛ daama dai gΛcuupacΛdΛ gaqui. ³ DaidΛ María ΛΛmadu Maaruta ootoi Λmo piooñi sai agidana ΛSuusi sai aliΛ cooco ΛLázaru dai potΛtΛdai Λpiooñi ΛSuusi:

—GΛrbaitΛcΛaacamiga, aliΛ cooco gΛaamiiguga Lázaru —tΛtΛdai Λpiooñi.

⁴ Tai mosmaí ΛSuusi daidΛ icaiti:

—Λgai oí coocodagai dai tomasi muuquiagi vΛΛscΛrΛ maisiu cascΛdΛ oí coocodagai. Λgai oí coocodagai sai poduucai gooquiΛrΛ mui oodami maatΛna issΛΛlicΛdΛ viaa guvucadagai Diuusi, dai

sai loodami maatana lapa isalia clla tuiga aan
Diuusi marad —tatadai lSuusi.

⁵ Tomasi lSuusi sallyicada oigadai Maaruta
llamad suculida llmadu Lázaru ⁶ vllascara anaasi
vii lapa goo tasai. ⁷ Dai gooquiara povartadai
agai aatma:

—Timada apamu Judeeamu —gartadai.

⁸ Taitai aatma itadai:

—Mamaatuldiam, maiquiaa daivusai mui
tasai daida ljudidíu mllca Judeera ipaliditadai
isgamaicarsagi. ¿Ducatai apamu mllca imia lidi
aapi? —tatadai aatma.

⁹⁻¹⁰ Taida lSuusi povartadai:

—Tomali amaadutai maitistutuidi isgiñmuaagi
maiquiaa naatocai aan giña duiñdaga.
¹¹ Garamiiguga Lázaru cooso dai aan imia iñagai
dai nañiituda iñagai —gartadai lSuusi.

¹² Amaasi aatma itadai:

—Gartaanadamiga, iscooso agai aid gia casi
gtaumadaimi agai —tatadai aatma.

¹³ Povartadai lSuusi potliya aliditai saida
Lázaru camuu. Damos aatma poliditadai
isarvaavoi iscooso agai. ¹⁴ Amaasi lSuusi salli
garaagidi dai povartadai:

—Camuu Lázaru. ¹⁵ Dai cllagadu ismailmadu
daacatadai aan. Poduucai vaamioma cllagaduca
agai aapima gnvllatar, vaamioma giñvaavoituda
agai cascada. Tiñda —gartadai lSuusi.

¹⁶ Amaasi lTomás mllmaacada cuate aagaiña
povartadai:

—Tloidá cascada mapai cooyi aatma
—gartadai lTomás.

17 Tai mosaayi ΔSuusi BetaaniARΔ dai maí is-casi ΔPΔduitadai maaco tasai isyaasapi ΔLázaru.

18 BetaaniaiñDARΔ miaaga Jerusaleenamu parΔ goo mil dan taan siento metro ΔΔsi.

19 Dai mui judidíu caaayi dai daadiji Maaruta ΔΔmadu María camuucucái Lázaru.

20 AidΔsi ΔMaaruta maí isΔSuusi camiaadimi, ii Δgai dai mΔΔ vuidARΔ ajia Δgai. DΔmos ΔMaría anaasi quiiyARΔ vii.

21 DaidΔ ΔMaaruta itΔTΔdai ΔSuusi:

—GiñTΔanΔdamiga, istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiΔΔgi. 22 DΔmos CΔΔ maatΔ aanΔ sai Diuusi iduñia Δgai tomastumaasi istumaasi aagida aapi —tΔTΔdai ΔMaaruta.

23 TaidΔ ΔSuusi itΔTΔdai:

—GΔsiΔΔgi Δpamu duaacamu —tΔTΔdai ΔSuusi.

24 TaidΔ ΔMaaruta itΔTΔdai:

—ΔjΔ, CΔΔga maatΔ aanΔ sai Δpamu duaaca Δgai Δgai siΔΔscadΔ aiyagi istuigaco duduaacagi vΔΔsi coidadΔ —tΔTΔdai ΔMaaruta.

25 Amaasi ΔSuusi itΔTΔdai:

—AanΔanΔ Δgai dai Δpamu duduaacalda iñΔgai coidadΔ sitomastuigaco oidacamu Δgai. SioorΔ

giñvaavoitudai tomasi muuquiagi vΔΔscARΔ tomas-tuigaco oidaca Δgai tΔvaagiARΔ.

26 Dai sioorΔ oidaga giñvaavoitudaitai Δgai gia maiimia Δgai ΔDiaavora ΔΔmadu. ¿VaavoitudaipΔsi aapi imaasi?

—tΔTΔdai ΔSuusi.

27 TaidΔ ΔMaaruta itΔTΔdai:

—ΔjΔ, vaavoitudiana isaapi ΔRΔCristo, Diuusi maradΔ ismaacΔdΔ tΔvai tΔvaagiaiñDARΔ. Δgai vaa

ismaacΔdΔ tΔVΔpi nΔnARacatadai aatΔmΔ —tΔTΔdai ΔMaaruta.

²⁸ Caaagidi ΔMaaruta gomaasi dai ii dai dudusali aagidi gΔsuculi María dai potΔtΔdai:

—GΔrmamaatΔtuldiadami cadivia dai gΔvaidi —astΔtΔdai ΔMaaruta.

²⁹ Amaasi mosmaí Δgai gomaasi dai cΔquiiva dai ii dai mΔΔ viaatuli ΔSuusi. ³⁰ Maiquiaa vaatadai ΔSuusi caayΔrΔ. Quiaa momΔΔca cΔaacatadai Δgai siaaco aayi ΔMaaruta. ³¹ AidΔsi Δjudidíu ismaacΔdΔ quiiyΔrΔ daraacatadai Δmadu ΔMaría tΔΔ isΔgai todian duucal cΔquiiva dai otoma vuusai oidi Δgai ΔMaría. Δgai povΔnΔlidadai isimia agai Δgai mΔΔca siaaco yaasapi ΔsiΔΔgidΔ dai ami suacada agai.

³² Amaasi aΔcai ΔMaría mΔΔca siaaco cΔaacatadai ΔSuusi gΔtootonacΔdΔ cΔquiiva Δgai ΔSuusi vuidΔrΔ daidΔ itΔtΔdai:

—GiñbaitΔcΔaacamiga istami daacamudai aapi maimuuquimudai giñsiisi —tΔtΔdai ΔMaría.

³³ MostΔΔgacai ΔSuusi issuanΔi Δjudidíu Δmadu ΔMaría sΔΔlicΔdΔ soigΔΔli Δgai. ³⁴ DaidΔ itΔtΔdai:

—¿Vaaco yaasa aapimΔ Δgai? —tΔtΔdai ΔSuusi.

Tai Δgai itΔtΔdai:

—GΔrtΔaanΔdamiga tiñda pai nΔida —tΔtΔdai Δgai.

³⁵ TaidΔ ΔSuusi sosoa. ³⁶ Amaasi Δjudidíu icaiti:

—Dañi sΔΔlicΔdΔ oigΔdaitadai goovai —caiti Δjudidíu.

³⁷ DΔmos ΔΔmoco icaiti:

—Idi cΔΔli nΔnΔaavatu ΔmaiñΔadami. CΔΔga istuidimudai goovai issoiñagi ΔLázaru simaimuuquimudai Δgai —caiti Δgai.

38 TaidΛ ΛSuusi Λpamu soigΛΛli aidΛsi caajimi
 ΛtΛjovai siaaco yaasapi ΛLázaru. Dai ΛtΛjovai
 vaacΛaacΛra daja Λmo odai gΛducami. 39 TaidΛ
 ΛSuusi itΛtΛdai:

—MaigovaiavΛr daasa goodai —tΛtΛdai ΛSuusi.

TaidΛ ΛMaaruta suculidΛ ΛmuuquiadΛ itΛtΛdai:

—GiñtΛaanΛdamiga, casi ΛpΛdui maaco tasai is-
 muu goovai dai galiuvai goovai nai iñΛlidi aanΛ
 —tΛtΛdai ΛMaaruta.

40 DΛmos ΛSuusi itΛtΛdai:

—¿Maitasi Λrvaavoi saidΛ gΛaagidi aanΛ
 isvaavoitudagi aapi nΛidagi isDiuusi sΛΛlicΛdΛ
 viaa guvucadagai? —tΛtΛdai ΛSuusi.

41 Amaasi maigovai daí Λgai Λoodai. TaidΛ
 ΛSuusi taí nΛnΛaava daidΛ itΛtΛdai Diuusi gΛooga:

—Giñooga, baigiñΛlidi aanΛ aapicΛdΛ
 isgiñcaΛcana aapi siuu duucu gΛñiooquiada aanΛ.

42 CΛΛga maatΛ aanΛ isvΛΛscΛra giñcaΛcana aapi
 dΛmos sivi poduucai gΛaagidi aanΛ sai vΛΛsi idi
 oodami ismaacΛdΛ tanasi guuca vaavoitudagi
 isaapi giñootoi —tΛtΛdai ΛSuusi.

43 Dai capotΛΛcai ΛSuusi cavami iña daidΛ itΛi:

—¡Lázaru vuusaiñi! —tΛtΛdai.

44 Tai vuusai ΛmuuquiadΛ dai quiaa
 biisapicatadai noonovidΛ dai ΛΛcasodΛ Λmo icusi
 tΛvΛΛducamicΛdΛ. DaidΛ vuivasadΛ ΛpΛ quiaa
 biisapi Λmo icusicΛdΛ. TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Upanavurai vaidΛ istuidΛ aimΛraiña
 —tΛtΛdai ΛSuusi.

45 Dai muidutai Λjudidíu ismaacΛdΛ
 oidatucuitadai ΛMaría vaavoitu ΛSuusi nΛiditai
 isΛpan duaacali ΛSuusi Lázaru. 46 DΛmos ΛΛmoco

ʌjudidíu ismaacʌ vuidʌrʌ vʌʌtʌ ʌSuusi iji dai nʌida agai ʌfariseo dai aagidi istumaasi idui ʌSuusi.
⁴⁷ Amaasi ʌfariseo ʌʌmadu ʌtʌtʌaanʌdamigadʌ ʌpapaali gʌnʌmapagi ʌjudidíu dudunucami daidʌ itʌtʌdai:

—¿Tuma duuna aatʌmʌ? Idi cʌʌli ivueeyi mui naana maasi gʌgʌrducami. ⁴⁸ Ismosdagitu aatʌmʌ dai maitidufiagi tomali ʌmo istumaasi muidutai vaavoituda agai ʌgai daidʌ ʌtʌtʌaanʌdamigadʌ ʌromamanu dadimu dai daitudamu gʌrquiupaiga gʌducʌdʌ dai gʌrcoodamu —tʌtʌdai ʌjudidíu.

⁴⁹ Dʌmos ʌmoco ʌvaamioma tʌtʌaanʌdamigadʌ ʌjudidíu saagida ismaacʌdʌ Caifási tʌʌgidu dai aidʌ uumiʌrʌ ʌgai ʌrbaitʌcʌaacamigadʌ ʌpapaali aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Vupuiirugami aapimʌ, maimaatʌ tomali ʌmo istumaasi. ⁵⁰ Maimaatʌ aapimʌ isvaamioma ʌrcʌʌgai aatʌmʌ gʌrvʌʌtarʌ ismuuquiagi ʌmo cʌʌli vʌʌsi oodami vʌʌtarʌ dai poduucai maiugitimu vʌʌsi ʌoodami —astʌtʌdai Caifási.

⁵¹ Dʌmos Caifási pocaiti maisiu poduucai tʌgitoitai ʌʌgi ʌgai baiyoma ʌgai ʌrʌbaitʌcʌaacamigadʌ ʌpapaali cascʌdʌ Diuusi poduucai tʌgitoli ʌgai ismuuquiagi ʌSuusi ʌjudidíu vʌʌtarʌ. ⁵² Dai maisiu mosʌcaasi ʌjudidíu vʌʌtarʌ muuquia agaitadai ʌSuusi baiyoma vʌʌsi oodami ismaacʌdʌ aipa oidaga vʌʌsi oidigʌrʌ.

⁵³ Aidʌ tasʌrʌ abiaadʌrʌ tʌtʌaanʌdamigadʌ ʌjudidíu gagaagaimi isducatai muaagi ʌSuusi.

⁵⁴ Cascʌdʌ ʌSuusi camaiaimʌrai caayana ʌjudidíu saagida. Baiyoma ii ʌgai Judeeaiñdʌrʌ mʌʌ Efraïnamu ʌmo ali quiiyʌrʌ oidigana

ugidana. Dai movaasi daraaja aatΛΛΛ ΛΛmadu ΛSuusi.

⁵⁵ AidΛ camiaadimitadai Λsiaa duudagai istuigaco Λjudidíu tΛtΛgitoiña aidΛsi Diuusi cΛΛgacΛrΛ vuvaitu cajiudadΛ EjiipituaiñdΛrΛ. Λsiaa duudagai pascua tΛΛgidu. Dai mui oodami Λaali quiiquiaiñdΛrΛ iji Jerusaleenamu dai ami iduñi agai istumaasi gΛaagaitadai siduñiagi maiquiaa aΛcai ΛgΛΛ siaa duudagai. ⁵⁶ Gagaagaimi Λoodami ΛSuusi dai ΛgΛΛ quiuupiΛrΛ guucacatadai dai aipaco gΛntΛcakai daidΛ icaiti:

—¿Tumaasi tΛtΛgitoi aapimΛ? ¿Bais divimu ΛSuusi sivi siaa duudagΛrΛ? —ascaiti.

⁵⁷ Λfariseo ΛΛmadu ΛtΛtΛaanΛdamigadΛ Λpapaali gaaagidi sai sioorΛ matiagi siaaco daja ΛSuusi sai aagidaña vaidΛ Λjudidíu bΛΛjiagi ΛSuusi.

12

¹ Quiaa viΛΛgacatadai naadami tasai isaayagi Λsiaa duudagai taidΛ ΛSuusi ii Betaaniamu. Ami oidacatadai ΛLázaru Λgai vaa ismaacΛdΛ ΛSuusi Λpamu duaacali ΛcoidadΛ saagidaiñdΛrΛ. ² Tai ami Λoodami vai ΛSuusi sai gauugana. TaidΛ ΛMaaruta gabibi dai ΛLázaru meesa vuidΛrΛ daiva ΛSuusi ΛΛmadu. ³ Amaasi ΛMaría vuua parΛ taucami litro asaiti sigian uvadami sΛΛlicΛdΛ namΛacami. Dai tΛi Λgai Λasaiti ΛSuusi ΛcΛsodΛ dai gΛcuupacΛdΛ gaqui. Tai sΛΛlicΛdΛ sigian uvaitu vΛΛsi ΛquiiΛrΛ. ⁴ Amaasi ΛUudasi Iscaliote Λmo maatΛrdamigadΛ ΛSuusi ñiiooqui ΛSuusi. Λgai vaa Uudasi ΛrSimuñi maradΛ daidΛ gatΛΛgida agaitadai ΛSuusi daidΛ potΛtΛdai:

5 —¿Tuisi maitΛgagaara idi asaiti sigian uvadami? CΛΛga gΛvuiimudai para vaic sientu piisu dai ΛgaicΛdΛ soiñamudai aatΛmΛ Λsoitutuigami —tΛtΛdai ΛUudasi.

6 DΛmos ΛUudasi potΛtΛdai maisiu soigΛΛlidityai Λgai ΛsoitutuigamicΛdΛ baiyoma ΛrΛΛsivogami Λgai cascΛdΛ pocaiti. Λgai ΛrgΛrtumiñsiga nuucadacamicatadai dai gΛrΛΛsidiña. 7 Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—Daigitoñi goooqui. Dagitoñi vai bai daasana goovai gogaa asaiti ismaacΛdΛ vii asta mΛsiΛΛscadΛ giñyaasagi. 8 VΛΛscΛrΛ oidaca agai soitutuigami gΛnsaagida vΛrai soicΛda dΛmos aana maiVΛΛscΛrΛ oidacamu aapimΛ gΛnsaagida —tΛtΛdai ΛSuusi.

9 Muidutai Λjudidíu maí isΛSuusi BetaaniΛrΛ daacatadai. Dai mΛΛca iji maisiu mosΛcaasi nΛidi Λlidityai ΛSuusi dΛmos nΛidi Λlidityadai ΛLázarΛ ΛpΛ. Λgai vaa LázarΛ ismaacΛdΛ ΛSuusi duaacali coidΛ saagidiaiñdΛrΛ. 10-11 Dai muidutai judidíu maí isΛSuusi duaacali ΛLázarΛ dai cascΛdΛ gajiaadΛrΛ viaa Λjudidíu vaavoidaragadΛ dai vaavoítudaimi ΛSuusi. CascΛdΛ ΛtΛtΛaanΛdamigadΛ Λpapaali bai idui ismuaagi ΛLázarΛ ΛpΛ.

12 Mui oodami JerusaleenΛrΛ dada gosiaa du-udagΛrΛ. Dai cajioma Λoodami sai siaadico divia agaitadai ΛSuusi JerusaleenΛrΛ. 13 Amaasi Λoodami guicuma souvali maamaradΛ dai iji dai mΛΛ vuidΛrΛ aayi ΛSuusi dai iññaquimi daidΛ icaiti:

—AliΛ siaa duutudai aatΛmΛ Diuusi. AatΛmΛ ipΛlidi sai Diuusi aliΛ cΛΛgacΛrΛ nΛijadagi ΛraígadΛ

Λjudidú ismaacΛΔ divia Diuusi guvucadadΛCΛΔ —caiti Λoodami.

¹⁴ TaidΛ ΔSuusi tΛΛ Λmo asñiitu dai dan daiva poduucai isduucai gaaagidi Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Diuusi ñiooquidΛrΛ dai podu ooja:

¹⁵ MaitavΛr duduaadicuda aapimΛ JerusaleenΛrΛ oidacami.

Dañi bΛrimΛi gΛraíga Λmo asñiitu dan daitugai. Asduu ooja Diuusi ñiooquidΛrΛ.

¹⁶ AidΛ ΛpΛdui gomaasi maimaí aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΔSuusi istuisi podui. DΛmos gooquiΛrΛ aidΛsi ΔSuusi Λpamu nora tΛvaagiamu aidΛ gia tΛgitu aatΛmΛ isDiuusi ñiñiooquituldiadamigadΛ ooja Diuusi ñiooquidΛrΛ aagaitai ΛCristo dai sai poduucai ΛpΛduñia agaitadai.

¹⁷ Λoodami ismaacΛΔ moguucacatadai ΔSuusi ΛΛmadu aidΛsi Λgai vaí ΛLázarú quiaa yaasapicatai Λgai dai nΛidi Λgai isΔSuusi duaacali ΛLázarú coidadΛ saagidiaiñdΛrΛ aagidi aa oodami istumaasi nΛidi. ¹⁸ CascΛΔ iji Λoodami dai mΛΛ vuidΛrΛ aayi ΔSuusi. CΛΛ maatΛ Λoodami isΔSuusi idui Λmo istumaasi gΛducami. ¹⁹ Amaasi Λfariseo aipaco gΛnaagidi daidΛ icaiti:

—Dañi. Maitistutuidi aatΛmΛ isbΛiyagi ΔSuusi sivi. VΛascatai oidátucui Λgai cascΛΔ —ascaiti Λfariseo.

²⁰ Λoodami saagida ajioopaitadai ΛΛmo giliego. Λgai dada JerusaleenΛrΛ sai siaa duutuda agai Diuusi Δsiaa duudagΛrΛ. ²¹ Dai Λgai miaadΛrΛ guuquiva ΛPiili ismaacΛΔ ΛrBetasaídΛrΛ oidacami.

Betasaida ʌʀʌmo ali quii Galilea dʌvʌʌriʌʀʌ. Daidʌ ʌoodami giliego itʌʌdai ʌPiili:

—Aapi cʌʌli, aatʌmʌ nʌida ʀʌʌlidi ʌSuusi
—astʌʌdai ʌgiliego.

²² Taidʌ ʌPiili ii dai aagidi ʌAandʀʀʌsi. Taidʌ vʌgoocatai iji dai aagidi ʌSuusi. ²³ Amaasi ʌSuusi itʌʌdai:

—Aanʌ ʀʀʌgai ismaacʌdʌ viaa ʌmo sʌʌlicami dai caaayi istuigaco matiagi oodami isvaamioma namʌga giñsʌʌlicamiga sitomasmaascʌdʌ sʌʌlicami. ²⁴ Vaavuava isʌmo caidʌ tʌligi vʌʌscʀʀʌ mosaliʌmaduacana asta masiʌʌscadʌ ʌsiagi vai vusacʌi vupusiadʌ dai gʌʌrai vai uugiatai ʌʌstucʌi dai muuratai vai muidarʌi tʌligi. ²⁵ Sioorʌ ivuaadagi ʌʌgi istumaasi ipʌlidi, ʌgai gia iimimu ʌDiaavora ʌmadu, dʌmos sioorʌ maiivuaadagi ʌʌgi istumaasi ipʌlidi tami oidigi daama ʌgai gia cʌʌgacʀʀʌ vuusaimu dai tomastuigaco oidacamu tʌvaagiʀʀʌ. ²⁶ Isʌmaadutai giñsoicʌda ʌliadagi gʌʌagai isgiñoidʌtucudagi dai tomasiaaco aimʀda aanʌ movaasi aimʀadagi ʌgai ʌʀʀʌ. Dai sioorʌ giñsoicʌi, giñooga cʌʌgacʀʀʌ nʌijada agai, ʌgai.

²⁷ Camuquiadan tada aanʌ soigiñʌlidityai. Dʌmos vʌʌscʀʀʌ maiaagidamu aanʌ giñooga sai giñsoiñana ismaisii soimaasi taatagi aanʌ. Aanʌ divia tami oidi daama dai soimaasi taata iñagai dai muuquia iñagai oodami vʌʌtarʌ, cascʌdʌ maiaagidamu aanʌ giñooga sai giñsoiñana nai maisoimaasi taata aanʌ. ²⁸ Baiyoma aagidamu aanʌ giñooga sai vʌʌsi oodami maatʌna sai Diuusi ʀʀbaitʌcʌacamigadʌ vʌʌsi oidigi dama oidacami

dai sai vΛascatai siaa duutuadagi Diuusi —tΛtΛdai ΛSuusi.

Amaasi ñioo Diuusi tΛvaagiaiñdΛrΛ daidΛ itΛtΛdai Λgai ΛSuusi:

—Λoodami gia maatΛ isaapi siaa giñduutudai soimaasi taatamai aapi cascΛdΛ —tΛtΛdai Diuusi.

²⁹ TaidΛ Λoodami ismaacΛdΛ novaasi guucacatadai daidΛ cai isDiuusi ñioo icaiti sai covoi oidigi dai aa oodami icaiti:

—Λmo tΛaañicarudΛ Diuusi ñiooqui —caiti.

³⁰ Amaasi ΛSuusi potΛtΛdai Λoodami:

—Pocaiti giñooga sai aapimΛ maatΛna isΛgai cΛΛgacΛrΛ giñnΛidi. ³¹ Camiaadimi istuigaco camainamΛaca agai ΛDiaavora sΛΛlicamigadΛ tami oidigi daama baiyoma aanΛ iñsΛΛlicamiga namΛaca agai. ³² Dai mΛsiΛascadΛ giñsiisagi curusiaba Diuusi soiña agai muidutai vΛΛsi oidigi daama sai giñvaavoitudana —tΛtΛdai ΛSuusi.

³³ PotΛtΛdai ΛSuusi sai maatΛna Λoodami isducatai muuquia agai Λgai. ³⁴ TaidΛ Λoodami aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Diuusi ñiooquidΛrΛ pocaiti saidΛ ΛCristo tomas-tuigaco oidaca agai. ¿Ducata caiti aapi saidΛ Λoodami siisapa agai Λmo curusiaba Λgai ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami? ¿Sioora Λgai ismaacΛdΛ viaa Λmo sΛΛlicami? —tΛtΛdai Λoodami.

³⁵ Amaasi ΛSuusi itΛtΛdai:

—AanΛ quiaa daacamu aapimΛ ΛΛmadu ΛpΛchiΛΛqui tasai dai gΛnmamaatulda iñagai aanΛ. CΛΛgavΛr giñcaΛca aapimΛ istumaasi gΛnaagidi aanΛ vai poduucai cΛΛgacΛrΛ oidacagi dai cΛΛgacΛrΛ vuvaquiagi. Sioora maicΛΛgacΛrΛ oidaga maimaata siaaco iimia agai coocai. ³⁶ Aliasi

gΛaagai isvaavoitudadagi aapimΛ istumaasi
gΛnmamaatΛtuldi aanΛ quiaa daacatai aanΛ
aapimΛ gΛnΛΛmadu vai poduucai cΛΛgacΛrΛ oidaca
aapimΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

Caaagidacai ΛSuusi imaasi ii abiaadΛrΛ dai
gΛΛsto taidΛ Λoodami camaitΛΛ.

³⁷ ΛSuusi idui mui naana maasi istumaasi
gΛrgΛrducami Λoodami vuitapi dΛmos vΛΛscΛrΛ
maivaavoitu Λgai. ³⁸ Poduucai ΛpΛdui istumaasi
gaaagidiña Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ Isaiácaru
potΛtΛdai Λgai Diuusi:

GiñDiuusiga baitoma tomali Λmaadutai
maivaavoitu aidΛsi aagidi aatΛmΛ
gΛñiñiooquituldiadamiga gΛñiooqui Λoodami.
Tomasī Λoodami nΛidi issΛΛlicΛdΛ viaa aapi
giñDiuusi guvucadagai vΛΛscΛrΛ maimaata
nΛidi istumaasi ΛpΛdui.

AstΛtΛdai Isaiácaru.

³⁹ Dai Isaiácaru ooja ΛpΛ istuisi maitistutuidi
Λoodami isvaavoitudagi dai podu ooja:

⁴⁰ NΛijadamu Λgai istumaasi ivueeyi Diuusi dΛmos
Diuusi maidagito ismaatΛ nΛijadagi.

Ducami iscuupicagi vuupuidΛ.

CaΛ Λgai Diuusi ñiooquidΛ dΛmos Diuusi maidagito
ismaatΛ caΛcagi.

Dai Diuusi pocaiti: “Λgai maiΛma duucai
gΛntΛtΛgito Λlidi dai maitΛnvaavoitu vai
poduucai cΛΛgacΛrΛ gΛnvuvaidan aanΛ”,
ascaiti Diuusi.

Asduucai ooja Isaiácaru.

⁴¹ Pocaiti Isaiácaru aagaitai ΛCristo. Isaiá nΛidi
ΛCristo gΛcoosigΛrΛ dai poduucai maí issΛΛlicΛdΛ

vaamioma viaa guvucadagai ΔCristo sitomasioora dai isvaamioma tlaanaΔ sitomasioora.

⁴² Damos vaaascafa muidutai Δjudidiu tlaanΔdamigada vaavoitu ΔSuusi damos maiaagidi vaaasi oodami. Agai aabaidi ismaatΔmudai Δfariseo. Agai camaidagitu isvaapaquiagi Δquiupaigadafa. ⁴³ Vaamioma oojoidi Δgai isloodami caagacafa naĳadagi siΔDiuusi.

⁴⁴ Δsuusi cavami iina daidΔ icaiti:

—Tomasioora sioora invaavoitudagi Δgai vaavoitudai Δpa Diuusi giŋooga. Agai Δgai daidΔ giŋootoi. ⁴⁵ Dai tomasioora sioora maata istuiga aana caaga maata istuiga Δgai ismaacada giŋootoi. ⁴⁶ Aana andivia tami oidigi daama vai loodami maatana istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi dai divia aana sai sioora giŋvaavoitudagi camaisoimaasi ivuaadagi. ⁴⁷ Tomasioora sioora caacagi istumaasi gaaagiada aana dai maitiŋaagiadagi aana maitaΔgai ismaacada gaaagida inagai isducatai soimaasi taata agai Δgai. Aana divia tami oidigi daama sai caagacafa vuuvacana oodami, dai maisu aagida inagai oodami isducatai soimaasi taata agai Δgai. ⁴⁸ Tomasioora sioora gajaadafa giŋviaa aana dai maivaavoitudai giŋiŋooqui Δgai gia saalicada soimaasi taata agai siaaacada caugitiagi oidigi. Giŋmamaata tuldiaragacada caaga gammaatamu isΔgai arsoimaasi ivuaadami. ⁴⁹ Istumaasi aagai aana maitraan Δgi giŋiŋooqui baiyoma aana aagai mosacaasi istumaasi ipalidi giŋooga. Agai giŋootoi daidΔ giŋaagidi istumaasi gnaagida aana

dai istumaasi g_{AN}maat_{AT}tuldiagi aan_Λ. ⁵⁰ Dai c_{ΛΛ} maat_Λ aan_Λ sai istumaasi giñ_{AA}agidi giñ_{OO}oga ansai gaaagidana gomaasic_{ADΛ} c_{ΛΛ}gac_{ΛΓΛ} vuvac_{AI} oodami. Casc_{ADΛ} aan_Λ angaaagidi mos_{ACA}asi istumaasi giñ_{TA}jai giñ_{OO}oga ansai gaaagidana —caiti _ΛSuusi _Λoodami.

13

¹ Dai cayoga aayitadai _Λsiaa duudagai istuigaco _Λjudidíu t_{AT}agitoiñ_{AA} aid_Λsi Diuusi c_{ΛΛ}gac_{ΛΓΛ} vuvaitu Ejiipituaiñ_{dARΛ}, mos_Λmo tasai vi_{ΛΛ}ga. Camaat_Λcatadai _ΛSuusi iscaaayi istuigaco daivunu imia agai _Λgai idi oidigiaiñ_{dARΛ} dai _Λpamu noragia agai m_{ΛΛ}ca siaaco daja oogad_Λ. _ΛSuusi s_{ΛΛ}lic_{ADΛ} oig_{AD}dai v_{ΛΛ}si ismaac_{ADΛ} vaavoitudai _Λgai tami oidi daama, v_{ΛΛ}si g_Λib_{AD}dagac_{ADΛ} oig_{AD}dai _Λgai.

² Dai _ΛSuusi _{ΛΛ}madu aat_{ΛMΛ} ma-maat_{ARD}damigad_Λ gacueeyitadai tucara. Taid_Λ _{ΛΛ}quioma abiaad_{ARΛ} _ΛDiaavora divia Simuñi marad_Λ _ΛUudasi Iscaliote _{ΛΛ}madu dai ip_Λlitu isgat_{ΛΛ}gida _Λgai _ΛSuusi sai b_{ΛΛ}na _Λgai ismaac_{ADΛ} vuid_{ARΛ} v_{ΛΛ}at_Λcatadai. ³ _ΛSuusi maat_Λcatadai isDiuusi oogad_Λ _Λgai ootoi tami oidi daama t_Λvaagiaiñ_{dARΛ} dai is_Λpamu gaamu aa g_Λsiagi Diuusi _{ΛΛ}madu. Dai _Λgai maat_Λcatadai _{ΛΛ}p_Λ is_Λoogad_Λ camaa guvucadagai sai t_Λaan_Λiñ_{AA} v_{ΛΛ}sia_Λcatai. ⁴ Daid_Λ quiaa acueeyitadai _ΛSuusi _{ΛΛ}madu aat_{ΛMΛ} mamaat_{ARD}damigad_Λ dai c_Λquiva _Λgai dai maigo daí g_Λdaamanaga yuucusi dai b_Λi _Λmo gaquidacarui dai g_Λpuraan vuu. ⁵ Amaasi toa suudagi _Λmo vaateej_{ARΛ} dai g_Λaaagacai g_{AR}vacuañimi g_{AR}Λcaso

aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ. Dai gaquigi gaquidacarucΛdΛ ismaacΛdΛ gΛpuraana vuutadai.

⁶ Dai aidΛsi vacuaañda agaitadai Λgai ΛSimuñi Piiduru ΛΛcasodΛ Λgai potΛtΛdai:

—¿AanΛ iñΛΛcaso pΛsvacuaana agai ΛpΛ?
—tΛtΛdai.

⁷ TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Sivi maimaatΛ nΛidi aapi istuma vueeyi aanΛ dΛmos gooquiΛrΛ gia maatΛ nΛidamu aapi
—tΛtΛdai.

⁸ DΛmos ΛPiiduru itΛtΛdai:

—AanΛ giñΛΛcaso gia tomali Λmo imidagai maitiñvacuaañdamu aapi —tΛtΛdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Ismaivacuaana aanΛ gΛΛΛcaso aidΛ gia aapia maitΛrgiñaduñi —tΛtΛdai.

⁹ TaidΛ ΛSimuñi Piiduru itΛtΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga aidΛ gia maisiu mosΛcaasi giñΛΛcaso vacuaanamu aapi, gΛaagai pΛsvacuaanagi aapi giñnoonovi daidΛ giñmoo ΛpΛ
—tΛtΛdai.

¹⁰ DΛmos ΛSuusi itΛtΛdai:

—SioorΛ utudami gΛnvapaΛtΛviagi maitΛaagai isvΛΛsi tuucugadΛ vacuaanagi mosΛcaasi ΛΛcasodΛ gΛaagai isvacuaanagi. Dai aapimΛ cavuaañicam vii dΛmos maisiu vΛΛscatai —tΛtΛdai ΛSuusi.

¹¹ CΛΛ maí ΛSuusi sioorΛ tΛΛgida agaitadai, cascΛdΛ pocaiti sai maivΛΛscatai vuaañicam vii, po-duucaí tΛiya Λlidi ΛSuusi isΛrsoimaasi ivuaadami Λgai ismaacΛdΛ tΛΛgida agaitadai.

¹² Dai canaato vacuaañdacai ΛSuusi aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ ΛΛcasodΛ Λpamu gΛai gΛdaamanaga yuucusi dai Λpamu daiva

meesa vuidarΛ. DaidΛ itΛtdai aatΛmΛ
mamaatΛrdamigadΛ:

—¿MaatΛmasi nΛidi aapimΛ istumaasi idui aanΛ
aapimΛcΛdΛ? ¹³ AapimΛ mamaatΛtuldiadami dai
baitΛcΛaacami giñaaagai daidΛ arvaavoi iñsaanΛ
armamaatΛtuldiadami daidΛ arbaitΛcΛaacami
cascadΛ poduucai cΛga aagai aapimΛ. ¹⁴ Dai
aanΛ iñsmaacΛdΛ argamamaatΛtuldiadamiga
daidΛ argabaitΛcΛaacamiga cavacoi aanΛ aapimΛ
ganΛΛcaso cascadΛ aliΛsi gΛaagai mΛsiaipacoga
ganvacuaañdiadagi aapimΛ ganΛΛcaso. ¹⁵ AapimΛ
aliΛsi gΛaagai masivuaadagi ΛpΛ isducatai
ivueeyi aanΛ. ¹⁶ Vaavuava istumaasi gΛnaagidi
aanΛ sai tomali Λmo piooñi maivaamioma
namΛga isgaaamu dai tomali Λmo ootomicami
maivaamioma namΛga siΛ Λgai ismaacΛ ootoi.
¹⁷ MΛsimaatΛ caΛ aapimΛ vΛΛsi imaasi dai ΛΛgigitai
caΛ sΛlicadΛ baiganΛliadamu aapimΛ.

¹⁸ Dai aanΛ maivΛscatai gΛnaagai aagaitai
masaidΛ arsoimaasi ivuaadami. CΛΛ maatΛ
ismaacΛdΛ Λcovai vuvaitu aanΛ. Dai vΛΛscarΛ
aliΛsi gΛaagai isΛpΛduñiagai istumaasi aagai
Diuusi ñiooquidarΛ dai poduucai aagai: “Λgai vaa
ismaacΛdΛ giñΛΛmadu acueeyi casi giñvuidarΛ
gΛi”, caiti Diuusi ñiooquidarΛ. ¹⁹ GΛnaagidi
aanΛ imaasi maiquiaa apΛduucai vai poduucai
siΛΛscadΛ apΛduñiagi aapimΛ vaavoitudana
iñsaanΛ arΛgai iñsmaacΛdΛ aagai aanΛ. ²⁰ Vaavuava
istumaasi gΛnaagidi aanΛ sai sioorΛ miaadΛgidagi
giñootosa Λgai gia giñmiaadΛgi aanΛ ΛpΛ dai sioorΛ
giñmiaadΛgidagi aanΛ Λgai gia miaadΛgi Λgai
ismaacΛdΛ giñootoi —gartΛtdai ΛSuusi.

21 Caaagidacai ΔSuusi imaasi sΔalicΔΔ soigΔΔΔΔ Δgai dai sΔΔli aagidi dai potΔΔdai:

—Vaavuava isΔmaadutai aapimΔ giñtΔΔgida agai saidΔ giñbΔΔna giñvuidΔrΔ vΔΔtΔcami —tΔΔdai ΔSuusi.

22 Amaasi aatΔmΔ mamaatΔrdamigadΔ Δgai aipaco gΔrnΔnΔidimi vΔΔscatai maimaatΔcatai ismaacΔΔ aagai ΔSuusi.

23 AanΔ ΔSuusi abaana daivacai gauu. AanΔ aliΔsi giñoigΔdaiñΔ ΔSuusi. 24 VaidΔ ΔSimuñi Pividuru gΔnoovicΔΔ giñsisigidi ansai tΔcacana sioorΔ aagai Δgai. 25 Amaasi aanΔ aabanion daiva ΔSuusi daidΔ itΔΔdai:

—GiñbaitΔcΔaacamiga. ¿VoorΔ aagai aapi? —tΔΔdai aanΔ.

26 TaidΔ ΔSuusi giñaa noragi daidΔ povaiñtΔΔdai:

—VadΔidamu aanΔ laachi paana dai sioor maaquia aanΔ Δgiava Δgai —iñtΔΔdai.

Amaasi vadΔitu laachi paana dai maa ΔUudasi. Δgai ΔrmaradΔ Simuñi Iscaliote. 27 Dai mosbai ΔUudasi Δpaana daidΔ ΔDiaavora vaa ibΔdagΔrΔ Δgai. Amaasi ΔSuusi itΔΔdai ΔUudasi:

—Istumaasi iduñia agai aapi, otoma iduuñi tuduidi —tΔΔdai.

28 DΔmos tomali Δmaadutai ismaacΔΔ mees vuidΔrΔ daraaja maimaatΔ caΔ istuusi potΔΔdai ΔSuusi. 29 ΔUudasi Δgai dai bai darasacana vΔΔscatai tumiñsigadΔ cascΔΔ ΔΔmadutai poduucai gΔntΔΔgito sai Suusi tΔaanΔi issavΔda Δgai Δmo istumaasi ΔtumiñsicΔΔ Δsiaa duudagΔrΔ vΔΔtarΔ siΔpΔ maaquiagi Δmo istumaasi Δsoituutuigami. 30 Dai mosgau Δpaana ΔUudasi dai vuusai quiidigamu. Dai casi ΔrtucarΔcatadai.

³¹ Dai mosvuusai ʌUudasi taidʌ ʌSuusi potʌi:

—Sivi gia maatʌmu oodami issʌʌlicʌʌ viaa aanʌ guvucadagai aanʌ iñsmaacʌʌʌ viaa ʌmo sʌʌlicami. Dai maatʌmu ʌʌpʌ issʌʌlicʌʌ siaa duutudai aanʌ Diuusi giñoooga muucucai aanʌ curusiaba sai cʌʌgacʌʌʌ vuvacʌna oodami poduucai isduucai ʌgai ipʌlidi. ³² Siʌʌscadʌ aanʌ iñsmaacʌʌʌ viaa ʌmo sʌʌlicami tʌʌgidagi ʌoodami isDiuusi giñoooga sʌʌlicʌʌʌ viaa guvucadagai aidʌ gia Diuusi giñoooga tʌʌgidamu oodami issʌʌlicʌʌʌ viaa aanʌ guvucadagai ʌʌpʌ. Dai otoma iduñimu ʌgai gomaasi. ³³ Giñaaduñi camaitʌvʌpi daacamu aanʌ aapimʌ gʌʌʌʌmadu. Aapimʌ giñgaagamu dai maitiñtʌʌgimu. Dai aanʌ angʌnaagidi aapimʌ ʌpan duucai aagidi aanʌ ʌjudidíu sai mʌʌca siaaco imiagi aanʌ, aapimʌ maitistutuidi isiimiagi. ³⁴ Dai aanʌ gʌnaagidi idi ñiooqui utudui sai aapimʌ aipacoga gʌnoigʌadaiña. Poduucai isduucai gʌnoigʌadai aanʌ poduucai ʌʌpʌ aliʌsi gʌaagai mʌsiaapimʌ aipacoga gʌnoigʌadagi. ³⁵ Vai poduucai vʌʌsi oodami oidi daama cʌʌga maatʌmu mʌsiaapimʌ ʌrgiñmamaatʌrdamiga —tʌʌdai ʌSuusi.

³⁶ Taidʌ ʌSimuñi Piiduru itʌʌdai:

—Giñbaitʌcʌaacamiga, ¿pa imia agai aapi?
—tʌʌdai.

Taidʌ ʌSuusi itʌʌdai:

—Mʌʌca siaaco imia iñagai aanʌ aapi maitistutu-
idi isiñoidági sivi, dʌmos gooquiʌrioma giñoidámu
aapi —tʌʌdai ʌSuusi.

³⁷ Amaasi ʌPiiduru itʌʌdai:

—GiñbaitΛCΛaacamiga, ¿tuisi maitistutuidi aanΛ isΛoidá sivi? AanΛ baigiñduu iñsmuuquiagi aapi gΛVΛΛtarΛ —tΛtΛdai.

³⁸TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Mospocaiti aapi isbaigΛduu pΛsmuuquiagi aanΛ giñVΛΛtarΛ. Baiyoma sivi tucarΛ maiquiaa cucuicai Λtacucu potΛimu aapi vaicojo ismaitΛgiñmaatΛ.

14

¹MaitVΛrvuaamΛ anΛliada aapimΛ. CΛΛgavΛr vaavoitudada Diuusi dai cΛΛgavΛr giñvaavoitudada aanΛ ΛpΛ. ²MΛΛca siaaco daja giñooga muidu baabaqui. Dai mΛΛca imia iñagai aanΛ dai movai duuñimu aanΛ siaaco oidaca aapimΛ. IsmaitΛrvaavoicamudai imaasi aanΛ gia maitΛnaagidamudai. ³Dai caimΛcai aanΛ bai duuñimu siaaco oidaca aapimΛ aidΛ gia Λpan divimu aanΛ daidΛ gΛnvaidacamu aanΛ vai aapimΛ oidacagi aan iñΛΛmadu. ⁴AapimΛ gia cΛΛ maatΛ siaaco imia iñagai aanΛ dai maatΛ ΛpΛ voi —tΛtΛdai ΛSuusi.

⁵TaidΛ ΛTomás itΛtΛdai:

—GiñbaitΛCΛaacamiga aatΛmΛ maimaatΛ siaaco imia agai aapi. ¿DuucataΛ maatΛna aatΛmΛ voi? —tΛtΛdai.

⁶TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—AanΛ voi iñducami aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ cascΛdΛ aanΛcΛdΛ aimu aapimΛ mΛΛca siaaco daja Diuusi. Dai aanΛcΛdΛ maatΛmu istumaasi Λrvaavoi. Dai aanΛ gΛnmaacai ibΛdagai utudui. MosΛcaasi sioorΛ giñvaavoitudagi aimu mΛΛca siaaco daja giñooga. ⁷IscΛΛga maatΛmudai aapimΛ iñsioorΛ

aanΛ aidΛ gia maatΛ mudai aapimΛ giñooğa ΛΛPΛ.
DΛmos sivi maatΛ aapimΛ Λgai canΛidi Λgai cascΛdΛ
—tΛtΛdai ΛSuusi.

⁸TaidΛ ΛPiili itΛtΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga, gΛrdagitoñi tΛsnΛida
aatΛmΛ Diuusi gΛrooga. MosΛcaasi gomaasi ipΛlidi
aatΛmΛ —tΛtΛdai ΛPiili.

⁹TaidΛ ΛSuusi itΛtΛdai:

—Piili, mosΛΛ tΛvΛpi daja aanΛ gΛnΛΛmadu.
¿Ducatai maitiñmaataΛ aapimΛ quiaa? SioorΛ
giñnΛidi Λgai nΛidi giñooğa ΛΛPΛ. ¿TuiPΛsi
giñaagidi iñsaana gΛndagituagi mΛsnΛidagi
aapimΛ Diuusi gΛrooga? ¹⁰¿MaitapΛsvaavoitudai
aapi ismosΛmadugan tuutuiga aanΛ ΛΛmadu
gΛrooga? Idi ñiooqui ismaacΛdΛ gΛnaagidi
aanΛ maisiu ΛΛgi giñtΛgitoidacΛdΛ aagi
aanΛ. GΛrooga Λgai daidΛ giñΛΛmadu daja
daidΛ giñmaa guvucadagai isiduuna aanΛ aa
duiñdagadΛ Λgai. ¹¹Giñvaavoitudavurai aapimΛ
isΛmadugan tuutuiga aanΛ ΛΛmadu gΛrooga.
Ismaitiñvaavoitudai mosΛcaasi giññiooquicΛdΛ
aidΛ gia giñvaavoitudavurai aapimΛ Λnaana
maasi gΛgΛrducamicΛdΛ iñsmaacΛdΛ ivuaadana
aanΛ. ¹²SΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi isΛgai ismaacΛdΛ
giñvaavoitudai iduuñimu ΛΛPΛ naana maasi
gΛgΛrducami poduucai isduucai ivueeyi aanΛ
dai asta istumaasi gΛgΛrducΛdioma iduñia
agai Λgai. AanΛ noragimu mΛΛca siaaco daja
gΛrooga cascΛdΛ. ¹³Dai siuu duucu daanΛda
aapimΛ Diuusi giñvaavoitudacai taanΛdavurai
istumaasi ipΛlidi naidΛ gΛnmaaquimu aanΛ
vai poduucai gΛmaatiagi isviaa guvucadagai
giñooğa. ¹⁴SΛΛlicΛdΛ iduuñimu aanΛ tomastumaasi

istumaasi ismaacada taanadagi aapima
giñvaavoitudacai.

15 Masiaapima iñoigadai agiditai avarcaaca
ismaacada gnaagidi ana. 16 Siana daanadamu
gurooga sigai gnootosdamu gibadaga vai
agai gansoicadagi masai vaamioma caga
vaavoitudaiña daida baiganliatudagi an
duucai ana gansoicai daida baiganliatudai sivi.
Agai vaa agai daida gamaatitudiamu mosacaasi
istumaasi arvaavoi. Dai agai vascara ganlamadu
daaca agai. 17 Aodami maivaavoitudadami
mimaat Diusi Ibada tomali mimaat istan
daja agai cascada maitistutuidi isdaguagi
islamadu daacagi. Damos agai cadaja aapima
ganlamadu daida ganlamadu daaca agai
tomastuigaco cascada aapima maata Diusi
Ibada. 18 Ana gia maitandagitomu sigi
daraaca aapima. An divimu ana daida
ganlamadu daacamu. 19 Otoma aodami tami
oidi daama oidacami camaitinlijadamu,
damos aapima gia gintagimu apamu. Ana
gia apamu duaacamu cascada aapima oidaca
agai tomastuigaco. 20 Aida gia aapima maatamu
insaana vascara daja Diusi ginooga lamadu. Dai
ana vascara ganlamadu daja. 21 Ismaadutai
maatcagi istumaasi gataana ana dai agiditai
cacagi poducai caa maata ana issallicada
iñoigadai agai. Dai Diusi ginooga oigadamu
vascatai ismaacada iñoigadai. Dai ana ap
oigadamu agai. Dai ana maatitudamu agai
insaana daja agai lamadu —tatadai asusi.

22 Aid Δ gia ñioo Δ Uudasi (idi Δ r Δ mai Uudasi maisiu Uudasi Iscaliote) dai pot Δ t Δ dai:

—G Δ rbait Δ c Δ aacamiga, ¿ducatai aapi g Δ rmaat Δ tuldamu mos Δ caasi aat Δ m Δ p Δ sg Δ r Δ madu daja dai maimaat Δ tulda agai Δ oodami maivaavoitudadami? —t Δ t Δ dai.

23 Taid Δ Δ Suusi it Δ t Δ dai:

—Sioor Δ giñoi Δ g Δ dai Δ gai gia Δ g Δ giditai ca Δ camu giññiooqui. Daid Δ g Δ rooga oig Δ adamu Δ gai. Dai giñoo Δ Δ madu aan Δ daraajamu Δ gai Δ madu.

24 Sioor Δ maitiñoi Δ g Δ dai Δ gai gia mai Δ g Δ giditai ca Δ giññiooqui. Idi ñiooqui ismaac Δ g Δ g Δ naagidi aan Δ maisiu mos Δ gi g Δ naagidi aan Δ baiyoma gomaasi Δ rñiooquid Δ Diuusi giñoo Δ dai Δ gai giñootoi.

25 Aan Δ g Δ naagidi v Δ asi imaasi quiaa aim Δ raitai tami oidi daama aapim Δ g Δ n Δ madu. 26 Dai daañidamu aan Δ Diuusi giñoo Δ sai Δ gai ootosana g Δ Ib Δ daga sai Δ gai g Δ nnuucadacana daid Δ baig Δ n Δ liatudana. Δ gai Δ gai daid Δ g Δ nmaat Δ tuldiamu v Δ asia Δ catai dai Δ gai g Δ nt Δ gitotulda v Δ asi istumaasi g Δ naagidi aan Δ .

27 Canoragimu aan Δ d Δ mos aapim Δ daraajamu dai g Δ niib Δ stacan tadacamu g Δ niib Δ daga. V Δ asc Δ r Δ aan Δ g Δ niib Δ studan tadatudamu g Δ niib Δ daga maisiu Δ pan duuca i oodami caiti isiib Δ studan tadacana. Maitav Δ r vuaam Δ Δ n Δ liada aapim Δ tomali mai Δ biada tomali Δ mo istumaasi. 28 Aapim Δ casi giñcai iscaiti aan Δ isimia iñagai m Δ ca siaaco daja g Δ rooga dai iñs Δ pamu divimu aan Δ dai Δ mapai daraajamu aat Δ m Δ . Iss Δ lic Δ g Δ giñoi Δ g Δ adamudai aapim Δ aid Δ gia baig Δ n Δ liadamudai ca Δ cai iñsimia iñagai aan Δ . Giñoo Δ vaamioma viaa guvucadagai iñsaan Δ

cascadΛ. ²⁹ AanΛ gΛnaagidi imaasi sivi maiquiaa
 apΛdui vai poduucai siΛΛscadΛ apΛduñiagi aapimΛ
 cΛΛga vaavoitudamu istumaasi gΛnaagidi aanΛ.

³⁰ CamaitΛvΛpi gΛnaatagidamu aanΛ aapimΛ.
 Casi bΛrimui ΛDiaavora. Agai agai dai tΛaanΛi
 aoodami ismaacΛdΛ maitiñvaavoitudai. DΛmos
 agai maitistutuidi aanΛcΛdΛ. ³¹ DΛmos vΛΛscΛrΛ
 gΛaagai ispoduucai apΛduñiagi vai aoodami maa-
 tiagi iñsaanΛ oigΛdai gΛrooga daidΛ iñsaanΛ ivueeyi
 vΛΛsi istumaasi giñtΛaanΛi agai. Guuquivavurai
 aapimΛ. TimΛda tabΛrΛ.

15

¹ Uuvasi dΛΛdΛ iñducami aanΛ. Dai uuvasi
 dΛΛdΛ nuucadacami ducami Diuusi gΛrooga.

² AmaamaradΛ ismaacΛdΛ maiiibiatai guicumai
 anuucadacami daidΛ agaquiadΛ maamaradΛ
 guicumai aΛpΛ vai poduucai vaamioma cΛΛga
 iibiatai auuvasi dΛΛdΛ. ³ DaidΛ amaamaradΛ
 ismaacΛdΛ cΛΛga iibiatai gΛnducami aapimΛ
 cΛΛga giñvaavoitudaitai. ⁴ MaitavΛr gajiaadΛrΛ
 giñviaa aapimΛ dai aanΛ maigajiaadΛrΛ gΛnviaa
 aΛpΛ. Auuvasi maamaradΛ maisiu aΛgi iibiatai.

MosΛcaasi amaamaradΛ ismaacΛdΛ quiaa
 arasaca auuvasi dΛΛdΛ istutuidi isiibiatagi. Dai
 poduucai aapimΛcΛdΛ aΛpΛ. MosΛcaasi siorΛ
 apiavaavoitudada giññiooqui istutuidi iscΛΛgacΛrΛ
 oidacagi.

⁵ Uuvasi dΛΛdΛ iñducami aanΛ dai aapimΛ
 maamaradΛ gΛnducami. SiorΛ maigajiaadΛrΛ
 giñviaagi agai vaamioma cΛΛga istutuidi
 iscΛΛgacΛrΛ oidacagi. AatΛmΛ aΛmapai daraaja

cascadΛ. AapimΛ ΛΛgi maitistutuidi isiduñiagi tomali ΛMO istumaasi cΛΛgaducami. ⁶ SioorΛ gajiaadΛrΛ viaa giññiooqui gajiaadΛrΛ viaamu aanΛ ΛpΛ, poduucai isduucai gΛguicomai Λuuvasi maamaradΛ ismaacΛdΛ maiiibiatai dai gaquisarΛi. Dai gooquiΛrΛ gΛΛmpaidi ΛmaamaradΛ gaquiadΛ daidΛ mΛMΛidi.

⁷ IsaapimΛ maitiñdagitu dΛmos baiyoma apiavaavoitudada giñmamaatΛtuldaraga aidΛ gia giñtaañimu istumaasi ipΛliadagi dai aidΛ gia aanΛ gΛnmaaquimu. ⁸ SiΛscadΛ aapimΛ cΛΛgacΛrΛ oidacagi poduucai siaa duutuda aapimΛ Diuusi, dai poduucai cΛΛga gΛmaatΛ isaapimΛ ΛrgiñmamaatΛrdamiga. ⁹ Poduucai isduucai giñoigΛdai giñooga poduucai aanΛ ΛpΛ gΛnoigΛdai aapimΛ. ApiavΛr tΛtΛgitoda aapimΛ iñsgΛnoigΛdai aanΛ. ¹⁰ IsΛgiadagi aapimΛ giñmamaatΛtuldaraga poduucai tΛtΛgitodamu aapimΛ iñsgΛnoigΛdai aanΛ. Dai aanΛ ΛpΛ ΛΛgidi vΛΛsi istumaasi giñaagidi giñooga dai baigiñΛlidi aanΛ giñoigΛdaitai Λgai.

¹¹ GΛnaagidi aanΛ idi ñiooqui vai poduucai aapimΛ baigΛnΛliadagi aanΛ iñΛΛmadu dai isvΛΛsi gΛniibΛdacΛdΛ baigΛnΛliada aapimΛ. ¹² Dai aanΛ gΛntΛjai mΛsiaipacoga gΛnoigΛada aapimΛ poduucai isduucai gΛnoigΛdai aanΛ. ¹³ SioorΛ aliΛsi oigΛadagi Λmoco gΛaduñi Λgai gia bai gΛduu ismuuquiagi Λgai vΛΛtarΛ. ¹⁴ Dai aapimΛ Λrgiñaaduñicamu mΛsivuaadagi istumaasi gΛnaagidi aanΛ. ¹⁵ AanΛ camaigiñpipiooñiga gΛnaagai. Λpiooñi maimaataΛ istuma vueeyi aamudΛ cascadΛ. Baiyoma aanΛ giñaaduñi gΛnaagai. AanΛ casi gΛnaagidi vΛΛsi istumaasi

giñaagidi giñooga cascada. ¹⁶ Aapimaa maiacovai giñvusaitu baiyoma aana acovai ganvuvaitu aapimaa. Dai aana ganootoi aapimaa sai aagidana giñniooqui aa oodami vaascara cagacara oidacatai aapimaa. Daidaa giñooga ganmaaquimu vaasi istumaasi taañadagi aapimaa giñvaavoitudaitai. ¹⁷ Dai aana gantaanai siaipacoga ganoigada aapimaa.

¹⁸ Isoodami gancadadagi aapimaa gantagitovurai isana giñcaldaina agai apaga. ¹⁹ Isaapimaa uurapadamudai loodami maivaavoitudadami aidaa gia agai ganoigadamudai poduucai isduucai ganoigadai agai aipacoga. Damos aana acovai ganvuvaitu loodami maivaavoitudadami saagidiaiñdara dai sivi camaiuurapacai aapimaa agai. Cascada agai gancadai. ²⁰ Gantagitovurai aapimaa isganaagidi aana sai tomali amo pioñi maivaamioma namaga siaamuda. loodami soimaasi giñtaatatuli aana ismaacada gaaamu cascada soimaasi gantaatatuldamu ismaacada giñpipiooñiga ganducami. Amo oodami agiditai caa giñniooqui poduucai apra amo oodami agiditai cacamu ganñiooqui. ²¹ Vaasi gomaasi iduunimu agai giñvaavoitudacai aapimaa. Agai maimaataa agai ismaacada giñootoi cascada.

²² Iñsaana maidivimudai dai maiñiooquidamudai agai aidaa gia agai maigajiaadara giñviaamudai. Damos aliasi soimaasi idui agai gajiaadara giñviaacai maitiipucatai istui. ²³ Sioora giñcaldada agai gia cadai Diuusi garooga apra. ²⁴ Iñsaana

sivi caapamu imimu aanΛ mΛca siaaco daja giñooga. Agai Λgai dai giñootoi tami oidi daama. Dai tomali Λmaadutai maitiñtacacai aapimΛ iñsiaaco imia iñaagai. ⁶ Baiyoma soigΛnΛli aapimΛ gΛnaagidacai aanΛ imaasi. ⁷ DΛmos sΛlicΛdΛ Λrvaavoi isvaamiomΛ ΛrcΛΛgai aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ iñsimi aanΛ. Iñsmiimia aanΛ aidΛ gia maidivimu Λgai ismaacΛdΛ gΛnsoicΛda agai masai vaamioma cΛΛga vaavoitudaiña dai baigΛnΛliatudagi. DΛmos iñsimia aanΛ aidΛ gia baigovai ootosamu aanΛ Λgai. ⁸⁻¹¹ SiΛΛscadΛ divia Λgai maatΛtuldiadamu oodami isΛrsoimaasi ivuaadami maitiñvaavoitudacai Λgai. DaidΛ Diuusi IbΛadΛ maatΛtuldiadamu Λoodami ΛpΛ iñsaanΛ sΛlicΛdΛ cΛΛga giñtagito dai tomali Λmo imidagai maisoimaasi idui aanΛ. VΛasi imaasi cΛΛga maatΛmu Λgai imΛcai aanΛ mΛca siaaco daja giñooga dai aapimΛ camaitiñΛijadamu. DaidΛ Diuusi IbΛadΛ maatΛtuldiadamu Λoodami isΛmo imidagai Diuusi soimaasi taatamituldiamu Λoodami maivaavoitudadami. Dai aidΛ gia Diuusi soimaasi taatamituldiamu ΛDiaavora ΛpΛ.

¹² Quiaa oidaga naana maasi istumaasi gΛnaagida iñΛlidi aanΛ dΛmos aapimΛ maitistutuidi ismaatΛ caΛcagi sivi. ¹³ SiΛΛscadΛ diviagi Diuusi IbΛadΛ Λgai gΛnmaatΛtuldiamu vΛasi istumaasi Λrvaavoi. VΛasi istumaasi aagai Λgai Λrvaavoi. Λgai gΛnmaatΛtuldiamu maisiu istumaasi ΛΛgi Λgai ipΛlidi, baiyoma Λgai gΛnmaatΛtuldiamu mosΛcaasi istumaasi aagidi aanΛ. Dai Λgai gΛnaagidamu istumaasi ΛpΛduñia agai. ¹⁴ Dai Λgai soicΛda agai oodami sai siaa giñduutudaiña mamaatΛtulditai Λgai istumaasi aanΛ aagidi. ¹⁵ VΛasi istumaasi aagai giñooga Λgai

vaa ñiooqui aagai aanΛ ΛpΛ cascΛΔΛ pocaiti aanΛ
sai Diuusi IbΛadΛ gΛnmaatΛtuldiamu istumaasi
aagai aanΛ.

16 Caotoma maitiñnΛijadamu aapimΛ dai
gooquiΛrΛ maitΛvΛpicΛΔΛ Λpamu giñtΛΛgimu.
AanΛ imimu tΛvaagiamu siaaco daja giñooga
cascΛΔΛ —tΛtΛdai ΛSuusi.

17 Amaasi ΛΛmoco aatΛmΛ mamaatΛrdamigadΛ
ΛSuusi aipaco gΛrtΛcacaimi dai pocaitimi:

—IstΛiya Λlidi goovai dai pocaiti tΛsai cao-
toma mainΛijada ragai aatΛmΛ dai gooquiΛrΛ
maitΛvΛpicΛΔΛ Λpamu tΛΛgia ragai. Dai sai imia
agai tΛvaagiamu siaaco daja oogadΛ. 18 Istuisi
pocaiti goovai tΛsai otoma camaitΛΛgia ragai.
AatΛmΛ maimaataΛ caΛ istΛiya Λlidi goovai —caiti
aatΛmΛ.

19 ΛSuusi maatΛcatadai isaatΛmΛ tΛcaca
ipΛlidadai Λmo istumaasi cascΛΔΛ povartΛtΛdai:

—Casi gΛnaagidi aanΛ sai caotoma
maitiñnΛijadamu aapimΛ dai gooquiΛrΛ
maitΛvΛpicΛΔΛ Λpamu giñtΛΛgimu. ¿Gomaasi
mΛsaagai aapimΛ? 20 SΛΛlicΛΔΛ aapimΛ
soigΛnΛliadamu dai suaanΛdamu dΛmos Λoodami
maivaavoitudadami baigΛnΛliadamu. DΛmos
gΛnsoiΛliaraga ugitimu sibaigΛnΛliadamu aapimΛ.

21 SiΛΛscadΛ Λmo ooqui cacoocoagi duaaidia
agaitai ali oodami aliΛ soimaasi taatacana Λgai
dΛmos siΛΛscadΛ cavuusai Λali oodami camaitΛgito
iscavami cooco baigΛΛliatugaitai iscavuusai Λmo
ali oodami. 22 Poduucai aapimΛ soigΛnΛlidi sivi
dΛmos Λpan divimu aanΛ dai gΛnnΛidamu dai

aidΛ gia sΛlicΛdΛ baigΛnΛliadamu aapimΛ dai maitipucamu sioorΛ soigΛnΛliatudagi.

23 AidΛ tasarΛ camaitiñtΛcacamu aapimΛ tomali Λmo istumaasi. SΛlicΛdΛ arvavoi mΛsiaapimΛ tañiagi Diuusi garooga tomastumaasi giñvaavoitudacai Λgai gia gΛnmaaquimu istumaasi tañiagi aapimΛ. 24 ΛΛquioma daanΛiña aapimΛ Diuusi maisiu giñsΛlicamigacΛdΛ. Sivi gia taanΛdavurai aapimΛ Diuusi istumaasi tΛgitocagi giñsΛlicamigacΛdΛ dai Diuusi gΛnmaaquimu vai poduucai sΛlicΛdΛ baigΛnΛliadamu aapimΛ.

25 AanΛ gΛnaagidi Λmo istumaasi gΛnmaatΛtulda iñΛlidityai Λma maasi. DΛmos aimu istuigaco aanΛ camaipoduucai gΛnmamaatΛtuldiadamu baiyoma sΛli gΛnaagiadamu aanΛ naana maasi istumaasi aagaitai Diuusi garooga. 26 Dai aidΛ tasarΛ daañidamu aapimΛ Diuusi garooga giñsΛlicamigacΛdΛ. Dai camaitΛgitocamu aapimΛ iñsaana daanΛdagi garooga aapimΛ gΛnvΛΛtarΛ. 27 Diuusi garooga sΛlicΛdΛ gΛnoigΛdai giñoigΛdaitai aapimΛ dai vaavoitudaitai iñsaana divia mΛΛcadarΛ siaaco oidaga Diuusi garooga. 28 Vaavuava iñsaana divia mΛΛcadarΛ siaaco oidaga Diuusi giñooga dai divia aanΛ tami oidi daama. Dai sivi caimΛdamu aanΛ apamu gaamucu siaaco daja garooga —tatΛdai ΛSuusi.

29 TaidΛ aatΛmΛ ΛSuusi mamaatΛrdamigadΛ potΛtdai:

—Sivi gia casΛli gΛraagidi dai maisiu gΛraagidi Λmo istumaasi garmaatΛtulda Λlidityai Λma maasi. 30 Sivi gia cΛΛ maatΛ aatΛmΛ isaapi maatΛ

vΛΛsiaΛcatai. Aapi maitΛgito isΛmo oodami gΛtΛcaca Λmo istumaasi. Aapi camaata vΛΛsi istumaasi tΛtΛgitoi oodami cascΛΔ. ImaasicΛΔ cavaavoitu aatΛmΛ isaapi divia mΛΛcadΛrΛ siaaco daja Diuusi —tΛtΛdai aatΛmΛ.

³¹ TaidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—¿sΛΛlicΛΔ mΛsgiñvaavoitudai aapimΛ?

³² Otoma aimu istuigaco aapimΛ aipacoga voopoimu dai ΛΛgi ginviaamu. DΛmos vΛΛscarΛ maiΛΛgi daacamu aanΛ. Diuusi giñooga giñΛΛmadu daacamu cascΛΔ. ³³ VΛΛsi imaasi gΛnaagidi aanΛ vai aapimΛ gΛniibΛstacan tadaca giñvaavoitudacai. Tami oidigi daama sΛΛlicΛΔ soimaasi taatamu aapimΛ. DΛmos maitavΛrvuaam ΛnΛliada aapimΛ aanΛ gia vaamioma istutuidi siΛgai ismaacΛΔ viaa guvucadagai tami oidi daama —gartΛtΛdai ΛSuusi.

17

¹ Caaagidacai ΛSuusi imaasi dai tai nΛnΛaava tΛvaagi amacoga daidΛ itΛtΛdai:

—Giñooga caayyi siuu duucu aapi tΛΛgidagi oodami iñsaanΛ gΛmara viaa guvucadagai dai tΛΛgidamu aanΛ oodami issΛΛlicΛΔ viaa guvucadagai aapi. ² Aapiapa Λgai daidΛ giñmaa sΛΛlicami ansai aanΛ tΛaanΛiñΛ vΛΛsi oodami oidi daama oidacami. Dai ansai aanΛ maacana ibΛdagai utudui vΛΛsi ismaacΛΔ aapi Λco vuvaitu vai Λgai vΛΛscarΛ oidacamu aatΛmΛ gΛrΛΛmadu. ³ Dai siorΛ viaacamu idi ibΛdagai utudui poduucai Λgai gΛmaatΛ aapi daidΛ giñmaatΛ

aanΛ ΛΛpΛ. DaidΛ maatΛ Λgai isΛΛgi aapi sΛΛlicΛdΛ
ΛrDiuusi, dai isaapi giñooto tami oidigi daama.

4 CamamaatΛtuli aanΛ Λoidacami tami oidi
daama isaapi vaamioma viaa guvucadagai
sitomasioorΛ. Canaato aanΛ aa duiñdagai
ismaacΛdΛ giñtΛjai aapi. 5 Sivi gia giñooga Λpamu
igiñmaaca Λgai vaa guvucadagai ismaacΛdΛ
viaacatadai aanΛ aapi ΛΛmadu maiquiaa
tiipucatai oidigi abiaadΛΓΛ.

6 CamaatΛtuli aanΛ Λgai ismaacΛdΛ Λco vuvaitu
aapi oidigi daama oidajami saagidiaiñdΛΓΛ istuiga
aapi. Aapi Λco vuvaitu Λgai vaidΛ giñoidātucuiña
dai ΛΛgiditai caΛcana gΛñiooqui ismaacΛdΛ aagidi
aanΛ. 7 Dai sivi Λgai cΛΛ maatΛ ismosΛcaasi istu-
maasi giñaaagidi aapi Λgai vaa ñiooqui aagidi aanΛ
Λgai. 8 Poduucai aanΛ aagidi Λgai gΛñiooqui is-
maacΛdΛ giñmaa aapi dai Λgai vaavoitu giñiooqui.
Dai Λgai vaavoitudai ΛΛpΛ iñsaana divia mΛΛcadΛΓΛ
siaaco daja aapi daidΛ isaapi giñooto tami oidi
daama.

9 GΛdaañΛi aanΛ pΛsai nuucadacana Λgai is-
maacΛdΛ giñoidatucui Λgai vaa ismaacΛdΛ Λco vu-
vaitu aapi dai maisiu gΛdaanΛi pΛsai nuucada-
cana aapi Λmaivaavoitudadami. 10 VΛΛsi istu-
maasi viaa aapi ΛraanΛ iñtuidaga ΛΛpΛ dai vΛΛsi
istumaasi viaa aanΛ Λraapi gΛtuidaga ΛΛpΛ. Dai
vΛΛsi aapi gΛmaamara ΛraanΛ giñmaamara ΛΛpΛ.
SΛΛlicΛdΛ siaa giñduutuadamu oodami nΛiditai isd-
ucatai ivueeyi Λgai ismaacΛdΛ giñvaavoitudai.

11 AanΛ gia camaiviimu tami oidi daama
baiyoma imimu aanΛ mΛΛca siaaco daja aapi.
DΛmos Λgai gia viimu tami oidi daama. Giñooga
aapi tomali Λmo imidagai maisoimaasi ivueeyi

sallıcada canga tğito aapi. Nuucadañi aapi gıgıvucadacada ıgıai ismaacada ıco vuvaitu aapi vai ıgıai viaacagi ımo tğitoidagai ıpan duucai aatama viaa ımo tğitoidagai. ¹² Aidasi quiaa aimaraitadai aanı ıgıai ıımadu tami oidi daama canga nuucadatadai aanı gıgıvucadacada ıgıai ismaacada ıco vuvaitu aapi dai soicitadai aanı sai apiavaavoitudaiña. Tomali ımoco maigajiaadara gıñviaa mosaca ımoco ıgıai ismaacada ıımadu daja ıDiaavora dai poduucai ıpıdui ismaacada casi ooja Diuusi ñıooquidara.

¹³ Dai sivi caimia iñagai aanı mııca siaaco daja aapi. Dımos quiaa daacatai aanı tami oidi daama aagidi aanı vııasi imaasi gıñmamaatırdamiga vai ıgıai baıganlıada poduucai isduucai baıgıñlıidi aanı. ¹⁴ Camaa aanı gıñıooqui ıgıai. Daidı ımaıvaavoitudadami sallıcada cııdai ıvaavoitudadami. ıvaavoitudadami camaisoiduucai oidaga cascada. ıvaavoitudadami cııgacara oidaga gıñııpan duucai. ¹⁵ Aanı maitıdaanı pıııai vuvaidana ıvaavoitudadami oidigi daamaiñdara mosacaasi gıdaanı aanı pıııai sobicadana ıDiaavora vai ıgıai maisoımaasi duiñııldana. ¹⁶ Aanı gia maisoiduu oidaga daidı gıñmamaatırdamiga maisoiduu oidaga poduucai isduucai soiduu oidaga ımaıvaavoitudadami. ¹⁷ Soicadañi aapi gıñmamaatırdamiga vai ıgıai sallıcada canga gıntatıgıtocana dai canga oidacagi vaavoitudacai ıgıai gıñıooqui. Gıñıooqui sallıcada ırvavoi cascada. ¹⁸ Poduucai isduucai aapi gıñıotoi tami oidi daama aanı ııpı ootosa gıñmamaatırdamiga vai aagidiana ıgıai gıñıooqui ıoodami tami oidi daama oidacami. ¹⁹ Dai aanı

gia sλλlicadλ gλλλgidi vλλsi istumaasi giñtλaanλi aapi vai poduucai λgai λpρ sλλlicadλ gλλλgiadagi dai cλλgacλγλ oidacagi.

²⁰ Maisiu mosλcaasi gλdaanλi aanλ pasai soicλiñā giñmamaatλrdamiga baiyoma gλdaanλi aanλ pasai soicλiñā λgaa ismaacadλ vaavoituda agai aagidacai giñmamaatλrdamiga gλñiooqui.

²¹ Dai gλdaanλi aanλ giñooga isλgai vλλscatai mosλmadugan duucai tλtλgitoiñā λpan duucai aatλmλ mosλmadugan duucai tλtλgitoi. Mosλmadugan duucai tλtλgitodacai λgai poduucai λoodami oidi daama oidacami vaavoituda agai pasigiñootoi aapi tami oidi daama. ²² Poduucai isduucai aapi giñooga giñsiaa duutudai iñλλmadu aimλraitai poduucai λpρλ aanλ siaa duutudai giñmamaatλrdamiga λλmadu aimλraitai aanλ.

²³ λgai λλmadu daja aanλ. Dai aapi giñλλmadu daja. Dai poduucai λmadugan duucai tλtλgitoi λgai daidλ poduucai λmaivaavoitudadami maatλmu isaapi giñootoi daidλ isaapi oigλdai giñmamaatλrdamiga poduucai isduucai giñoigλdai aapi.

²⁴ Giñooga, aapi λco vuvaitu λgai aanλ iñvλλtarλ. Dai aanλ ipλlidi isλgai giñλλma daraajagi dai nλidagi iñsaanλ viaa λmo sλλlicami ismaacadλ giñmaa aapi dai iñsaanλ λrλmo gλλ tλaanλdami mλλca siaaco daja aapi. Maiquiaa cλquivacai oidigi abiaadλγλ giñoigλdai aapi cascadλ giñmaa λsλλlicami. ²⁵ Giñooga aapi ivueeyi mosλcaasi istumaasi λrsλλlicami. λoodami maivaavoitudadami maitλmaatλ dλmos aanλ gia gλmaatλ. Daidλ giñmamaatλrdamiga cλλ maatλ isaapi giñootoi an-sai diviana tami. ²⁶ Aanλ casi aagidi λgai istuiga

aapi. Dai quiaa aagidimi aanΛ agai istuiga aapi, vai poduucai agai giñoiḡadagi poduucai isduucai aapi giñoiḡadai, amadu daacatai aanΛ agai —tatadai asuusi gaooḡa.

18

¹ Dai casi aagidacai asuusi imaasi ii agai aatama mamaatardamigada amadu mamamocoradara aqui Sedaróni maca siaaco muidu oliivosi dadada. Dai movaapa agai uusi saagida. ² Daidauudasi calga maatacatadai ami, asuusi amadu aatama mamaatardamigada agai duudatai ami garampaidiña cascada. Auudasi agai dai ami gatallgida agaitadai asuusi masai ballcaíña dai muaana. ³ Taidauudasi ami divia siaaco daacatadai asuusi dai vaidati mui sandaaru. Siasí guviernu sandaarugada icaasi ajudidíu quiuupaigada sandaarugada ismaacada ootoi abaitaguucacamigada papaali daida fariseo. Asandaaru vucati mamaastai dai cuudagi. ⁴ Damos asuusi camaatacatai vasi istumaasi apduñia agaitai vidara caquiva asandaaru dai tacacai dai potadai:

—¿Moor gaagai aapim? —tatadai.

⁵ Taidau sandaaru aa noragi daida itadai:

—Gaagai aatama asuusi Nasareetara oidacami —tatadai.

Taidau asuusi aa noragi daida itadai:

—Aanava —tatadai.

Taidau sandaaru saagida calca auudasi. Agai vaa agai daida gatallgi asuusi. ⁶ Aidasi asuusi itadai: “Aanana”, taidau sandaaru taí suuli

dΛVΛΛrapi. ⁷ TaidΛ ΛSuusi mostΛcakai ΛpΛpΛ
Λsandaaru daidΛ itΛtdai:

—¿Moor gaagai aapimΛ? —tΛtdai.

TaidΛ Λsandaaru itΛtdai:

—Gaagai aatΛmΛ ΛSuusi NasareetΛrΛ oidajami
—tΛtdai.

⁸ Amaasi ΛSuusi itΛtdai:

—Casi gΛnaagidi aanΛava. Isgiñgaagaimi
aapimΛ, dagitavurai vai iimΛna idi ismaacΛdΛ
giñΛΛmadu guuca —tΛtdai.

⁹ Dai mopovΛdui dai ΛpΛdui istumaasi
caaagaitaidai ΛSuusi: “IsmaacΛdΛ Λco vuvaitu
giñooga tomali Λmaadutai maitiñvoopoji”,
caititadai ΛSuusi. ¹⁰ Amaasi Simuñi Piiduru
vusaitu gΛcusiru dai ΛgaicΛdΛ iquitΛ naacadΛ
sΛΛlisa padΛrΛ Malico. Λgai ΛrpiooñigadΛ
ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λpapaali. ¹¹ DΛmos ΛSuusi
itΛtdai Piiduru:

—Λpamu igΛcubiertagarΛ cΛasa gΛcusiru. Aliasi
gΛaagai iñsaanΛ soimaasi taatagi poduucai isdu-
ucai aagai giñooga issoimaasi taata iñagai aanΛ
—tΛtdai ΛSuusi.

¹² Amaasi Λguviernu sandaarugadΛ ΛΛmadu
ΛtΛaanΛdamigadΛ Λgai ΛΛmadu Λjudidíu
sandaarugadΛ bΛi ΛSuusi dai vuu. ¹³ Dai otoma
vaidacai ΛAanási quiidiamu Aanási ΛrtuubadΛ
Caifási. AidΛ uumirΛ Caifási ΛrbaitΛcΛaacamigadΛ
Λpapaali. ¹⁴ Λgai vaa Caifási caagiditadai Λjudidíu
isvaamioma ΛrcΛΛgai Λgai vΛΛtarΛ ismuuquiagi
Λmo cΛΛli vΛΛsi oodami vΛΛtarΛ.

¹⁵ Simuñi Piiduru ΛΛmadu aanΛ oí ΛSuusi.
ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λpapaali giñmaatΛcatadai

cascadΛ vaa aanΛ Suusi ΛΛmadu tuisicana quiidΛrΛ
 ΛbaitΛcΛaacamigadΛ. ¹⁶ DΛmos Piiduru quiidigana
 vii cuuparagai abaana. CascadΛ aagidi aanΛ
 Λali ooqui ismaacadΛ nuucada quitaagiña sai
 maacana oigaragai isvaaquiagi Piiduru. Dai
 mosai vaaquimi ΛPiiduru ¹⁷ taidΛ Λali ooqui
 tΛcacai ΛPiiduru daidi itΛtdai:

—¿Maitasi Λrvaavoi isaapi ΛrmamaatΛrdamigadΛ
 gomaisapicadΛ? —tΛtdai Λali ooqui.

TaidΛ ΛPiiduru itΛtdai:

—Chuava. Angia chu —tΛtdai.

¹⁸ Λpidicatadai aidΛpΛrΛ cascadΛ Λpipiooñi
 ΛΛmadu Λsandaaru ganai daidΛ gΛuucadaca tai.
 VaidΛ ΛPiiduru ami gasaagida cΛΛcΛ ΛpΛ daidΛ
 uucadacai ΛpΛ.

¹⁹ ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λpapaali tΛcacaimi
 ΛSuusi soorΛ ΛrmamaatΛrdamigadΛ Λgai dai
 astumaasi mamaatΛtuli Λgai. ²⁰ TaidΛ ΛSuusi
 itΛtdai:

—AanΛ gaaagidi giññiooqui Λoodami vuitapi
 dai vΛΛscΛrΛ gamamaatΛtulitadai Λaali quiquiu-
 upaigadΛrΛ Λjudidíu daidΛ gΛΛ quiuupaigadΛrΛ
 Λjudidíu siaaco gΛΛmpaidi Λgai. Dai aanΛ maisiu
 Λstocai gaaagidi tomali Λmo istumaasi. ²¹ ¿TuipΛsi
 giñtΛcacai? TΛcacañi aapi Λgai ismaacadΛ giñcaΛ
 vai Λgai gΛaagidana istumaasi gaaagidi aanΛ.
 CΛΛ maatΛ Λgai istumaasi gaaagidi aanΛ —tΛtdai
 ΛSuusi.

²² PotΛΛdacai ΛSuusi tai Λmo sandaaru gΛΛ
 quiuupiaiñdΛrΛ mocΛaacatadai dai gΛΛgΛ Λgai
 ΛSuusi vuivasadΛrΛ daidΛ itΛtdai:

—Maitiñiooquiada ʌbaitʌcʌaacamigadʌ ʌpapaali
—tʌtʌdai ʌsandaaru.

²³ Taidʌ ʌSuusi aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—Isaagai aanʌ ʌmo istumaasi maicʌʌgaducami
iñaaagidañi aapi istumaasi maicʌʌgaducami aagai
aanʌ. Dʌmos iscʌʌgadu istumaasi aagidi aanʌ,
¿tʌipʌsi giñgʌʌgʌ? —tʌtʌdai ʌSuusi.

²⁴ Amaasi ʌsandaaru vuu ʌSuusi tai Aanási
ootoi ʌSuusi Caifási quiidiamu. Caifási
ʌrʌbaitʌcʌaacamigadʌ ʌpapaali.

²⁵ Vaidʌ Piiduru quiaa taíco cʌaacatadai dai
gʌuucada. Daidʌ ʌgaa ismaacʌdʌ moguucacatadai
itʌtʌdai:

—¿Maitasi ʌrvaavoi isaapi ʌrmamaatʌrdamigadʌ
gomaisapicʌdʌ? —tʌtʌdai ʌgai.

Taidʌ ʌPiiduru itʌtʌdai:

—Chu, angia chu —tʌtʌdai.

²⁶ Vai ami cʌaacatadai ʌmo piooñigadʌ
ʌbaitʌcʌaacamigadʌ ʌpapaali. ʌpiooñi ʌraduñdʌ
ʌcʌʌli ismaacʌdʌ Piiduru iquitʌ naacadʌ. Daidʌ
ʌpiooñi itʌtʌdai ʌPiiduru:

—¿Maitasi ʌrvaavoi isgʌʌidi aanʌ mʌʌca siaaco
muidu oliivosi dʌʌdʌdʌ ʌmaisapicʌdʌ ʌmadu?
—tʌtʌdai.

²⁷ Dai Piiduru ʌpʌpʌ itʌtʌdai ismaitʌrvaavoi.
Pocaitimi Piiduru tai cuujui ʌmo tacu cʌliadʌ.

²⁸ Dai camaasidatai oidigi ʌsandaaru vaidacai
ʌSuusi ʌgʌʌ quiiyamu siaaco daacatadai ʌcaigi.
Dʌmos ami siaaco daacatadai ʌcaigi maivaapa
ʌjudidíu. Camiaadimitadai istuigaco ʌjudidíu
tʌtʌgitoiña aidʌsi Diuusi cʌʌgacʌrʌ vuvaitu

EjiipituaiñdarΛ cascΛdΛ. Ajudidú daidarsi isvaapaquiagi quiidΛrΛ amoco ismaacΛdΛ amaitarjudidú siaa duutudaitai asiaa duudagai. 29 CascΛdΛ acaigi ismaacΛdΛ Pilaato tΛΛgidu vuusai dai ñiooquida agai ajudidú dai potΛtdai:

—¿TumaasicΛdΛ gapiΛr vuupai aapimΛ idi cΛΛli? —tΛtdai acaigi.

30 Tai Λгаа aa noragi daidΛ itΛtdai:

—Isgoovai maitarsoimaasi ivuaadamicamudai maivuaapamudai aatΛmΛ —tΛtdai ajudidú.

31 Amaasi ΛPilaato tΛtdai:

—BΛcavurai aapimΛ gocΛli dai Λagi aapimΛ nΛida issΛlicΛdΛ gapiΛr caatΛcami ischu ΛpΛ aapimΛ gΛnsΛlicamigacΛdΛ —tΛtdai ΛPilaato.

Tai aa noragi ajudidú dai potΛtdai:

—DΛmos aatΛmΛ ajudidú maiviaa oigaragai ismuaagi tomali amaadutai —tΛtdai.

32 Aidasi apΛdui gomaasi aidΛ apΛdui ismaacΛdΛ aagai ΛSuusi aagaitai isducatai muuqui agai.

33 TaidΛ ΛPilaato aa gai dai vaa ΛgΛΛ quiiyΛrΛ. Dai vaí Λgai ΛSuusi daidΛ tΛcacai dai potΛtdai:

—¿AapiΛsi ΛrraígadΛ ajudidú chu sio? —astΛtdai ΛPilaato.

34 TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—¿Aapi ΛgipΛsi giñtΛcacai gomaasi aa isgΛaagidio? —astΛtdai ΛSuusi.

35 TaidΛ ΛPilaato aa noragi daidΛ itΛtdai:

—¿Povaiπs Λlidi aapi iñsaanΛ rjudidú? GΛaaduñi ajudidú Λmadu ΛbaitΛguucacamigadΛ apapaali gΛvuua tami. ¿Tuma dui aapi? —astΛtdai ΛPilaato.

36 Amaasi ΛSuusi itΛtdai:

—GiñsΛlicamiga maisiu apΛn ducami sΛlicamigadΛ baitΛguucacami tami oidi daama.

Isarraícamudai aanΛ ap̄an duuc̄ai am̄o raí tami oidi daama aidΛ gia giñoidatucudamiga cocodamudai Λjudidíu sai maitimbΛΛna dai tomali ΛUudasi maitiñtΛΛgidamudai Λjudidíu. Damos aanΛ arraí maisiu ap̄an duuc̄ai am̄o raí tami oidigi daama —astΛtdai ΛSuusi.

³⁷ Amaasi ΛPilaato itΛtdai:

—¿AidΛ gia arvaavoi isaapi arraígadΛ Λjudidíu?
—astΛtdai.

TaidΛ ΛSuusi itΛtdai:

—AanΛ arraí poduuc̄ai isduuc̄ai iñagidi aapi. AanΛ divia tami oidi daama dai oodami duuc̄ai vuusai daidΛ gaaagida iñagai istumaasi arvaavoi. TomasioorΛ sioorΛ caΛca alidi istumaasi arvaavoi Λgai gia ΛΛgidityai caΛcana istumaasi aagidi aanΛ —astΛtdai ΛSuusi.

³⁸ TaidΛ ΛPilaato itΛtdai:

—¿Tumaasi arvaavoi? —astΛtdai.

Dai mospotΛΛdakai Λp̄p̄Λ vuusai Λgai quiidigamu dai ñiooquida agai Λjudidíu daidΛ potΛtdai:

—AanΛ maitΛΛgai istumaasicΛdΛ gapiar vuu-pai aapimΛ idi cΛli. ³⁹ Damos aapimΛ poduuc̄ai ganviida vΛsi uumigi idi siaa duudagarΛ isdagituagi isimiagi am̄o maisapicami. ¿Ip̄alidimasi aapimΛ iñsdagituagi isimiagi araígadΛ Λjudidíu? —tΛtdai ΛPilaato.

⁴⁰ Amaasi vΛascatai cavami ijiña daidi itΛtdai:

—Gogia chu. Daigitoñi vai imΛna Baraavási —tΛtdai Λjudidíu.

ΛBaraavási ΛrΛsivogamicana.

19

¹ Amaasi ΔPilaato gatΔjai mΔsai gΔgΔΔna ΔSuusi iquisanaicΔΔ. ² DaidΔ Δsandaaru idui Δmo cooronai uuparaicΔΔ dai ΔSuusi moodΔ daama daí. Dai aadi yuucusi moraducami sai ΔpΔa maascana raí. ³ Dai sicoli guuquiva daidΔ icaiti:

—Tan cΔΔca ΔraígadΔ Δjudidíu —ascaiti Δsandaaru parunaitai ΔSuusi.

DaidΔ Δsandaaru capiji ΔSuusi.

⁴ Amaasi ΔPilaato Δpamu vuusai quiidigamu daidi itΔΔdai Δjudidíu:

—Vuaapamu aanΔ gomasapicΔΔ baigovai vai nΔida aapimΔ ismaitΔΔ aanΔ isducatai Δrsoimaasi ivuaadami goovai —tΔΔdai ΔPilaato.

⁵ Tai vuusai ΔSuusi dai quiaa gΔmoo dan daasa Δuuparai cooronai dai apiaquiaa gΔaada Δyuucusi moraduacΔΔ. AidΔ ΔPilaato itΔΔdai Δjudidíu:

—Tan cΔΔca gocΔΔli —tΔΔdai.

⁶ MostΔΔ ΔbaitΔguucacamigadΔ Δpapaali ΔΔmadu sandaaruga ΔSuusi dai iĩñaquimi daidΔ icaiti:

—Siisañi curusiaba, siisañi curusiaba vai poduu muucuna —caiti Δoodami.

TaidΔ ΔPilaato itΔΔdai:

—Vaidacaivurai aapimΔ idi cΔΔli dai siisa curusiaba. AanΔ gia maitΔΔgai isducatai Δrsoimaasi ivuaadami idi —tΔΔdai ΔPilaato.

⁷ DaidΔ Δjudidíu aa noragi daidΔ itΔΔdai:

—GarsΔΔlicamigadΔcΔΔ aliəsi gΔaagai ismuuquiagi gocΔΔli. Goovai gaagidi saidΔ ΔrDiuusi maradΔ ismaacΔΔ divia tΔvaagiaiñΔrΔ daidΔ isΔpan tuiga Diuusi. CascΔΔ aliəsi gΔaagai ismuuquiagi —tΔΔdai Δjudidíu.

⁸ Mosca_Λcai imaasi _ΛPilaato dai vaamioma du-aadimu _Λgai. ⁹ Dai _Λpa aa _g_Λi dai vaa _Λ_g_ΛΛ qui_i_Λ_r_Λ dai t_Λcacai _ΛSuusi dai pot_Λt_Λdai:

—¿Paaco oidacami aapi? —ast_Λt_Λdai.

D_Λmos _ΛSuusi maiaa noragi tomali _Λmo ñiooqui.

¹⁰ Amaasi _ΛPilaato it_Λt_Λdai:

—¿Maitiñaa noragi aapi? ¿Maitap_Λsmaat_Λ aapi iñsaan_Λ viaa s_ΛΛlicami isg_Λsiisagi curusiaba? Dai aan_Λ viaa s_ΛΛlicami _Λp_Λ isg_Λdagituagi p_Λsai im_Λna —t_Λt_Λdai _ΛPilaato.

¹¹ Taid_Λ _ΛSuusi aa noragi daid_Λ it_Λt_Λdai:

—Aapi gia maiviaacamudai toma l_Λchi s_ΛΛlicami p_Λsigiñmuaagi isgiñooga mait_Λmaaquimudai s_ΛΛlicami. Cascad_Λ _Λgai ismaac_Λd_Λ giñt_Λgi aapi vuitapi vaamioma arsoimaasi ivuaadami isaapi —ast_Λt_Λdai _ΛSuusi.

¹² Aid_Λ abiaad_Λr_Λ _ΛPilaato gaagaimi isducatai dagituagi isimiagi _ΛSuusi. D_Λmos _Λjudidíu iññaquimi dai pot_Λt_Λdai:

—Isaapi dagituagi isimiagi goovai aid_Λ gia aapi mait_Λramiigugad_Λ _Λbait_Λc_Λaacamigad_Λ _ΛRoom_Λr_Λ oidacami. Tomasioo_Λr_Λ sioo_Λr_Λ raíca _Λliadagi _Λgai arsaayud_Λ _Λbait_Λc_Λaacamigad_Λ _Λromamano —t_Λt_Λdai _Λjudidíu.

¹³ Mosca_Λcai _ΛPilaato imaasi gat_Λjai sai vusaidana _ΛSuusi. Daid_Λ _ΛPilaato daiva ami siaaco gat_Λcacai ismaac_Λd_Λ _g_Λp_i_Λr vuupai sabai isg_Λp_i_Λr caat_Λcami ischu _Λp_Λ. Ami Gabat_Λr_Λ t_ΛΛgidu ismaac_Λd_Λ evreo ñiooquid_Λc_Λd_Λ it_Λiya _Λlidi odai daapacami. ¹⁴ Aid_Λ _Λr_Λmo tasai _Λb_Λid_Λr_Λ _Λsiaa duudagai istuigaco _Λjudidíu t_ΛΛgitoiña aid_Λsi Diuusi c_ΛΛgac_Λr_Λ vuvaitu Ejiipituaiñ_Λr_Λ daid_Λ cayoga dan duitadai. Amaasi _ΛPilaato it_Λt_Λdai _Λjudidíu:

—Tan cΛΛca gΛnraíga —tΛtΛdai.

¹⁵ DΛmos cavami ijiiña Λjudidíu:

—Muucuna, muucuuna, siisañi curusiaba
—tΛtΛdai Λjudidíu.

TaidΛ ΛPilaato itΛtΛdai:

—¿IϑΛlidimΛsi aapimΛ iñsaanaΛ siisana curusiaba
gΛnraíga? —tΛtΛdai ΛPilaato.

DΛmos ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λpapaali aa noragi
daidΛ itΛtΛdai:

—MosaliΛΛmaduga aatΛmΛ gΛrraíga. MosΛΛgi
ΛbaitΛcΛaacamigadΛ Λromamano —tΛtΛdai.

¹⁶ GomaasicΛdΛ ΛPilaato tΛΛgi ΛSuusi Λjudidíu sai
gataanaΛna siisaragai curusiaba. Tai Λgai vaidacai
ΛSuusi.

¹⁷ Tai vuusai ΛSuusi dai bΛcati gΛcurusiga.
Dai imΛi mΛΛ oodami moodΛamu ismaacΛdΛ
tΛΛgidu GólgotaΛΛ evreo ñiooquidΛcΛdΛ. ¹⁸ Dai ami
siisa Λsandaaru ΛSuusi curusiaba. Dai abaana
ΛSuusi siisisa ΛpΛ gooca. Amoco sΛΛlisa padΛΛΛ
Λmai curusiaba dai ΛgΛmai ogisa padΛΛΛ Λmai
curusiaba dai ΛSuusi Λraana. ¹⁹ Dai curusiaba
moo daama dai Λmo oojai ismaacΛdΛ gataΛjai
ΛPilaato daidΛ icaiti: “IdiavΛΛ ΛSuusi NasareetaΛΛ
oidacami raígadΛ Λjudidíu”, caiti Λoojai. ²⁰ Dai
ooja Λñiooqui evreo ñiooquicΛdΛ dai giliego
ñiooquicΛdΛ dai latiñi ñiooquicΛdΛ. Dai mΛΛca
siaaco siisa Λgai ΛSuusi miaaga Λbaabaqui cascΛdΛ
muidutai Λjudidíu nΛidi gooojai. ²¹ CascΛdΛ
ΛbaitΛcΛaacamigadΛ ΛpapaaligadΛ Λjudidíu,
itΛtΛdai ΛPilaato.

—Maitiooja aapi “RaígadΛ Λjudidíu”, baiyoma
poduu ooja. “ΛΛgi pocaiti idi cΛΛli saidΛ ΛrraígadΛ
Λjudidíu” —astΛtΛdai.

22 Damos Pilaato aa noragi daid itat dai:

—Isduu ooja aan poduu viimu goo —astat dai Pilaato.

23 Dai casiisacai sandaaru Suusi curusiaba dai ampagi yucuseda Suusi dai gantaacogi lgi vltar amaacova sandaaru. Daid bai Suusi vaasaragad tlvaducad. Maisoomi lgai mosaran daga. 24 Daid sandaaru aipacoga glaagidi dai pocaiti:

—Maisaranamu aatma govaasaragai. Baiy-oma nlanituda aatma volao dai poduucal nida agai isoorl ajagi govaasaragai —caiti sandaaru.

Aidasi apdui imaasi aid apdui istumaasi aagai Diuusi ñiñioquituldiadamigad daid poduu ooja: “Gantaacogi lgai giñyuucusi lgi lgai gnlvltar nlanitudacal volao giñyuucusi vltar”, asduu oojisi. Poduucal idui sandaaru.

25 Suusi curusigad abaana guucacatadai Suusi dlad lamadu Suusi duusulid lamadu María Clipasi ooñigad, lamadu María Madaliña.

26 Daid Suusi tll gadal dai aan abaana claacatadai. Dai aliasi giñoigadaiña. Daidi itat dai Suusi gadal.

—Giñdaada, mocaca gamaara —tat dai Suusi giñaagaitai.

27 Amaasi povaiñtat dai Suusi.

—Mocaca gadaada, iñtat dai.

Dai aid abiaadl Suusi adlad giñquiiyl oi-datu.

28 Daid maí Suusi iscapdui vansi istumaasi glaagaitadai isapduñiagi vai clagacal vuvaquiagi oodami. Daid Suusi icaiti.

—Tonomo aan_Λ —caiti.

Daid_Λ gomaasic_Λda_Λ ap_Λdui istumaasi oojisi Diu-
usi ñiooquid_Λra_Λ is_Λp_Λduuñi agaitadai.

²⁹ Dai ami daacatadai _Λmo aayi suudacami uu-
vasi varagad_Λ _Λcocami. Daid_Λ _Λsandaaru bai
_Λmo visiocoli dai vad_Λitu _Λuuvasi varagad_Λc_Λda_Λ
dai _Λmo tootoicami cuug_Λra_Λ dai _Λvisiocoli dai mi-
aad_Λra_Λ dadasdi _ΛSuusi sai visiusuna. ³⁰ Taid_Λ
_ΛSuusi visiusu _Λuuvasi varagad_Λ _Λcoc_Λda_Λ daid_Λ
icaiti:

—Ca_Λp_Λdui v_Λasi istumaasi ap_Λduñia agaitadai

—caiti _ΛSuusi.

Amaasi coidamacoga cuiqui _ΛSuusi dai muu.

³¹ Aid_Λ _Λra_Λmo tasai _Λbaid_Λra_Λ _Λsiaa duudagai
istuigaco _Λjudidíu t_Λt_Λgitoiña aid_Λsi Diuusi
c_Λagac_Λra_Λ vuvaitu Ejiipituaiñd_Λra_Λ. Daid_Λ _Λjudidíu
maitip_Λliditadai iscurusiaba viiagi _Λcoidad_Λ
ib_Λstaragai tas_Λra_Λ. Vaamioma siaa g_Λduu aid_Λ
tas_Λra_Λ casc_Λda_Λ. Dai casc_Λda_Λ daan_Λitadai _Λgai
_ΛPilaato sai gat_Λaan_Λna omisaragai nonoosacad_Λ
_Λgai ismaac_Λda_Λ cucurusiaba siisapi dai
ist_Λapapaiñdagi tuutucugad_Λ cucurusiaind_Λra_Λ.

³² Amaasi _Λsandaaru iji dai oomi nonoosacad_Λ
_Λp_Λgadad_Λ daid_Λ _Λg_Λmai _Λp_Λ ismaac_Λda_Λ _ΛSuusi
abaana siisapi _Λmai curusiaba. ³³ D_Λmos aid_Λsi
miaad_Λra_Λ n_Λn_Λidi _Λgai _ΛSuusi t_Λ _Λgai iscasi
_Λrmuuquiad_Λ dai casc_Λda_Λ maioomi nonoosacad_Λ
_ΛSuusi.

³⁴ V_Λasc_Λra_Λ _Λmo sandaaru bai _Λmo uusi
t_Λv_Λaducami muucacami cuugad_Λ dai _Λgaic_Λda_Λ
s_Λi oonomad_Λ uuta tai vuusai _Λrad_Λ _Λmadu
suudagi abaid_Λra_Λ. ³⁵ Idi ismaac_Λda_Λ ooja aan_Λ,
aan_Λ gia ñ_Λidi dai s_Λlic_Λda_Λ _Λrvaavoi. Dai c_ΛΛ

maatΛ aanΛ vaidΛ arvaavoi daidΛ poduu ooja
 aanΛ masai vaavoitudana aapimΛ aapΛ. ³⁶ Aidasi
 apΛdui vΛasi gomaasi aidΛ apΛdui istumaa ooja
 Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai poduu ooja:
 “Maimuuliña agai tomali amo odΛ agai”. ³⁷ Dai
 ooja aapΛ Diuusi ñiooquituldiadamigadΛ dai poduu
 ooja: “Dai naidamu aoodami massai tuucugadΛ
 agai”, asduu ooja.

³⁸ Amaasi amo calli Osee tΛagiducami
 ArimateeΛrΛ oidacami ii dai taí oigaragai apilaato
 sai dagitona isbΛΛquia agai asuusi tuucugadΛ.
 DaidΛ aose arvaavoitudadamicatadai, tomasi
 asto vaavoitudai agai. ΛbΛidi agai ajudidíu
 cascΛdΛ. TaidΛ apilaato maa oigaragai isbΛΛquiagi
 agai asuusi tuucugadΛ. TaidΛ aosee ii dai bΛcai
 tuucugadΛ asuusi. ³⁹ Aosee amadu ii Nicodemo.
 Anicodemo agai dai tucarΛ diviji asuusi. Dai
 bΛcati agai amo coobai dan baivustaama kilo
 chigian uuvadami. Achigian uuvadami mirracΛdΛ
 amadu áloesicΛdΛ duñisicatadai. Mirra arasabai
 daidΛ áloesi aramo uusi. ⁴⁰ DaidΛ aosee amadu
 anicodemo bΛcai atuucugadΛ asuusi dai biisa
 yuucusicΛdΛ ismaacΛdΛ sarabi agai achigian
 uuvadami poduucai isduucai ganviidacana
 ajudidíu yaasapitai acoidadΛ. ⁴¹ Malca siaaco
 siisa aoodami asuusi curusiaba ami oidacatadai
 mui uusi ismaacΛdΛ iibiatai. Dai ami oidacatadai
 amo tΛjoi ismaacΛdΛ idui aoodami aitΛrΛ dai ami
 yaasa agai amo muuquiadΛ. Damos maiquiaa
 yaasa tomali amaadutai tΛjoviΛrΛ. ⁴² Dai ami
 asto agai asuusi tuucugadΛ. AliΛ miaaga atΛjoi

cascadai cayoga aayi siuu duucu abiaadara
saa duutudaina ajudidu libastaragai tasai.

20

¹ Dai tumiñoco maiquiaa maasicai María Madaliña ii malla siaaco caatcatadai Asuusi tuucugada. Dai aidasi aayi agai taa isodai ismaacada adada cuupicatadai atjoi camaianaasi daacatadai. ² Amaasi malla María malla siaaco daraacatadai Asimuñi Piiduru amadu aan. Asuusi aliasi giñoigadaina aan. Daid María povartadai:

—Casi matibacai garbaitacacamiga atjooviaiñara dai maimaata aatama masiaaco asto —gartadai María.

³ Amaasi Piiduru amadu aan vuvaja dai iji. ⁴ Amapai voopoigi aatama vagoocatai. Damos vaamioma maldaga aan siPiiduru dai apraga aayi malla tjoovai. ⁵ Dai gai nanaava aan tuucavi. Dai taa ayuucusi ismaacada adada biisapicatadai Asuusi tuucugada ismodaraaja damos maivaa aan. ⁶ Gooquiara aayi Piiduru dai tuucavi vaa. Dai Piiduru taa apra ayuucusi ismodaraaja. ⁷ Dai taa apra licuusi isaacada adada biisapicatadai Asuusi mooda ismaiabaana daja agaa yuucusi baiyoma covai daacatadai dai bisapica daja. ⁸ Amaasi vaa aan apra dai taa istumaasi praduitadai dai vaavoitu. ⁹ Aatama maiquiaa maata caatadai istumaasi ooja Diuusi ñiñoquituldiadamigada Diuusi ñiñoquidara dai pocaiti sai aliasi gaagai isAsuusi apamu duaacagi

coidad^Λ saagidiaiñd^Λr^Λ. ¹⁰ Amaasi aa suuli aat^Λm^Λ quiiyamu.

¹¹ D^Λmos ^ΛMaría anaasi quiidigana vii ^Λt^Λjoi abaana dai suaacai soig^{ΛΛΛ}ldacai mait^{ΛΛ}gacai ^ΛSuusi tuucugad^Λ. Daid^Λ quiaa suaacaitai gai n^Λn^Λaaava tucavi t^Λjovai. ¹² Dai t^{ΛΛ} gooca Diuusi t^Λt^Λaañicarud^Λ tooto yuucuscami vai daraaja ami siaaco caat^Λcatadai ^Λtuucugad^Λ ^ΛSuusi. ^Λmo Diuusi t^Λaañicarud^Λ moovasa amad^Λr^Λ daacatadai dai ^Λg^Λmai taatap^Λsi amad^Λr^Λ. ¹³ Taid^Λ ^ΛDiuusi t^Λt^Λaañicarud^Λ it^Λt^Λdai ^ΛMaría:

—¿Tuip^Λsi suaacai? —ast^Λt^Λdai.

Taid^Λ ^ΛMaría it^Λt^Λdai:

—B^{ΛΛ}quiam^Λta giñbait^Λc^Λaaacamiga dai maimaata^Λ aan^Λ m^Λsiaaco imitu —ast^Λt^Λdai ^ΛMaría.

¹⁴ Mospot^Λt^Λdai ^ΛMaría dai aa n^Λn^Λaaava dai t^{ΛΛ} ^ΛSuusi vai ami c^{ΛΛ}ca d^Λmos maimaí ^Λgai si^Λr^ΛSuusi.

¹⁵ Amaasi ^ΛSuusi t^Λcacai dai pot^Λt^Λdai:

—¿Tuip^Λsi suaacai? ¿Poo^Λ gaagai aapi? —ast^Λt^Λdai ^ΛSuusi.

Daid^Λ ^ΛMaría pov^Λlidi si^Λgai ^Λr^Λas^Λicami nuucadacami daid^Λ it^Λt^Λdai:

—Aapi c^{ΛΛ}li, p^Λsb^{ΛΛ}cai ^Λmuuquiad^Λ iñaagidañi p^Λsiaaco daí nai aan^Λ b^{ΛΛ}quiagi —ast^Λt^Λdai.

¹⁶ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—María —ast^Λt^Λdai.

Taida ^ΛMaría aa n^Λn^Λaaava daid^Λ it^Λt^Λdai evreoc^Λd^Λ:

—Raboñi —ast^Λt^Λdai.

Ismaac^Λd^Λ it^Λiya ^Λlidi mamaat^Λtuldiadami.

¹⁷ Taid^Λ ^ΛSuusi it^Λt^Λdai:

—Casi maitiñtaatamada. Maiquiaa t^Λsai aan^Λ m^{ΛΛ}ca siaaco daja giñooga. Baiyoma im^Λdañi

dai aagidañi giñaaduñi iñscaimia iñagai aanΛ mΛΛca siaaco daja Diuusi gΛrooga —astΛtΛdai ΛSuusi.

18 Amaasi ii ΛMaría Madaliña dai gΛraagida agai iscatΛΛ ΛSuusi dai istumaasi aagidi Λgai.

19 Λgai vaa tasΛrΛ tucarΛ gΛrΛΛmapagi aatΛmΛ Λmo quiiyΛrΛ. Dai cucuupacatadai cucuuparagai. ΛbΛiditadai aatΛmΛ Λjudidíu cascΛdΛ. Tai todian duucaí vaa ΛSuusi dai Λran cΛquiva Λgai. Dai gΛrviaatuli dai povΛrtΛtΛdai:

—GΛniibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

20 GΛraagidacai gomaasi ΛSuusi gΛrtΛΛgi gΛnoovovi daidΛ gΛoonomaba gΛrtΛΛgi ΛpΛ siaaco sΛΛsiñi. TΛtai aatΛmΛ sΛΛlicΛdΛ baigΛrΛΛli tΛΛgacai ΛSuusi. 21 Amaasi ΛSuusi Λpamu povΛrtΛtΛdai:

—GΛniibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga. Poduucái isduucái giñootoi giñooga tami oidi daama saidΛ iduuna aanΛ istumaasi Λgai ipΛlidi poduucái gΛnootoi aanΛ aapimΛ saidΛ iduuna aapimΛ istumaasi Λgai ipΛlidi —gΛrtΛtΛdai Λgai.

22 Amaasi ΛSuusi gΛrvuijago vusiji dai povΛrtΛtΛdai:

—Diuusi IbΛadΛ gΛnΛΛmadu daacana.

23 IsaapimΛ oigΛldi ΛsoimaascamigadΛ Λoodami casiatgΛoigΛldi ΛsoimaascamigadΛ Λgai. Dai isaapimΛ maioigΛldi ΛsoimaascamigadΛ Λoodami casiatamaigΛoigΛldi ΛsoimaascamigadΛ Λgai —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

24 DΛmos Tomás Λmoco aatΛmΛ gΛraduñi ΛbaivΛstaama dan gooca mamaatΛrdamigadΛ

ΛSuusi maitΛrama daacatadai aidΛsi divia ΛSuusi. Cuatai aagaiña oodami ΛTomás. ²⁵ Dai gooquiΛra aatΛma potΛtadai ΛTomás:

—TΛΛ aatΛma garbaitΛcΛaacamiga —tatadai aatΛma.

DΛmos ΛTomás povartΛtadai:

—IsmaitΛΛgi aanΛ mΛsiaaco dΛΛdΛgarai ΛclaavocΛdΛ noonovidΛra dai ismaivaasa aanΛ giñmaasaviga siaaco dΛΛdΛga noonovΛra ΛclaavocΛdΛ dai ismaivaasa aanΛ giñoovi siaaco sΛΛsiñi oonomaba maitistuidi antada aanΛ isvaavoitudagi —gartΛtadai ΛTomás.

²⁶ Bomamaco tasaicΛdΛ apamu garΛΛmapagi aatΛma mamaatΛrdamigadΛ ΛSuusi amo quiiyΛra. Dai aidΛ ΛTomás modaacatadai aatΛma garΛΛmadu. Vai cucuupicatadai cucuuparagai tai vΛascara vaa ΛSuusi dai aran cΛquiva. Dai garviaatuli agai dai povartΛtadai:

—GΛnibΛstacan tadacavurai gΛniibΛdaga —gartΛtadai ΛSuusi.

²⁷ DaidΛ ΛSuusi itΛtadai ΛTomás:

—Vaasañi tami gΛmasaviga dai nΛida giñmaataca. Dai vaasañi gΛnoovi dΛgacara giñoonoma. CascadΛ camaipoΛliada aapi ismaitΛrvaavoi, baiyoma vaavoitudañi —tatadai ΛSuusi.

²⁸ AidΛ gia aa noragi Tomás daidΛ itΛtadai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga, giñDiuusiga —tatadai ΛTomás.

²⁹ TaidΛ ΛSuusi itΛtadai:

—Tomás sivi gia vaavoitudai aapi giñtΛΛgacai. sΛΛlicΛdΛ baigΛnΛlidi agai ismaacΛdΛ vaavoitudai tomasi maitiñnΛidi —tatadai ΛSuusi.

30 Daid Δ Δ Suusi idui mui naana maasi g Δ g Δ arducami aat Δ m Δ g Δ r Δ vuitapi ismaac Δ d Δ maioojisi idi liivru Δ r Δ . 31 D Δ mos v Δ asi istumaasi oojisi idi liivru Δ r Δ casi g Δ ooja vai poduucai vaavoitudana aapim Δ isSuusi Δ r Δ Cristo daid Δ Δ rDiuusi marad Δ ismaac Δ d Δ t Δ vai t Δ vaagiaiñd Δ r Δ . Daid Δ isv Δ asc Δ r Δ oidaca agai aapim Δ Diuusi Δ amadu vaavoitudacai Suusi Cristo.

21

1 Dai Δ r Δ Δ mo imidagai Δ Suusi Δ pamu g Δ maasitu aat Δ m Δ g Δ r Δ vuitapi m Δ aca ugidana Δ g Δ suudagi Tiveriiasi. Dai poduucai idui Δ gai: 2 Δ mapai daraaja Δ Simuñi Piiduru Δ amadu Δ Tomás ismaac Δ d Δ Cuatai aagaiña oodami Δ amadu Nataniel Canaa Δ r Δ oidacami. Canaa Δ r Δ mo ali quii Galilea d Δ v Δ ari Δ r Δ . Daid Δ modaraaja Δ r Δ Sevideo maamarad Δ dai Δ r Δ gooca g Δ raaduñi Δ Suusi mamaat Δ rdamigad Δ . 3 Taid Δ Δ Simuñi Piiduru pov Δ r Δ t Δ dai:

—M Δ aca vuvaida iñagai aan Δ vatopa —t Δ t Δ dai.

T Δ tai aat Δ m Δ aa noragi daid Δ it Δ t Δ dai:

—Aat Δ m Δ Δ r Δ imia ragai aapi g Δ amadu —t Δ t Δ dai.

Amaasi iji aat Δ m Δ dai t Δ at Δ sai Δ mo vaarcu Δ r Δ . Dai Δ mo tucagi gaagai aat Δ m Δ vatopa dai tomali Δ moco maivuusaitu. 4 Dai camaasidat Δ g Δ maasitu Δ Suusi Δ g Δ suudagi ugidana d Δ mos maimai aat Δ m Δ is Δ r Δ Suusi Δ gai. 5 Amaasi Δ Suusi pov Δ r Δ t Δ dai:

—Giñaaduñi, ¿maitam Δ si vuusaitu tomali Δ moco?

—g Δ r Δ t Δ dai Δ gai.

TΛtai aatΛmΛ aa noragi daidΛ itΛtΛdai:

—Tomali Λmoco —tΛtΛdai aatΛmΛ.

⁶TaidΛ ΛSuusi tΛtΛdai:

—Daitudavurai Λvatop vuicarυ sΛΛlisa apadΛrΛ govaarcυ dai poduucai vuvaidamu aapimΛ vatopa —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

Dai podui aatΛmΛ dai camaitistui isvusaidagi Λvatop vuicarui mui vatopa vuucaticatai.

⁷Amaasi aanΛ itΛtΛdai ΛPiiduru:

—Goovai ΛrgΛrbaitΛcΛaacamiga —tΛtΛdai aanΛ.

MoscaΛΛSimuñi Piiduru isΛrgΛrbaitΛcΛaacamiga Λgai dai otoma gΛai gΛyuucusi dai suudarΛ gΛi. ΛΛquiapioma Piiduru uupai gΛyuucusi vuvaidacai vatopa. ⁸Λvaarcυ maisi mΛΛcasi daja ΛgΛΛ suudagi ugidiaiñdΛrΛ Λmo sien metro ΛΛsi. Dai aatΛmΛ ismaacΛdΛ vaarcυΛrΛ vii vaiñstugai aatΛmΛ Λvatopa vuicarui suudacami vatopa dai uugidiΛrΛ vuusaitu. ⁹Amaasi mostΛapapai aatΛmΛ dΛvΛΛrapi dai tΛΛ tutupali mΛΛcami dai dan caatΛ Λmo vatopa dai an vΛΛtΛ paana ΛpΛ. ¹⁰TaidΛ ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—Baigovai avΛrgimvuida chiΛΛqui vatopa ismaacΛdΛ utudami vuvaitu aapimΛ —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

¹¹TaidΛ ΛSimuñi Piiduru tΛsai ΛvaarcυΛrΛ dai tΛvaimΛ Λvatopa vuicarui ΛgΛΛ suudagi ugidana. CΛΛ suudacami vatopa gΛgΛrducami Λvatop vuicarui asta Λmo sientu dan goo coobai dan baivΛstaama dai vaica ajΛga vatopa. Dai tomasi muidu Λvatopa vΛΛscarΛ maiΛΛcai Λvatop vuicarui.

¹²Amaasi ΛSuusi povΛrtΛtΛdai:

—BaigovΛr iimi tataida uuga —gΛrtΛtΛdai ΛSuusi.

Dai tomali amaadutai aatama maitapralali istacacagi ASuusi sioora agai calga maatacatal isagai arSuusi. ¹³ Amaasi ASuusi taicovai calquiva dai vui apaaana dai avatopa gaicami dai gartaacogi agai.

¹⁴ Aidacada casi arvaicojo isASuusi gamaasitu garvuitapi duaacai abiaadara.

¹⁵ Cauugitocai aatama taida ASuusi taccacai ASimuñi Piiduru dai potadai:

—Simuñi, Joonasi marad, ¿vaamiomapasi giñoigadai aapi isgogaa? —tadai ASuusi.

Taida APiiduru aa noragi daida itadai:

—Aja, giñbaitacaaacamiga cal maata aapi iñsaana goigadai —tadai APiiduru.

Taida ASuusi itadai:

—Aida gia nuucadacañi aapi aoodami ismaacada giñvaavoitudai. Aapi arapan ducami amo pastuuru.

¹⁶ Dai apapra taccacai ASuusi APiiduru daida itadai:

—Simuñi, Joonasi marad, ¿giñoigadaipasi aapi? —tadai.

Taida APiiduru aa noragi daida itadai:

—Aja giñbaitacaaacamiga cal maata aapi iñsaana goigadai —tadai agai.

Taida ASuusi itadai:

—Aida gia nuucadacañi aapi aoodami ismaacada giñvaavoitudai —tadai agai.

¹⁷ Tai apamu taccacai ASuusi APiiduru daida itadai:

—Simuñi, Joonasi marad, ¿giñoigadaipasi aapi? —tadai ASuusi.

TaidΛ soigΛΛi ΛPiiduru catΛcacaitai ΛSuusi vaicojo isbai oigΛdai Λgai daidΛ itΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga cΛΛ maataΛ vΛΛsi istumaasi. CΛΛ maataΛ aapi iñsaanΛ gΛoigΛdai —tΛdai ΛPiiduru.

TaidΛ ΛSuusi itΛdai:

—AidΛ gia nuucadacañi aapi Λgai ismaacΛdΛ giñvaavoitudai. ¹⁸ AanΛ gΛaagidi sai sΛΛlicΛdΛ aidΛsi vaamioma ΛrgΛΛi aapi ΛΛgi gΛaada gΛyuucusi dai aimΛrai tomasiaaco imia Λliadagi. DΛmos siΛΛscadΛ cacΛΛlimu aapi sΛΛliñamu gΛΛΛca vai Λmai gΛaadidamu gΛyuucusi dai gΛvaidacamu mΛΛca siaaco maitipΛlidi aapi siimiagi —tΛdai ΛSuusi.

¹⁹ PotΛdai ΛSuusi ΛPiiduru vai poduucai maataΛna isducatai muuquia agai Λgai vaidΛ poduucai oodami cΛΛga siaa duutuadagi Diuusi. DaidΛ gooquiΛrΛ potΛdai:

—Iñoidáñi —tΛdai ΛSuusi.

²⁰ Tai aa nΛnΛaava ΛPiiduru dai giñtΛΛ isgooquiΛrΛ imΛitadai aanΛ. ΛSuusi aliΛsi giñoigΛdaiña aanΛ. Dai aanΛ abaana daivacai gauu ΛSuusi aidΛ tucarΛ mΛsigatΛΛgida agaitadai. Dai aanΛ tΛcacai asmaacΛdΛ Λgai dai tΛΛgida agai. ²¹ AidΛsi ΛPiiduru giñtΛΛ tΛcaca Λgai ΛSuusi daidΛ itΛdai:

—GiñbaitΛcΛaacamiga, ¿tumaasi ΛpΛduñi agai idi cΛΛlicΛdΛ? —tΛdai ΛPiiduru.

²² TaidΛ ΛSuusi aa noragi daidΛ itΛdai:

—IñsaanΛ ipΛliadagi isgoovai oidacagi asta siΛΛsca Λpamu divia aanΛ, ¿tumaasi ΛrgΛvΛΛtarΛ

aapi? Mosai apiacΛΛga giñvaavoitudada aapi —tΛtΛdai ΛSuusi.

²³ Amaasi Λvaavoitudadami aipaco aagaiña ansai aanΛ maimuuquiaa iñagai. DΛmos ΛSuusi maiaagai ismimuuquia iñagai aanΛ baiyoma potΛtΛdai Λgai ΛPiiduru: “IñsaanΛ ipΛliadagi isgoovai oidacagi astΛ siΛΛsca Λpamu divia aanΛ, ¿tumaasi ΛrgΛvΛΛtarΛ aapi?” —tΛtΛdai ΛSuusi.

²⁴ Dai aanΛ ooja vΛΛsi gomaasi idi liivruΛrΛ. Dai vΛΛsi istumaasi ooja aanΛ sΛΛlicΛdΛ Λrvaavoi.

²⁵ Dai oidaga mui vaamioma istumaasi ismaacΛdΛ idui ΛSuusi. DaidΛ isgΛoojamudai vΛΛsi gomaasi liliivruΛrΛ aanΛ piñΛlidi ismaiaajiacamudai vΛΛsi oidigΛrΛ Λliliivru ismaacΛdΛ ΛpΛduuñimudai.

MosΛcaasi.

Diushi ñiooquidΛ utuducami oodamicΛdΛ
New Testament in Tepehuan, Northern
(MX:ntp:Tepehuan, Northern)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del Norte [ntp], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Northern

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

1cd37655-9109-5b5b-ab5d-6e755e5aa421